

Co-funded by
the European Union

INSPIRE

Alliance for a Net Positive Performing Arts Sector

Συνεργασία για ένα Τομέα
Παραστατικών Τεχνών με Καθαρό
Θετικό Αποτύπωμα

Έκθεση ανάλυσης
αναγκών αγοράς
εργασίας

Pearle* – Live Performance Europe

Πληροφορίες Εγγράφου

Τίτλος Έργου	Συνεργασία για ένα Τομέα Παραστατικών Τεχνών με Καθαρό Θετικό Αποτύπωμα
Ακρωνύμιο Έργου	INSPIRE
Πρόγραμμα	ERASMUS-EDU-2023-PI-ALL-INNO- ERASMUS-EDU-2023-PI-ALL-INNO-EDU-ENTERP
Αριθμός Έργου	101139932
Ημερομηνία Έναρξης	01/01/2024
Ημερομηνία λήξης	31/12/2026
Πακέτο εργασίας	ΠΕ2-Ανάλυση αναγκών αγοράς εργασίας και ανάπτυξη ενός πακέτου ικανοτήτων ESCO
Σχετικά Πακέτα Εργασίας	ΠΕ1, ΠΕ3, ΠΕ4, ΠΕ5
Υπεύθυνος οργανισμός	Pearle* - Live Performance Europe
Συγγραφική Ομάδα	Επικεφαλής ερευνητής : Δρ. Ματίνα Μάγγου Με τη συνεισφορά του Randell Greenlee
Επίπεδο διάχυσης	Δημόσιο
Όνομα αρχείου	Έκθεση Αναγκών Αγοράς Εργασίας – Ευρωπαϊκή Έκθεση
Τύπος	R-Αρχείο
Αριθμός παραδοτέου	Π2.1

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Αποποίηση Ευθύνης

Οι πληροφορίες, η τεκμηρίωση και τα στοιχεία που περιέχονται στο παρόν παραδοτέο συντάχθηκαν από την κοινοπραξία του έργου INSPIRE στο πλαίσιο της συμφωνίας επιχορήγησης της ΕΚ 101139932 και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ευθύνεται για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

Το παρόν παραδοτέο περιέχει πρωτότυπη αδημοσίευτη εργασία, εκτός εάν αναφέρεται σαφώς το αντίθετο. Αναγνωρίζεται το ήδη δημοσιευμένο υλικό και το έργο άλλων με κατάλληλη αναφορά, παράθεση ή και τα δύο. Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με την προϋπόθεση ότι αναφέρεται η πηγή.

Οποιαδήποτε διάδοση των αποτελεσμάτων αντικατοπτρίζει μόνο την άποψη του συγγραφέα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ευθύνεται για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχει. Την αποκλειστική ευθύνη για το περιεχόμενο της παρούσας δημοσίευσης φέρουν οι συγγραφείς.

Μήνυμα πνευματικών δικαιωμάτων (μόνο για δημόσιες εκθέσεις)

Η παρούσα έκθεση, εφόσον δεν είναι εμπιστευτική, διατίθεται με άδεια χρήσης Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)- ένα αντίγραφο είναι διαθέσιμο εδώ: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Document History (only major changes to the document structure)

Έκδοση	Ημερομηνία	Υποβολή	Επανεξέταση	Σημειώσεις
ΕΚΔ01	25/07/2024	Pearle*	UoP, STEPP	
ΕΚΔ02	29/07	Pearle*		Final version, updated after peer review

Πίνακας Περιεχομένων

1. Περίληψη	1
2. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Έκθεση.....	1
3. Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο: Τάσεις απασχόλησης στον τομέα των παραστατικών τεχνών και κατευθυντήριες γραμμές και πρωτοβουλίες της ΕΕ για την κατάρτιση και την εκπαίδευση	3
3.1. Απασχόληση στον τομέα των παραστατικών τεχνών στην Ευρώπη	3
3.2. Ευρωπαϊκές ρυθμιστικές κατευθυντήριες γραμμές και πρωτοβουλίες.....	5
4. Μεθοδολογία.....	5
4.1. Πρωτογενής ποσοτική έρευνα: το ερωτηματολόγιο	6
4.1.1. Προφίλ επαγγελματιών στον τομέα των παραστατικών τεχνών	7
4.2. Πρωτογενής ποιοτική έρευνα: οι ομάδες εστίασης/συνεντεύξεις.....	12
4.3. Δευτερογενής ποιοτική έρευνα: η έρευνα τεκμηρίωσης.....	14
5. Συμπεράσματα από το ερωτηματολόγιο.....	15
5.1. Ευρήματα σχετικά με τις πράσινες δεξιότητες	15
5.2. Ευρήματα σχετικά με τις ψηφιακές δεξιότητες	20
5.3. Ευρήματα σε σχέση με τις δεξιότητες επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας.....	23
5.4. Ευρήματα σε σχέση με τις ήπιες δεξιότητες	27
5.5. Ευρήματα σε σχέση με τις ανάγκες των ερωτηθέντων	30
6. Ευρήματα από τις συνεντεύξεις των ομάδων εστίασης.....	34
6.1. Ευρήματα σε σχέση με τις πράσινες δεξιότητες.....	34
6.2. Ευρήματα σε σχέση με τις ψηφιακές δεξιότητες	36
6.3. Ευρήματα σε σχέση με τις επιχειρηματικές δεξιότητες.....	37
6.4. Ευρήματα σχετικά με τις ήπιες δεξιότητες	38
7. Αποτελέσματα από τη δευτερογενή έρευνα.....	38
7.1. Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και Ανώτατη Εκπαίδευση	39
7.2. Υφιστάμενα προγράμματα που σχετίζονται με επαγγέλματα του INSPIRE	40
7.2.1. Καλλιτεχνικός Διευθυντής.....	40
Κενά μεταξύ των πολιτικών κατάρτισης	40

7.2.2.	Διευθυντής Εγκαταστάσεων (Παραστατικές Τέχνες).....	41
	Κενά μεταξύ των πολιτικών κατάρτισης	41
7.2.3.	Εφαρμογή Διευθυντή Παραγωγής Θεάματος: Διευθυντής Παραγωγής	41
	Κενά μεταξύ των πολιτικών κατάρτισης	41
7.2.4.	Εφαρμογή Σκηνογράφου: Σχεδιαστής σκηνικών/ σκηνογράφος	41
	Κενά μεταξύ πολιτικών κατάρτισης.....	42
7.2.5.	Σκηνοθέτης	42
	Κενά μεταξύ πολιτικών κατάρτισης.....	42
7.2.6.	Τεχνικός Σκηνής.....	42
	Κενά μεταξύ πολιτικών κατάρτισης.....	42
7.2.7.	Υπεύθυνος Βιωσιμότητας για τις Παραστατικές Τέχνες.....	43
8.	Περίληψη βέλτιστων πρακτικών	43
9.	Συμπεράσματα και προτάσεις.....	50
9.1.	Συμπεράσματα.....	50
9.2.	Συστάσεις	53
10.	Παραπομπές	56
11.	Παραρτήματα.....	59
	Παράρτημα I – Μεθοδολογικά εργαλεία (ερωτηματολόγιο, σενάριο για τις ομάδες εστίασης, κατευθυντήριες γραμμές για την δευτερογενή έρευνα και οδηγός προτύπων εθνικών εκθέσεων).....	59
	Παράρτημα II – Εθνική έκθεση για την Αυστρία	59
	Παράρτημα III – Εθνική έκθεση για το Βέλγιο	59
	Παράρτημα IV – Εθνική έκθεση για την Ελλάδα	59
	Παράρτημα V – Εθνική έκθεση για την Ιταλία.....	59
	Παράρτημα VI – Εθνική έκθεση για την Ισπανία	59
	Παράρτημα VII – Δευτερογενής έρευνα από τη Γερμανία	59
	Παράρτημα VIII – Ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων / προσόντων.....	59

Πίνακας Σχημάτων

Σχήμα 1	Επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών	7
Σχήμα 2	Επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών ανά χώρα	8
Σχήμα 3	Επαγγελματικό προφίλ των ερωτηθέντων επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών	9
Σχήμα 4	Ηλικιακή ομάδα των ερωτηθέντων επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών	10
Σχήμα 5	Φύλο των ερωτηθέντων επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών	10
Σχήμα 6	Επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών παραστατικών τεχνών	11
Σχήμα 7	Αριθμός σπουδαστών ανά έτος για τους παρόχους εκπαίδευσης στις παραστατικές τέχνες	11
Σχήμα 8	Ηλικιακή ομάδα των ερωτηθέντων στην εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα των παραστατικών τεχνών.....	12
Σχήμα 9	Φύλο των ερωτηθέντων στην εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα των παραστατικών τεχνών	12
Σχήμα 10	Σημασία των πράσινων δεξιοτήτων και ικανοτήτων σύμφωνα με τους ερωτηθέντες	15
Σχήμα 11	Ο βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις δεξιότητες	16
Σχήμα 12	Ο βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις δεξιότητες ανά χώρα	16
Σχήμα 13	Απαιτούμενες πράσινες δεξιότητες σε σχέση με το επαγγελματικό προφίλ	17
Σχήμα 14	Λόγοι αντιμετώπισης δυσκολιών στην υιοθέτηση πρακτικών βιωσιμότητας.....	18
Σχήμα 15	Σημασία της δημιουργίας ενός προφίλ υπεύθυνου βιωσιμότητας σε οργανισμούς παραστατικών τεχνών.....	18
Σχήμα 16	Οργανισμοί με υπάρχον επαγγελματικό προφίλ «υπεύθυνου βιωσιμότητας» μεταξύ των ερωτηθέντων	19
Σχήμα 17	Απόψεις των ερωτηθέντων σχετικά με τη σημασία των διαφορετικών στοιχείων που είναι απαραίτητα για έναν «υπεύθυνο βιωσιμότητας» στη βιομηχανία των παραστατικών τεχνών	20
Σχήμα 18	Σημασία των ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων σύμφωνα με τους ερωτηθέντες	21
Σχήμα 19	Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών	

στην Ελλάδα κατέχουν αυτές τις ψηφιακές δεξιότητες	22
Σχήμα 20 Απαιτούμενες ψηφιακές δεξιότητες σε σχέση με το επαγγελματικό προφίλ	23
Σχήμα 21 Λόγοι αντιμετώπισης δυσκολιών στην υιοθέτηση ψηφιακών πρακτικών	23
Σχήμα 22 Σημαντικότητα των δεξιοτήτων και ικανοτήτων επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας σύμφωνα με τους ερωτηθέντες.....	24
Σχήμα 23 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στην Ελλάδα κατέχουν επιχειρηματικές/ανθεκτικές δεξιότητες	25
Σχήμα 24 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στην Ελλάδα κατέχουν επιχειρηματικές/ανθεκτικές δεξιότητες ανά χώρα	25
Σχήμα 25 Απαιτούμενες δεξιότητες επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας σε σχέση με το επαγγελματικό προφίλ.....	26
Σχήμα 26 Λόγοι για την αντιμετώπιση δυσκολιών στην ανάπτυξη και εφαρμογή επιχειρηματικών δεξιοτήτων/ανθεκτικότητας.....	27
Σχήμα 27 Σημασία των ήπιων δεξιοτήτων και ικανοτήτων για τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών σύμφωνα με τους ερωτηθέντες.....	27
Σχήμα 28 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις κοινωνικές δεξιότητες	28
Σχήμα 29 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις κοινωνικές δεξιότητες ανά χώρα	28
Σχήμα 30 Απαιτούμενες ήπιες δεξιότητες σε σχέση με το επαγγελματικό προφίλ.....	29
Σχήμα 31 Λόγοι αντιμετώπισης δυσκολιών στην ανάπτυξη και εφαρμογή ήπιων δεξιοτήτων	30
Σχήμα 32 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες διαθέτουν πράσινες, ψηφιακές, επιχειρηματικές/ανθεκτικές και ήπιες δεξιότητες	31
Σχήμα 33 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες βρίσκουν ενδιαφέρουσα και πολύτιμη για την επαγγελματική τους ανάπτυξη μια κατάρτιση για πράσινες, ψηφιακές, επιχειρηματικές/ανθεκτικότητας και ήπιες δεξιότητες	32
Σχήμα 34 Τύπος κατάρτισης που θεωρείται πιο σημαντικός για την καλλιέργεια πράσινων δεξιοτήτων	32
Σχήμα 35 Τύπος κατάρτισης που θεωρείται πιο σημαντικός για την καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων	33
Σχήμα 36 Τύπος κατάρτισης που θεωρείται πιο σημαντικός για την καλλιέργεια επιχειρηματικών δεξιοτήτων/δεξιοτήτων ανθεκτικότητας	33

Σχήμα 37 Τύπος κατάρτισης που θεωρείται πιο σημαντικός για την καλλιέργεια ήπιων δεξιοτήτων	34
Σχήμα 38 Αριθμός σπουδαστών στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση IVET (ISCED 3) ως ποσοστό του συνόλου των σπουδαστών της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. (Υπολογισμοί του Cedefop με βάση τα στοιχεία της Eurostat, συλλογή δεδομένων του ΥΟΕ για την τυπική εκπαίδευση - 2021)	39
Σχήμα 39 Αριθμός σπουδαστών που εγγράφονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά επίπεδο ISCED, 2020/2021 (x1.000)	40
Σχήμα 40 Το οριζόντιο μοντέλο δεξιοτήτων και ικανοτήτων	53

1. Περίληψη

Το πρόγραμμα ERASMUS+ INSPIRE στοχεύει στην **αναβάθμιση των πράσινων, ψηφιακών, επιχειρηματικών, κοινωνικών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων ανθεκτικότητας** των υφιστάμενων και μελλοντικών **διευθυντών παραγωγής, σκηνογράφων, καλλιτεχνικών διευθυντών και σκηνοθετών, διαχειριστών εγκαταστάσεων και τεχνικών σκηνής** του τομέα των παραστατικών τεχνών, καθώς και στην αναβάθμιση των επαγγελματιών σε επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης (ΕΕΚ) και σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ) με ολιστικό και καινοτόμο τρόπο, έτσι ώστε ο τομέας αυτός να λειτουργήσει ως κινητήριος μοχλός και ενισχυτής της βιώσιμης ανάπτυξης στην Ευρώπη και πέραν αυτής.

Προκειμένου να αναπτυχθεί ένα σύνολο εργαλείων κατάρτισης και να προσδιοριστούν οι σωστές προσεγγίσεις για την παροχή κατάρτισης και εκπαίδευσης στους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών, διενεργήθηκε ανάλυση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε όλες τις χώρες εταίρους (Αυστρία, Βέλγιο, Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία) για την αξιολόγηση των αναγκών των επαγγελματιών και την περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης.

Η παρούσα έκθεση αποτυπώνει τα αποτελέσματα των εθνικών διαβουλεύσεων σε αντιπαράθεση με τους εμπειρογνώμονες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Περιλαμβάνει λεπτομέρειες σχετικά με τη μεθοδολογία συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων. Το κύριο περιεχόμενό της παρουσιάζει τα ευρήματα από ένα πανευρωπαϊκό, αλλά ανά χώρα, ερωτηματολόγιο στο οποίο απάντησαν **235 επαγγελματίες και εκπαιδευτικοί/εκπαιδευτές στον τομέα των παραστατικών τεχνών** (σχεδόν 50 ανά χώρα). Αυτή η ποσοτική προσέγγιση συμπληρώθηκε από μια ποιοτική μεθοδολογία σε δύο επίπεδα. Πρώτον, μια σειρά από **ομάδες εστίασης και συνεντεύξεις** πραγματοποιήθηκαν σε εθνικό επίπεδο από κάθε εταίρο και, αφετέρου, μια δευτερογενής βιβλιογραφική έρευνα σε έγγραφα και πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο σχετικά με τα διαφορετικά προσόντα για κάθε ένα από τα επαγγελματικά προφίλ που αφορά το έργο. Οι έκθεση συμπληρώνεται από τον προσδιορισμό **των υφιστάμενων καλών πρακτικών** στις χώρες εταίρους.

Στο τέλος της έκθεσης παρατίθενται διάφορα συμπεράσματα και συστάσεις με βάση την έρευνα. Είναι σαφές ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών και οι εκπαιδευτές θεωρούν ότι όλες οι κατηγορίες δεξιοτήτων είναι απαραίτητες για τη σημερινή αγορά εργασίας στον τομέα των παραστατικών τεχνών. Υπάρχει σαφής ζήτηση για την καλλιέργεια **ήπιων δεξιοτήτων και δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας** για όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες και προθυμία από τους επαγγελματίες του τομέα να παρακολουθήσουν περαιτέρω δια βίου κατάρτιση στα θέματα αυτά. Οι **πράσινες δεξιότητες** και η ανάγκη για έναν **υπεύθυνο βιωσιμότητας** υπογραμμίστηκαν επίσης από πολλούς από τους ερωτηθέντες μας. Ωστόσο, εξακολουθούν να θεωρούνται τεχνικές δεξιότητες που πρέπει να επεξεργάζονται από συγκεκριμένους ανθρώπους να είναι ένα ήθος/ στάση και ικανότητα που υιοθετείται από όλους τους επαγγελματίες. Οι εξειδικευμένες ψηφιακές δεξιότητες έχουν μεγάλη ζήτηση μεταξύ των επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών, ωστόσο οι άνθρωποι που ερωτήθηκαν υπογραμμίζουν την ανάγκη ικανοτήτων για βασικά ψηφιακά εργαλεία επικοινωνίας και συνεργασίας.

Από την έρευνα έγινε φανερό ότι το ισχύον πλαίσιο εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες των επαγγελματιών σε δεξιότητες και στις απαιτήσεις της αγοράς. Εντοπίστηκαν μερικές εξαιρέσεις που μπορούν να θεωρηθούν ως βέλτιστες πρακτικές, ωστόσο πρέπει να επενδυθούν περαιτέρω πόροι για τη διασφάλιση της επιμόρφωσης των σημερινών και μελλοντικών επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών.

2. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Έκθεση

Η παρούσα έκθεση αποτελεί μέρος του προγράμματος Erasmus INSPIRE –Συνεργασία για ένα Τομέα Παραστατικών Τεχνών με Καθαρό Θετικό Αποτύπωμα. Το έργο INSPIRE αποσκοπεί στην αναβάθμιση των πράσινων, ψηφιακών, επιχειρηματικών, κοινωνικών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων ανθεκτικότητας των υφιστάμενων και μελλοντικών

διευθυντών παραγωγής, σκηνογράφων, καλλιτεχνικών διευθυντών και σκηνοθετών, διαχειριστών εγκαταστάσεων και τεχνικών σκηνής του τομέα των παραστατικών τεχνών, καθώς και στην αναβάθμιση των επαγγελματιών σε επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης (EEK) και σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (AEI) με ολιστικό και καινοτόμο τρόπο, έτσι ώστε ο τομέας αυτός να λειτουργήσει ως κινητήριος μοχλός και ενισχυτής της βιώσιμης ανάπτυξης στην Ευρώπη και πέραν αυτής. Ο γενικός στόχος του είναι να αναβαθμίσει την καινοτομία μέσω της στρατηγικής συνεργασίας και της ροής γνώσης μεταξύ 3 κέντρων ανώτατης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και 8 φορέων της αγοράς εργασίας σε 6 ευρωπαϊκές χώρες, που δραστηριοποιούνται στον τομέα των παραστατικών τεχνών.

Ο σκοπός του Π2.1 (παραδοτέο) «Έκθεση για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας» είναι η χαρτογράφηση των κενών δεξιοτήτων στην EEK και τα AEI, καθώς και των αναγκών της αγοράς εργασίας του τομέα. Η υλοποίηση μιας ανάλυσης αναγκών, θα γίνει αρχικά σε κάθε συμμετέχουσα χώρα (Αυστρία, Βέλγιο, Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία) και στη συνέχεια θα συνοψιστούν όλα τα ευρήματα σε μια ευρωπαϊκή έκθεση. Η έμφαση δίνεται στις πράσινες, ψηφιακές, επιχειρηματικές και ανθεκτικές δεξιότητες και στις ήπιες δεξιότητες. Η έκθεση προσδιορίζει επίσης στις χώρες εταίρους τις βέλτιστες πρακτικές σε σχέση με τις δεξιότητες και την καλύτερη μέθοδο κατάρτισης για την παροχή της κατάρτισης. Οι **κύριοι στόχοι** της έκθεσης είναι οι εξής:

- ο προσδιορισμός των **εργασιακών αναγκών και του ελλείμματος δεξιοτήτων στον τομέα των παραστατικών τεχνών** σε κάθε συμμετέχουσα χώρα και σε ευρωπαϊκό επίπεδο,
- ο προσδιορισμός και η επισκόπηση των **βέλτιστων πρακτικών που υιοθετούνται σε άλλα προγράμματα επαγγελματικής και ακαδημαϊκής κατάρτισης** στους προαναφερόμενους τομείς.

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, συμμετείχαν **235 άτομα** (περίπου 50 ανά χώρα) για να διασφαλιστεί η ισότιμη εκπροσώπηση και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων.

Η έκθεση παρέχει όλες τις σχετικές πληροφορίες που απαιτούνται για την κοινοπραξία, σε συνεργασία με τους συνδεδεμένους εταίρους, το συμβουλευτικό σώμα εμπειρογνομόνων (CBE) και τις εθνικές ομάδες εστίασης (FGs), για την ανάπτυξη των 6 επικαιροποιήσεων των προφίλ ESCO (παραδοτέο Π2.2).

Σύμφωνα με τις μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές που δόθηκαν για την ολοκλήρωση του Π2.2, όλοι οι εταίροι διεξήγαγαν την ανάλυση αναγκών στις χώρες τους. Κάθε εθνική έκθεση αναπτύχθηκε λαμβάνοντας υπόψη τα έγγραφα που ετοίμασε η Pearle*, ως επικεφαλής εταίρος (LP) της εργασίας, με τη συμβολή όλων των εταίρων. Πιο συγκεκριμένα, τα έγγραφα που αναπτύχθηκαν ήταν τα εξής:

- Μεθοδολογική εισαγωγή,
- Περίγραμμα των ερωτήσεων για το ερωτηματολόγιο και τις ομάδες εστίασης/συνεντεύξεις,
- Κατευθυντήριες γραμμές για την δευτερογενή βιβλιογραφική έρευνα,
- Οδηγός προτύπου εθνικής έκθεσης.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα έγγραφα που αναπτύχθηκαν, βλέπε παράρτημα Ι.

Όλες οι εθνικές εκθέσεις εστάλησαν στον επικεφαλής εταίρο της δραστηριότητας, προκειμένου να ενσωματωθεί το υλικό και να διαμορφωθεί η τελική έκθεση. Κατά συνέπεια, η τελική έκθεση αποτελεί σύνθεση των εθνικών εκθέσεων που εκπονήθηκαν από τους εταίρους και προέκυψαν από την ανάλυση αναγκών.

Η έκθεση έχει την ακόλουθη διάρθρωση:

- **Η ενότητα 3** παρέχει πληροφορίες για το ιστορικό της απασχόλησης στον τομέα των παραστατικών τεχνών στην Ευρώπη και το ευρωπαϊκό πλαίσιο κατάρτισης και εκπαίδευσης
- **Η ενότητα 4** περιγράφει τη μεθοδολογία προσδιορισμού των αναγκών της αγοράς εργασίας

- Στην ενότητα 5 παρουσιάζονται τα ευρήματα από το ερωτηματολόγιο
- Στην ενότητα 6 παρουσιάζονται τα ευρήματα από τις ομάδες εστίασης.
- Στην ενότητα 7 παρουσιάζονται τα ευρήματα από την δευτερογενή βιβλιογραφική έρευνα και μια περίληψη των βέλτιστων πρακτικών.
- Η ενότητα 8 επικεντρώνεται στα συμπεράσματα και τις συστάσεις που προκύπτουν από τις διαβουλεύσεις σε εθνικό επίπεδο και τις ευρωπαϊκές ομάδες εστίασης.

Η έκθεση περιλαμβάνει επίσης τις εκθέσεις κάθε χώρας και τα μεθοδολογικά εργαλεία ως παραρτήματα. Περιλαμβάνεται επίσης ένα παράρτημα που παρέχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πλαίσιο της ΕΕ για τις δεξιότητες, την εκπαίδευση και την κατάρτιση

3. Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο: Τάσεις απασχόλησης στον τομέα των παραστατικών τεχνών και κατευθυντήριες γραμμές και πρωτοβουλίες της ΕΕ για την κατάρτιση και την εκπαίδευση

Το έργο INSPIRE απευθύνεται σε επαγγελματίες του τομέα των παραστατικών τεχνών. Για να έχουμε μια καλύτερη εικόνα των σύγχρονων τάσεων της απασχόλησης στον τομέα, παρέχουμε ορισμένα βασικά στοιχεία από πρόσφατες στατιστικές μελέτες της Eurostat ως προς τον πολιτιστικό χώρο.

Επιπλέον, δεδομένου ότι οι στόχοι του έργου INSPIRE ευθυγραμμίζονται στενά με αυτές τις ευρωπαϊκές πολιτικές και πρωτοβουλίες στον τομέα της κατάρτισης και της εκπαίδευσης, παρέχουμε μια σύντομη επισκόπηση των πρόσφατων εξελίξεων που λαμβάνει υπόψη του το έργο (για περισσότερες πληροφορίες, βλ. παράρτημα VIII).

3.1. Απασχόληση στον τομέα των παραστατικών τεχνών στην Ευρώπη

Σύμφωνα με την ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρώπη (NACE), οι παραστατικές τέχνες ανήκουν κυρίως στον κλάδο 90 της NACE «δημιουργικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες». Η Eurostat¹ δημοσίευσε τον Δεκέμβριο του 2023 στατιστικά με βάση τα στοιχεία του 2021.

Εντός του πολιτιστικού τομέα, από το σύνολο των πολιτιστικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στην ΕΕ το 2021, ο μεγαλύτερος αριθμός δραστηριοποιούνταν στις «δημιουργικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες» (27,2%). Αλλά όταν εξετάζουμε την προστιθέμενη αξία από αυτή την κατηγορία, αυτή παράγαγε το 2021 μόνο το 9,1%, σε σύγκριση με άλλους πολιτιστικούς τομείς όπως οι εκδόσεις ή η αρχιτεκτονική, σε ένα σύνολο 183,108 εκατομμυρίων ευρώ προστιθέμενης αξίας.

Το 2021, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερα από 250 άτομα) τείνουν να κυριαρχούν σε διάφορους κλάδους του πολιτιστικού τομέα της ΕΕ και, ως εκ τούτου, απασχολούν τους περισσότερους εργαζομένους της ΕΕ σε όλες τις διάφορες οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τον πολιτισμό. Συγκεκριμένα για τις «δραστηριότητες τέχνης και ψυχαγωγίας» το 79 % των εργαζομένων απασχολούνταν από πολύ μικρές επιχειρήσεις (που απασχολούν λιγότερα από 10 άτομα).

Τα κύρια στοιχεία για τις παραστατικές τέχνες (NACE «δημιουργικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες») μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Πίνακας 1 Στοιχεία για τις επιχειρήσεις στον τομέα των παραστατικών τεχνών στην Ευρώπη (πηγή: Eurostat 2023)

	Αριθμός επιχειρήσεων (χιλιάδες)	Αριθμός	Προστιθέμενη αξία

¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Culture_statistics

		απασχολούμενων (χιλιάδες)	(εκατομμύρια ευρώ)
ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	521	523.1	16 748.1
Όλες οι ΜΜΕ	96.7	97.8	96.5
– μίκρο	96.0	79.0	71.4
– μικρές	0.6	12.0	16.0
– μεσοαίες	0.1	6.8	9.0
Μεγάλες	0.0	2.2	3.5

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα στοιχεία είναι εκτιμήσεις ή είναι χαμηλής αξιοπιστίας, καθώς η συλλογή στοιχείων σε πολλά κράτη μέλη δεν είναι πάντα ακριβής. Επίσης, οι μεγαλύτερες οντότητες, όπως τα δημόσια θέατρα, ενδέχεται να μην περιλαμβάνονται στη NACE 90. Καθώς πρόκειται για δημόσιους φορείς, είναι πιθανό να μην περιλαμβάνονται εδώ, παρόλο που συχνά απασχολούν περισσότερους από 250 υπαλλήλους.

Όταν εξετάζουμε στοιχεία για την απασχόληση, η Eurostat και πιο συγκεκριμένα η [έρευνα εργατικού δυναμικού της Ευρωπαϊκής Ένωσης \(EU-LFS\)](#) παρέχουν στοιχεία για την απασχόληση στον πολιτισμό από το 2022. Η EU-LFS περιλαμβάνει στοιχεία σύμφωνα με διάφορες κοινωνικοοικονομικές πτυχές: ηλικία, φύλο, επίπεδο εκπαίδευσης, επαγγελματική κατάσταση και αν είναι πλήρους ή μερικής απασχόλησης. Οι πτυχές αυτές ερωτήθηκαν με παρόμοιο τρόπο στους ερωτηθέντες που συμμετείχαν στην έρευνα που χρησιμοποιήθηκε για τις εθνικές εκθέσεις. Καλύπτει επίσης τα άτομα με πολιτιστικό επάγγελμα, είτε απασχολούνται σε πολιτιστική οικονομική δραστηριότητα είτε όχι.

Το 2022, η απασχόληση στον πολιτισμό αντιπροσώπευε το **3,8 %** της συνολικής απασχόλησης στην ΕΕ, (που αντιστοιχεί σε 7,7 εκατομμύρια άτομα). Ενώ σε ορισμένους πολιτιστικούς τομείς παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της απασχόλησης, η διαχρονική εικόνα στους «δημιουργικούς, καλλιτεχνικούς και ψυχαγωγικούς κλάδους» (NACE R90) παρουσίασε διαφορετική εικόνα. Υπήρξε αύξηση κατά τα έτη που προηγήθηκαν της πανδημίας, αλλά στη συνέχεια αντιμετώπισε σημαντική μείωση της απασχόλησης το 2020, λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας. Ωστόσο, το 2022 υπήρξε και πάλι σημαντική αύξηση η οποία οδήγησε στο υψηλότερο επίπεδο απασχόλησης σε μια περίοδο 10 ετών (2012-2022). Εκτός από τα γενικά στοιχεία για την απασχόληση σε όλους τους τομείς του πολιτισμού, υπάρχουν πρόσφατα στοιχεία για τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης δύο ομάδων πολιτιστικών επαγγελματιών (όπως ορίζονται στην ταξινόμηση ISCO-08) που βρίσκονται στο επίκεντρο της παρούσας έρευνας αγοράς εργασίας: δημιουργικοί καλλιτέχνες και καλλιτέχνες ερμηνείας (συμπεριλαμβανομένων των εικαστικών καλλιτεχνών, μουσικών, χορευτών, ηθοποιών, σκηνοθετών κινηματογράφου κ.λπ.) και συγγραφείς, δημοσιογράφοι και γλωσσολόγοι.

Το 2022, η Ευρωπαϊκή Ένωση αριθμούσε περίπου **1,7 εκατομμύρια καλλιτέχνες και συγγραφείς** (δημοσιογράφους, γλωσσολόγους), που αποτελούσαν το **22 % του συνόλου των απασχολούμενων στον τομέα του πολιτισμού**. Μεταξύ αυτών, περίπου το **46 % ήταν αυτοαπασχολούμενοι**, ποσοστό σημαντικά υψηλότερο σε σύγκριση τόσο με τη συνολική απασχόληση (13,8 %) όσο και με την πολιτιστική απασχόληση της ΕΕ (31,7 %).

Το 2022, το ποσοστό πλήρους απασχόλησης των καλλιτεχνών και συγγραφέων στην ΕΕ ήταν 72,6 %, ελαφρώς χαμηλότερο από τα ποσοστά που παρατηρήθηκαν για την απασχόληση στον πολιτισμό (76,5 %) και τη συνολική οικονομία (81,5 %).

Το 2022, το 85,9 % του συνόλου των εργαζομένων στην ΕΕ είχε μόνιμη σύμβαση εργασίας, ενώ μεταξύ των καλλιτεχνών και των συγγραφέων, μόνιμη σύμβαση είχαν λιγότεροι από τα τρία τέταρτα (73,3 %) των εργαζομένων.

Εκτός από την κύρια εργασία τους, ορισμένοι καλλιτέχνες και συγγραφείς έχουν και **δεύτερη εργασία**. Σε ολόκληρη την ΕΕ, οι περισσότεροι συνολικά απασχολούμενοι (96,1 %) κατείχαν μία μόνο θέση εργασίας το 2022. Οι καλλιτέχνες

και οι συγγραφείς ήταν λιγότερο πιθανό (90,1 %) να έχουν μόνο μία θέση εργασίας.

3.2. Ευρωπαϊκές ρυθμιστικές κατευθυντήριες γραμμές και πρωτοβουλίες

Παρόλο που οι αρμοδιότητες στην εκπαιδευτική συνεργασία ανήκουν κυρίως στα κράτη μέλη της ΕΕ (ΣΛΕΕ άρθρα 165 και 166)², η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει ενεργό ρόλο για να προσδώσει πρόσθετες διεθνείς διαστάσεις στις σπουδές, τη διδασκαλία, την έρευνα και τη χάραξη πολιτικής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ) και την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ). Αυτό περιλαμβάνει τη στήριξη των κρατών μελών στις προσπάθειές τους να παρέχουν την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση και κατάρτιση στους πολίτες τους. Σύμφωνα με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 145 της ΣΛΕΕ, η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να εργαστούν «για την ανάπτυξη μιας συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση και ιδίως για την προώθηση ενός ειδικευμένου, καταρτισμένου και προσαρμόσιμου εργατικού δυναμικού και αγορών εργασίας που ανταποκρίνονται στις οικονομικές αλλαγές...».

Παραδείγματα είναι η δημιουργία του **Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης (ΕΧΕ)**, του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ)³ και η ίδρυση του Cedefop, του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης το 1975⁴. Το 1999, η Διακήρυξη της Μπολόνια⁵ καθιέρωσε πιο συγκρίσιμα, συμβατά και συνεκτικά συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη. Η θέσπιση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων για τη Δια Βίου Μάθηση (ΕΠΔΒΜ) το 2008⁶ και η σύσταση του Συμβουλίου για την επικύρωση της μη τυπικής και της τυπικής μάθησης το 2012⁷ αποτέλεσαν περαιτέρω βήματα για τη δημιουργία κοινών ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών για την αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Το 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το **Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων**⁸. Πρόκειται για ένα πενταετές σχέδιο που θα βοηθήσει τα άτομα και τις επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση να αναπτύξουν περισσότερες και καλύτερες δεξιότητες. Ένα χρόνο αργότερα, η Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση⁹ (2021-2027). Αυτή η πολιτική πρωτοβουλία αποσκοπεί στη δημιουργία ενός κοινού οράματος για μια ψηφιακή εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμη στην Ευρώπη.

4. Μεθοδολογία

Σε μια προσπάθεια **τριγωνοποίησης των δεδομένων**, χρησιμοποιήθηκαν τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές μέθοδοι για τη συλλογή πληροφοριών για την ανάλυση αναγκών. Οι δραστηριότητες που σχετίζονταν με την εργασία

² Ενοποιημένη έκδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:en:PDF>, [παραπομπή 22.07.2024]

³ Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης, https://ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/Budapest_Vienna_Declaration_598640.pdf [παραπομπή 22.07.2024]

⁴ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κανονισμός του Συμβουλίου της 10ης Φεβρουαρίου 1975 για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) ΕΟΚ αριθ. 337/75, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, L 39, 13.2.1975, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό ΕΚ αριθ. 2051/2004 του Συμβουλίου. Το 2019, ο ιδρυτικός κανονισμός του Cedefop αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 2019/128. <https://www.cedefop.europa.eu/en/about-cedefop/what-we-do/cedefop-regulation>, [παραπομπή 22.07.2024]

⁵ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 28ης Απριλίου 2015 σχετικά με την παρακολούθηση της εφαρμογής της διαδικασίας της Μπολόνια (2015/2039(INI)), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015IP0107>, [παραπομπή 22.07.2024]

⁶ Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη δια βίου μάθηση (ΟJ C 111, 6.5.2008, pp. 1–7), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506(01)), [cited 22.07.2024]

⁷ Σύσταση του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2012 σχετικά με την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, (2012/C 398/01)<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>, [παραπομπή 22.07.2024]

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απασχόληση, Κοινωνικές Υποθέσεις & Ένταξη, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=9723&tableName=news&moreDocuments=yes>

⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027, Επανεκκίνηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την ψηφιακή εποχή, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0624>, [παραπομπή 22.07.2024]

αφορούσαν:

1. μια **ποσοτική ανάλυση**, η οποία πραγματοποιήθηκε μέσω μιας διαδικτυακής έρευνας (βλ. σημείο 3.1 για λεπτομέρειες)
2. μια **ποιοτική ανάλυση**, η οποία διεξήχθη μέσω:
  - ο **συνεντεύξεων/ομάδων εστίασης** κυρίως με τα μέλη των εθνικών ΓΕΣ και τους ερωτηθέντες της έρευνας, συμπληρωμένες από ορισμένες ομάδες εστίασης σε ευρωπαϊκό επίπεδο
  - ο **δευτερογενούς βιβλιογραφικής έρευνας** με στόχο τον εντοπισμό υφιστάμενων εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων και βέλτιστων πρακτικών

Οι κατευθυντήριες γραμμές δόθηκαν από τον επικεφαλής του παρόντος παραδοτέου και ακολουθήθηκαν από κάθε εταίρο. Τα αποτελέσματα των εθνικών διαβουλεύσεων περιλαμβάνονται ως παραρτήματα στην παρούσα ευρωπαϊκή έκθεση. Επιπλέον, καθώς η κοινοπραξία επιθυμεί να συνεργαστεί με επαγγελματίες και εκπαιδευτικά ιδρύματα σε χώρες πέραν αυτών που εκπροσωπούνται από τους εταίρους του έργου, έχουμε συμπεριλάβει στο παράρτημα τα αποτελέσματα της έρευνας γραφείου από τη Γερμανία. Περιλαμβάνουμε επίσης έναν αριθμό βέλτιστων πρακτικών από αυτή τη χώρα στην ενότητα των βέλτιστων πρακτικών. Τέλος, προβλέπουμε επίσης να μοιραστούμε το ερωτηματολόγιο με τους συνεργάτες σε άλλες χώρες τους επόμενους μήνες. Για τους συνεργάτες που ενδιαφέρονται να συγκεντρώσουν τις διαθέσιμες πληροφορίες, ενθαρρύνουμε τη χρήση παρόμοιας μεθοδολογίας, ώστε να συγκεντρωθούν περαιτέρω στοιχεία για τις ανάγκες σε εργατικό δυναμικό σε ολόκληρη την Ευρώπη. Στις ακόλουθες υποενότητες, περιγράφουμε τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκε κάθε μέθοδος.

4.1. Πρωτογενής ποσοτική έρευνα: το ερωτηματολόγιο

Ο επικεφαλής του παραδοτέου δημιούργησε ένα ερωτηματολόγιο και το κοινοποίησε στους εταίρους για ανατροφοδότηση. Μετά τις παρατηρήσεις των εταίρων, έγιναν προσαρμογές και το ερωτηματολόγιο μεταφράστηκε στις γλώσσες των χωρών των εταίρων. Χρησιμοποιήθηκαν φόρμες Google για να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ των χωρών εταίρων. Το ερωτηματολόγιο κοινοποιήθηκε σε επαγγελματίες του τομέα των πολιτιστικών και παραστατικών τεχνών μέσω εξατομικευμένων μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και διαύλων αποφοίτων. Το χρονικό πλαίσιο για τη συλλογή των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο ήταν μεταξύ Μαΐου και Ιουνίου 2024.

Το διαδικτυακό ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε, αποτελούνταν από ερωτήσεις κλειστού τύπου που υποστήριζαν τη συλλογή αριθμητικών δεδομένων. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε τους ακόλουθους τύπους ερωτήσεων:

- Διχοτομικές,
- Πολλαπλής επιλογής,
- τύπου λίστας ελέγχου (Checkboxes),
- Κλίμακα Likert (γραμμική κλίμακα),
- Αξιολόγηση (πλέγμα πολλαπλών επιλογών).

Το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από τις ακόλουθες ενότητες:

- **Εισαγωγή** (παροχή πληροφοριών σχετικά με το έργο και τον σκοπό της έρευνας),
- **Στοιχεία των ερωτηθέντων** (τομέας εργασίας, επαγγελματική θέση, ηλικιακή ομάδα, φύλο),
- **Πράσινες δεξιότητες**, συμπεριλαμβανομένων ερωτήσεων σχετικά με τη συνάφεια αυτών των δεξιοτήτων και το επίπεδο κατάκτησης από τους επαγγελματίες σε κάθε χώρα,
- **Ψηφιακές δεξιότητες**, συμπεριλαμβανομένων ερωτήσεων σχετικά με τη συνάφεια αυτών των δεξιοτήτων και το επίπεδο γνώσης των επαγγελματιών σε κάθε χώρα,

- **Δεξιότητες επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας**, συμπεριλαμβανομένων ερωτήσεων σχετικά με τη συνάφεια αυτών των δεξιοτήτων και το επίπεδο γνώσης των επαγγελματιών σε κάθε χώρα,
- **Ήπιες δεξιότητες**, συμπεριλαμβανομένων ερωτήσεων σχετικά με τη συνάφεια αυτών των δεξιοτήτων και το επίπεδο κατάκτησης από τους επαγγελματίες σε κάθε χώρα.

Σχετικά με τα παραπάνω θέματα, ζητήθηκε επίσης από τους ερωτηθέντες να δώσουν πληροφορίες σε περίπτωση που μπορούσαν να εντοπίσουν υφιστάμενα προγράμματα κατάρτισης που σχετίζονται με αυτές τις δεξιότητες για τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στις χώρες τους.

- Ένα τμήμα στο οποίο οι ερωτηθέντες μπορούσαν να **αξιολογήσουν το επίπεδο στο οποίο οι ίδιοι κατέχουν** αυτές τις δεξιότητες και όπου μπορούσαν να δηλώσουν το ενδιαφέρον τους για περαιτέρω κατάρτιση σε αυτά τα θέματα, αλλά και ποιες μορφές εκπαίδευσης θα πρότειναν.
- **Τελική επικοινωνία** (προσωπικά στοιχεία όσων επιθυμούν να ενημερώνονται για την πρόοδο του έργου).

Δείγμα σύνθεσης

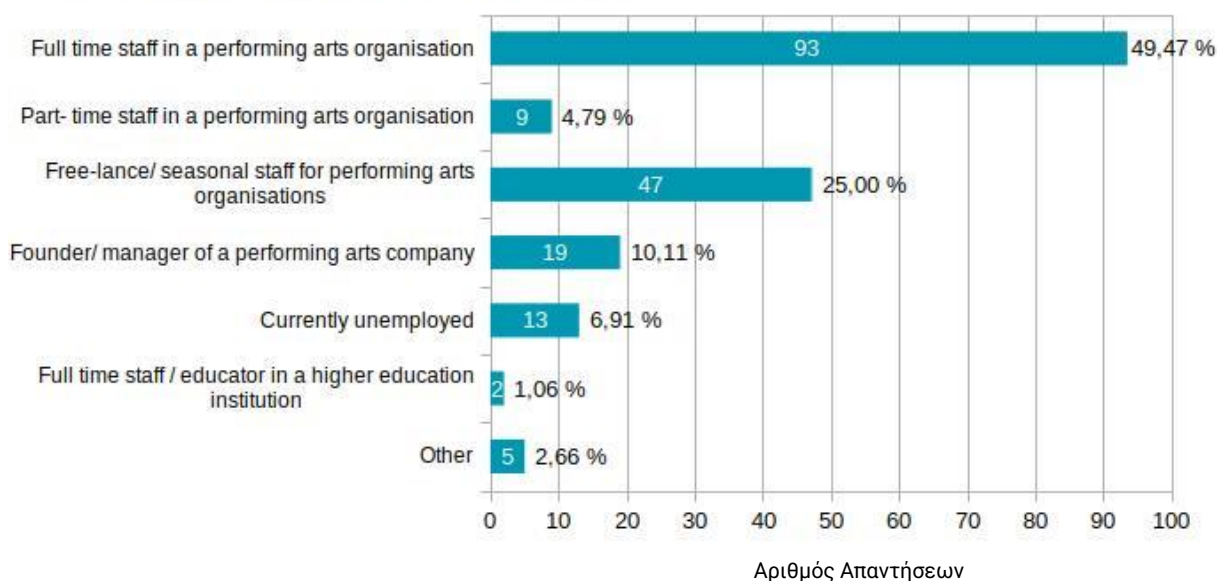
Συνολικά συγκεντρώθηκαν **235 ερωτηματολόγια**, από ένα ευρύ δείγμα ενδιαφερομένων. Οι 185 από αυτούς (78,72%) αυτό-προσδιορίστηκαν ως **επαγγελματίες στον τομέα των παραστατικών τεχνών**, ενώ 50 (21,28%) εργάζονται κυρίως ως **εκπαιδευτικοί/εκπαιδευτές σε ιδρύματα και οργανισμούς** παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης στον τομέα των παραστατικών τεχνών.

Αριθμός Απαντήσεων

4.1.1. Προφίλ επαγγελματιών στον τομέα των παραστατικών τεχνών

Όσον αφορά τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών, οι 185 ερωτηθέντες δήλωσαν ότι η πραγματική επαγγελματική τους κατάσταση είναι κυρίως εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης (49,47%) ή ελεύθεροι επαγγελματίες (25%). Ένα μικρότερο ποσοστό αντιπροσωπεύει ιδρυτές/διευθυντές εταιρειών στον τομέα των παραστατικών τεχνών (10,11%). Μόνο 13 άτομα, δηλαδή το 6,91% των ερωτηθέντων, είναι αυτή τη στιγμή άνεργοι.

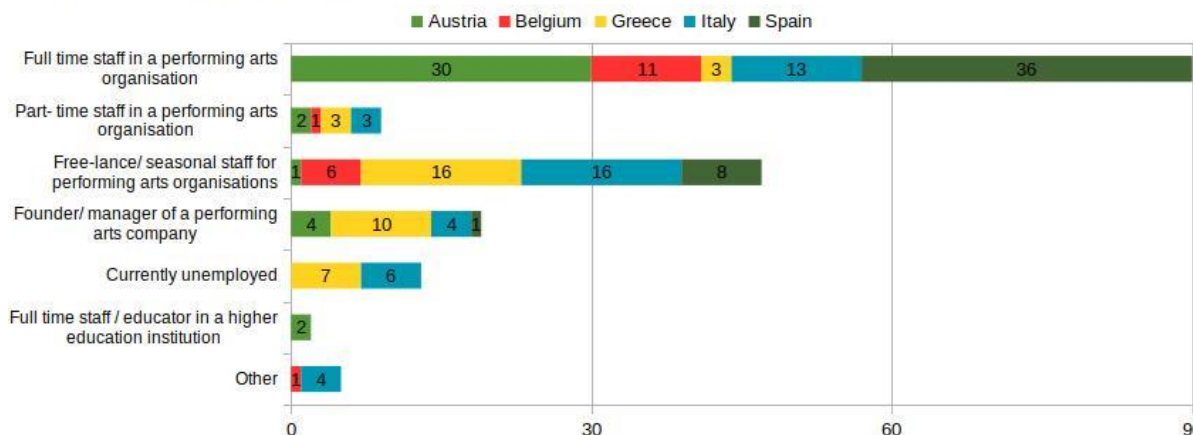
1.2 What describes best your actual professional situation?

Σχήμα 1 Επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών

Το ακόλουθο γράφημα παρουσιάζει το προφίλ των ερωτηθέντων **ανά χώρα**.

1.2 What describes best your actual professional situation?

Σχήμα 2

Επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων επαγγελματιών παραστατικών τεχνών ανά χώρα

Για όσους εργάζονται σε οργανισμό παραστατικών τεχνών, το μέγεθος του οργανισμού ποικίλλει. Οι περισσότεροι επαγγελματίες (22,70 %) εργάζονται είτε σε πολύ μικρούς οργανισμούς (1 έως 5 εργαζόμενους) είτε σε πολύ μεγάλους οργανισμούς με περισσότερους από 250 εργαζόμενους (27,57 %), ενώ ακολουθούν οι μεσαίοι έως μικροί οργανισμοί (51-100 εργαζόμενοι και 6-20 εργαζόμενοι).

1.3. Εάν εργάζεστε σε έναν οργανισμό παραστατικών τεχνών, ποιο είναι το μέγεθος του οργανισμού;

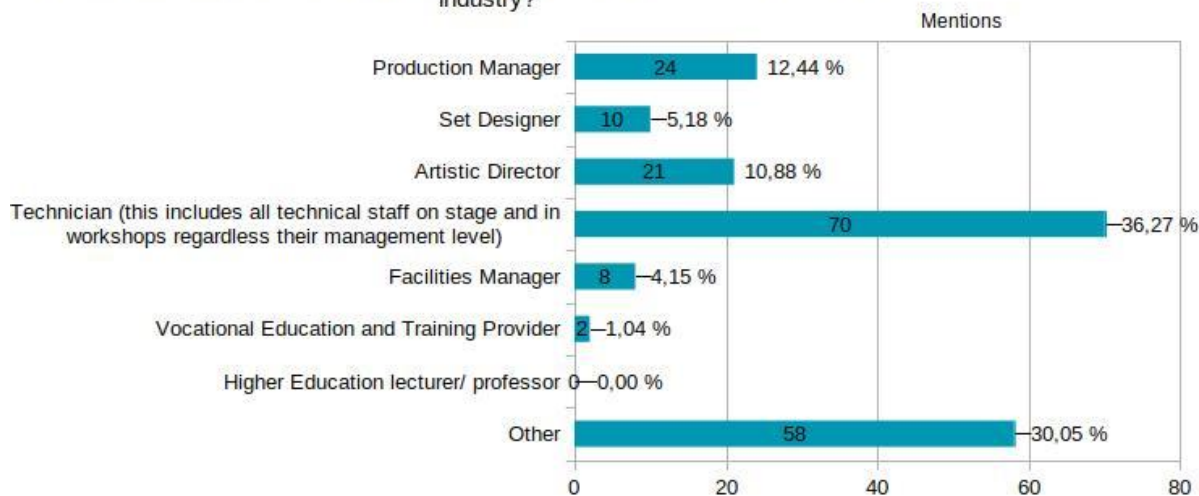
Πίνακας 2 Μέγεθος των οργανισμών στους οποίους εργάζονται οι ερωτηθέντες

Μέγεθος των οργανισμών	Απαντήσεις	Ποσοστά
1-5 εργαζόμενοι	42	22,70 %
6-20 εργαζόμενοι	27	14,59 %
21-50 εργαζόμενοι	16	8,65 %
51-100 εργαζόμενοι	26	14,05 %
101-250 εργαζόμενοι	23	12,43 %
Περισσότεροι από 250 εργαζόμενοι	51	27,57 %

Όσον αφορά το ποιο **επαγγελματικό προφίλ** περιγράφει καλύτερα την τρέχουσα επαγγελματική θέση των ερωτηθέντων στον κλάδο των παραστατικών τεχνών, βλέπουμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (36,27%) επέλεξε **τον τεχνικό** ως το προφίλ που περιγράφει καλύτερα την εργασία τους. Ένας μεγάλος αριθμός των ερωτηθέντων (30,05%) επέλεξε ως απάντηση το «Άλλο». Αυτό είναι ενδιαφέρον να ληφθεί υπόψη και υπογραμμίζει την **υβριδικότητα των προφίλ στον τομέα**. Οι **διευθυντές παραγωγής** (12,44%) και οι **καλλιτεχνικοί διευθυντές** (10,88%) εκπροσωπούν λιγότερους ερωτηθέντες.

1.4 Which profile best describes your current professional field in the performing arts industry?

Σχήμα 3

Επαγγελματικό προφίλ των ερωτηθέντων επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών

Όσον αφορά την **επαγγελματική τους εμπειρία** στις παραστατικές τέχνες, παρατηρούμε ότι οι ερωτηθέντες κατανέμονται κυρίως σε τρεις κατηγορίες: 'πάνω από 25 χρόνια' (28,65%), '16 έως 25 χρόνια' (27,57%) και '6 έως 15 χρόνια' (24,86%). Το επίπεδο ευθύνης τους στους οργανισμούς που εργάζονται είναι κατά κύριο λόγο υψηλό (43,24%), με ένα σημαντικό ποσοστό να έχει πολύ υψηλή ευθύνη (30,27%).

1.5. Πόσα χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας έχετε στον κλάδο των παραστατικών τεχνών;

Πίνακας 3 Έτη επαγγελματικής εμπειρίας στον τομέα των παραστατικών τεχνών

Χρόνια εμπειρίας	Απαντήσεις	Ποσοστά
1-5 χρόνια	35	18,92 %
6-15 χρόνια	46	24,86 %
16 -25 χρόνια	51	27,57 %
Περισσότερο από 25 χρόνια	53	28,65 %

1.6 Πώς θα αξιολογούσατε το επίπεδο ευθύνης σας εντός του οργανισμού (των οργανισμών) για τον οποίο (τους οποίους) εργάζεστε;

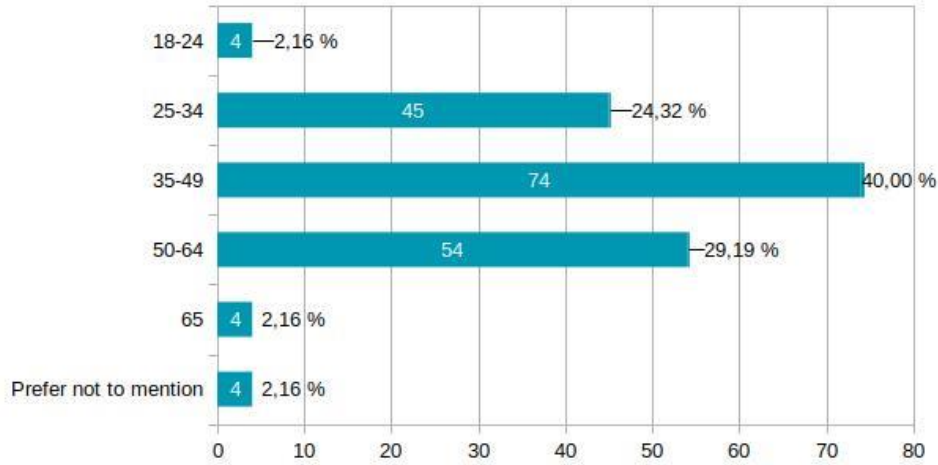
Πίνακας 4 Επίπεδο ευθύνης εντός του οργανισμού στον οποίο εργάζονται οι ερωτώμενοι

Επίπεδο Ευθύνης	Απαντήσεις	Ποσοστά
Χαμηλή ευθύνη	13	7,03%
Μεσαία ευθύνη	36	19,46%
Υψηλή ευθύνη	80	43,24%
Πολύ υψηλή ευθύνη	56	30,27%

Όσον αφορά την **ηλικιακή τους ομάδα**, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 35-49

ετών (40%), ακολουθούμενοι από δύο ηλικιακές ομάδες: 50-64 ετών (29,19%) και 25-34 ετών (24,32%).

1.7 In which age group do you belong?

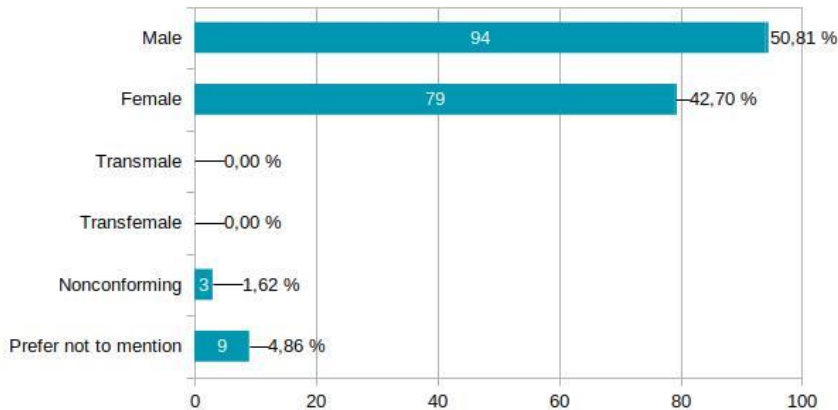

Αριθμός απαντήσεων

Σχήμα 4 Ηλικιακή ομάδα των ερωτηθέντων επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών

Σχετικά με το **φύλο** τους, το **50,81%** των ερωτηθέντων είναι **άνδρες** και το **42,70%** είναι **γυναίκες** (ένα μικρό ποσοστό προτίμησε να μην αποκαλύψει το φύλο του).

1.8 Which of the below best describes your gender?

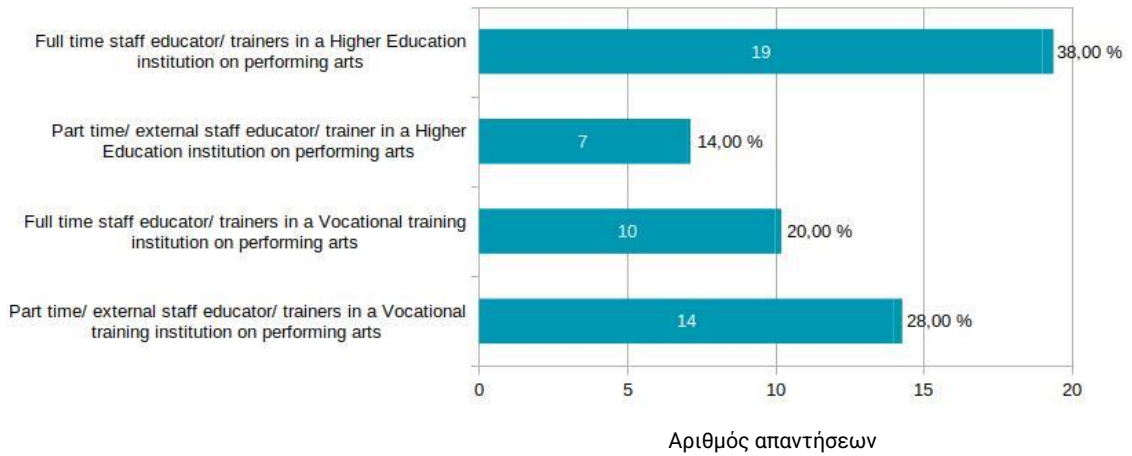

Αριθμός απαντήσεων

Σχήμα 5 Φύλο των ερωτηθέντων επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών

Όσον αφορά τους **εκπαιδευτικούς/εκπαιδευτές παραστατικών τεχνών** που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, η πλειονότητά τους είναι είτε μερικής (28%) είτε πλήρους απασχόλησης (20%) εκπαιδευτές σε επαγγελματικό ίδρυμα για τις παραστατικές τέχνες:

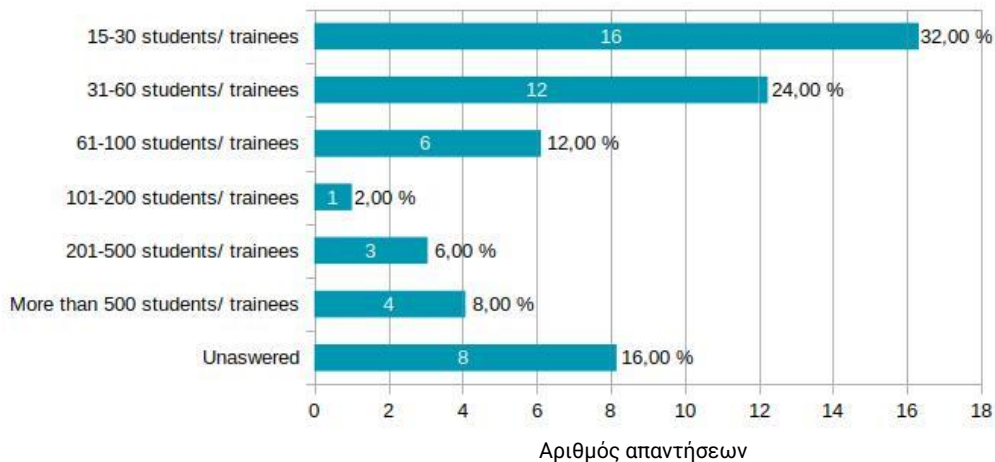
1.1 What describes best your actual professional situation?

Σχήμα 6 Επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών παραστατικών τεχνών

Τα περισσότερα **εκπαιδευτικά ιδρύματα** (32%) στα οποία εργάζονται οι ερωτηθέντες απευθύνονται σε μικρό αριθμό σπουδαστών (μεταξύ 15 και 30 σπουδαστών/ εκπαιδευομένων)

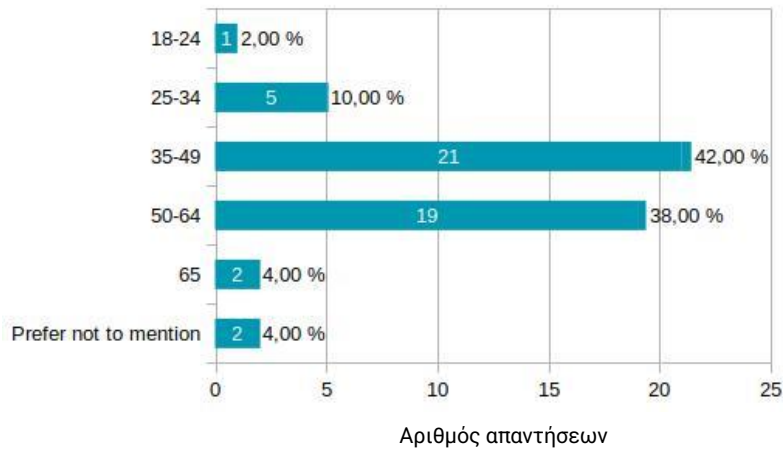
1.2 If you are working for one performing arts education provider, what is the number of students/ trainees per year (approximately) ?

Σχήμα 7 Αριθμός σπουδαστών ανά έτος για τους παρόχους εκπαίδευσης στις παραστατικές τέχνες

Όσον αφορά την **ηλικιακή τους ομάδα**, οι περισσότεροι από αυτούς ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 35-49 ετών (42%) και στην ηλικιακή ομάδα 50-64 ετών (38%).

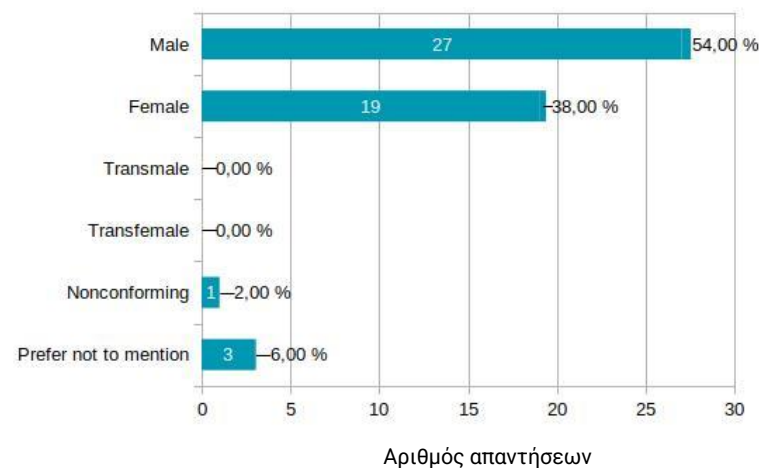
1.4 In which age group do you belong?

Σχήμα 8 Ηλικιακή ομάδα των ερωτηθέντων στην εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα των παραστατικών τεχνών

Όσον αφορά το **φύλο τους**, το 54% είναι άνδρες και το 38% γυναίκες, ενώ μικρό ποσοστό (6%) επέλεξε να μην το αναφέρει ή είναι μη συμμορφούμενα με τα φύλα(2%).

1.5 Which of the below best describes your gender?

Σχήμα 9 Φύλο των ερωτηθέντων στην εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα των παραστατικών τεχνών

4.2. Πρωτογενής ποιοτική έρευνα: οι ομάδες εστίασης/συνεντεύξεις

Για τις ομάδες εστίασης σε κάθε χώρα δόθηκε μεθοδολογικός οδηγός και οργανώθηκε συνάντηση για όλους τους εταίρους προκειμένου να λάβουν υποστήριξη για την οργάνωση και την υλοποίηση των ομάδων εστίασης. Οι ομάδες εστίασης οργανώθηκαν με διάφορους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων των ομαδικών συζητήσεων και των ατομικών συνεντεύξεων. Οι συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης επιλέχθηκαν με βάση την κατάρτιση και την επαγγελματική εμπειρία (συμπεριλαμβανομένων τόσο επαγγελματιών του κλάδου των παραστατικών τεχνών όσο και εκπαιδευτών/εκπαιδευτικών) και οι συζητήσεις σε όλες τις χώρες οργανώθηκαν τον Ιούνιο του 2024.

Πίνακας 5 Σύνταξη των συμμετεχόντων στις εθνικές ομάδες εστίασης

ΧΩΡΑ	Number of people consulted	ΣΥΝΘΕΣΗ
------	----------------------------	---------

ΑΥΣΤΡΙΑ	5	<ul style="list-style-type: none"> • Διευθυντής σκηνής • Τεχνικός διευθυντής & Εκπαιδευτικός • Υπεύθυνος ΕΚΕ • Υπεύθυνος βιωσιμότητας • Σκηνογράφος
ΒΕΛΓΙΟ	δεν πραγματοποιήθηκαν ομάδες εστίασης	
ΕΛΛΑΔΑ	6	<ul style="list-style-type: none"> • Σκηνογράφος και εκπαιδευτικός • Σκηνοθέτης και εκπαιδευτικός • Σκηνοθέτης • Διευθυντής παραγωγής • Τεχνικός σκηνής (2)
ΙΤΑΛΙΑ	6	<ul style="list-style-type: none"> • Συντονιστής παραγωγής • Διευθυντής έργου • Ελεύθερος επαγγελματίας • Έλεγχος διαχείρισης • Βοηθός διευθυντή σκηνής • Διευθυντής σκηνής
ΙΣΠΑΝΙΑ	8	<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνικός Διευθυντής και Διαχειριστής Περιβάλλοντος • Διευθυντής υποδομών και βιωσιμότητας • Προϊστάμενος συντήρησης και περιβάλλοντος • Διευθυντής του Ινστιτούτου Θεάτρου • Τεχνικός Διευθυντής • Παραγωγή και κρατήσεις

Εκτός από την εθνική ομάδα εστίασης, μια σειρά ομάδων εστίασης με τη συμμετοχή επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών και εκπαιδευτών/εκπαιδευτικών από όλη την Ευρώπη πραγματοποιήθηκε στις αρχές Ιουλίου 2024. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες είχαν ήδη απαντήσει στο ερωτηματολόγιο και είχαν συμμετάσχει στις εθνικές ομάδες εστίασης. Σκοπός αυτών των πρόσθετων ομάδων εστίασης ήταν να προστεθούν ορισμένες ποιοτικές γνώσεις στα συγκεντρωτικά ευρήματα που περιλαμβάνονται στην παρούσα ευρωπαϊκή έκθεση. Τα **ονόματα και τα προφίλ** των ατόμων που συμμετείχαν στις ομάδες εστίασης σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 6 Συμμετέχοντες στην πανευρωπαϊκή ομάδα εστίασης/ διαβουλεύσεις

Όνομα	Επώνυμο	Χώρα	Επάγγελμα	Οργανισμός	Ηλικιακή ομάδα
Lavinia	Lamberti	IT	Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια	Accademia Teatro alla Scala	20-30
Nicolas	Conde	UK/NL/IT	Σύμβουλος δράσης για το κλίμα	Accademia Teatro Alla Scala / Freelance	30-40
Kurt	Schulz	AT	Τεχνικός διευθυντής	Grazer Spielstätten Orpheum, Dom im Berg	50-65

				und Schloßbergbühne Kasematten GmbH	
Umberto	Bellodi	IT	Συντονιστής του τμήματος σκηνοθεσίας	Accademia Teatro alla Scala	40-50
Georgina	Ansaldo Giné	ES	Συντονιστής χορωδίας	Fundació Orfeó Català - Palau de la Música Catalana	30-40
Aleix	Soler	ES	Επικεφαλής σπουδών & καθηγητής	Institut del Teatre	30-40
Bert	Moerman	BE	Αντιπρόεδρος / επικεφαλής τεχνικός	STEPP vzw	40-50
Maite	Pijuan	ES	Επικεφαλής παραγωγής	Focus	50-65
Elena	Sale	IT	Υπεύθυνος παραγωγής	Fondazione Arena di Verona	20-30
Chris	van Goethem	BE	Διευθυντής σκηνής	STEPP vzw	50-65
Zuriñe	Cuñas	ES	Διευθυντής παραγωγής	Bitó Produccions	30-40
Michael	Jabbour	AT	Διοίκηση έργου υπεύθυνη για την υλοποίηση του CSRD	Grazer Spielstätten GmbH	40-50
Michele	Pignolo	IT	Διευθυντής σκηνής	Accademia Teatro alla Scala	20-30
Andrea	Angeli	IT	Ελεύθερος επαγγελματίας βιντεογράφος & δάσκαλος	Accademia Teatro alla Scala	50-65
Oksana	Hizhovska	Ukraine/ IT	Operabase	Information Specialist	20-30
Kostas	Politis	GR	Τεχνικός διευθυντής	Freelance	50-65
Ilektra	Arzimanoglou	GR	Διευθυντής παραγωγής	National Opera	40-50

4.3. Δευτερογενής ποιοτική έρευνα: η έρευνα τεκμηρίωσης

Παράλληλα με το ερωτηματολόγιο και τις συνεντεύξεις των ομάδων εστίασης, οι Έλληνες εταίροι του έργου πραγματοποίησαν δευτερογενή έρευνα για να συγκεντρώσουν σχετικές πληροφορίες προκειμένου να παράσχουν μια γενική επισκόπηση της δομής του εκπαιδευτικού συστήματος και των αλληλεξαρτήσεων/σχέσεων μεταξύ της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, η δευτερογενής έρευνα αποσκοπούσε αφενός στη χαρτογράφηση της υφιστάμενης εκπαιδευτικής προσφοράς και αφετέρου στον εντοπισμό και στη συνοπτική παρουσίαση των βέλτιστων πρακτικών (περίπου 6) σε υφιστάμενα προγράμματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, καθώς και Ανώτατης Εκπαίδευσης σχετικά με τη βιωσιμότητα, την ψηφιοποίηση, τις επιχειρηματικές δεξιότητες και την ανθεκτικότητα/τις κοινωνικές δεξιότητες στον τομέα των παραστατικών τεχνών, καθώς και τις βέλτιστες μεθόδους κατάρτισης για την παροχή των εκπαιδεύσεων.

Η δευτερογενής έρευνα περιελάμβανε την εξέταση των σχετικών δημοσιεύσεων σε κάθε χώρα και των υφιστάμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, καθώς και Ανώτατης Εκπαίδευσης. Πραγματοποιήθηκε κυρίως μέσω βιβλιογραφικής διαδικτυακής έρευνας. Επιπλέον, οι ερωτηθέντες του

ερωτηματολογίου κλήθηκαν να μοιραστούν πληροφορίες που είχαν για σχετικά προγράμματα, και αυτό ήταν επίσης ένα από τα ερωτήματα που εξετάστηκαν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων των ομάδων εστίασης.

5. Συμπεράσματα από το ερωτηματολόγιο

Στην παρούσα ενότητα συνοψίζουμε τα κύρια ευρήματα συγκεντρώνοντας τα αποτελέσματα από τα εθνικά ερωτηματολόγια. Σε ορισμένα σημεία παρέχουμε συγκεκριμένες πληροφορίες ανά χώρα. Οι λεπτομέρειες ανά χώρα μπορούν να βρεθούν στις αντίστοιχες εθνικές εκθέσεις.

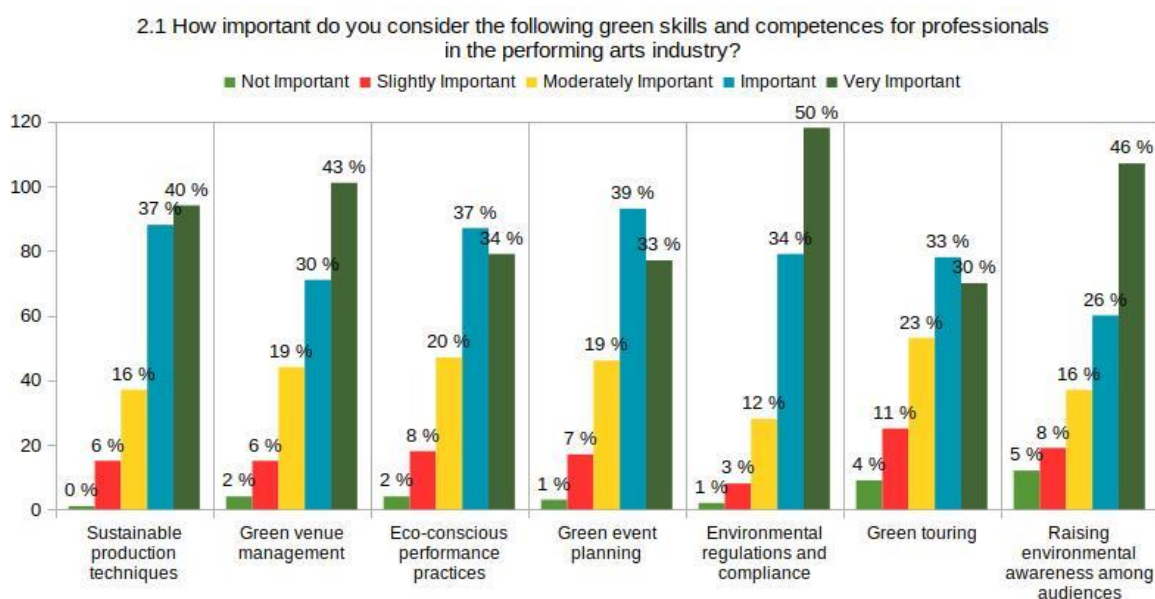
5.1. Ευρήματα σχετικά με τις πράσινες δεξιότητες

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζουμε και συζητάμε τα ευρήματα που προκύπτουν από το τμήμα του ερωτηματολογίου που σχετίζεται με τις **πράσινες δεξιότητες**. Οι πράσινες δεξιότητες περιεγράφηκαν ως εκείνες που περιλαμβάνουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις πρακτικές που τους επιτρέπουν να ελαχιστοποιούν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, να υιοθετούν πιο φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές και να μειώνουν το αποτύπωμα άνθρακα στον κλάδο, προωθώντας παράλληλα την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Ερ.1. Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις ακόλουθες πράσινες δεξιότητες και ικανότητες για τους επαγγελματίες του κλάδου των παραστατικών τεχνών;

Παρατηρούμε ότι κατά το σύνολό τους, οι ερωτηθέντες εκτιμούν αρκετά υψηλά την ανάγκη για πράσινες δεξιότητες και ικανότητες για τους επαγγελματίες στον κλάδο των παραστατικών τεχνών. Πιο συγκεκριμένα, οι ικανότητες και **δεξιότητες σε θέματα περιβαλλοντικών κανονισμών και συμμόρφωσης** έχουν την υψηλότερη βαθμολογία (50%), ακολουθούμενες από την **αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του κοινού** (46%) και την **πράσινη διαχείριση χώρων** (43%).

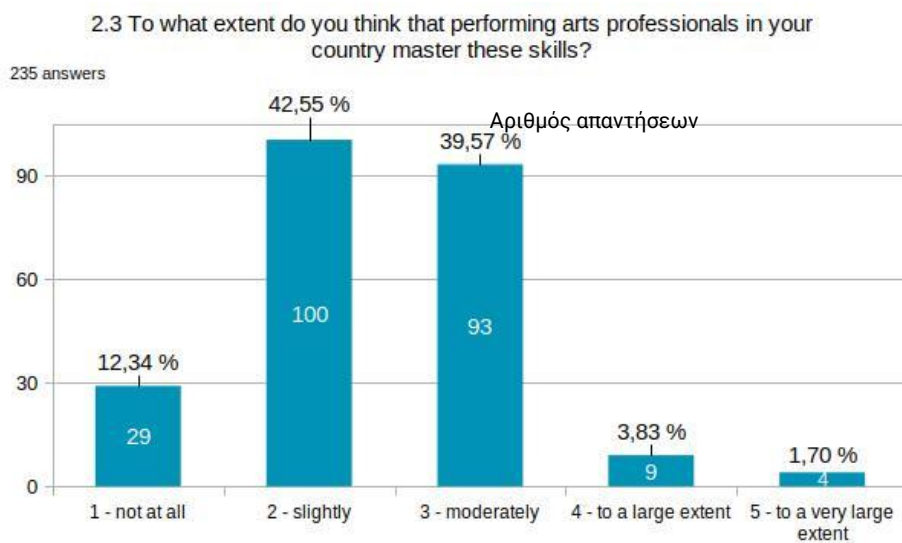
Παραδόξως, το θέμα των **πράσινων περιοδειών** δεν αξιολογείται πολύ υψηλά (30%). Θα πρέπει να το λάβουμε υπόψη αυτό σε αντιπαράβολή με το προφίλ των ερωτηθέντων, που -όπως κατέστη σαφές από τα μέλη των ομάδων εστίασης- συχνά εργάζονται για οργανισμούς που δεν πραγματοποιούν περιοδεύουσες παραγωγές. Όσοι φιλοξενούν περιοδεύουσες παραγωγές, εξήγησαν ότι δεν έχουν την αρμοδιότητα να τους επιβάλουν πρακτικές οικολογικού προσανατολισμού.

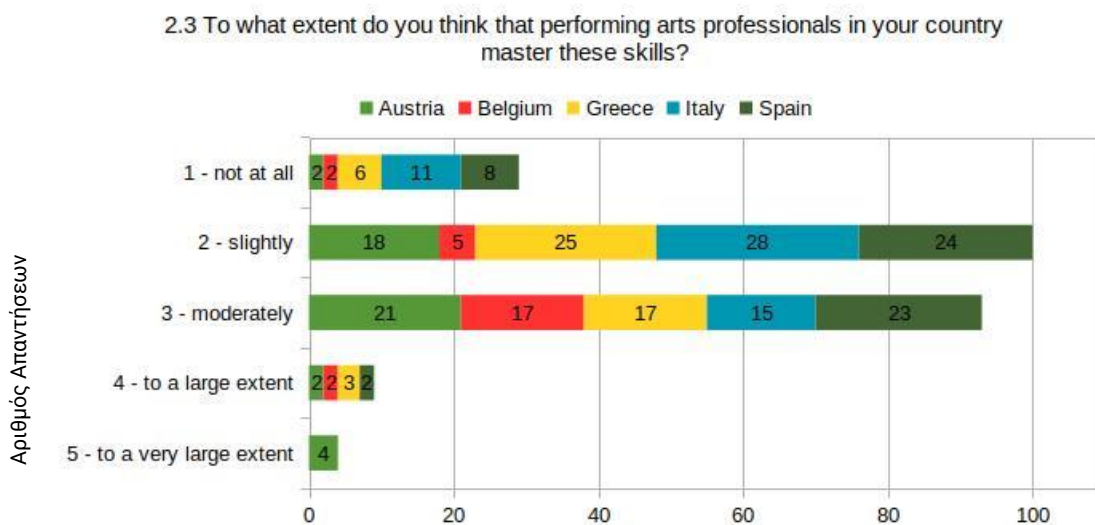
Σχήμα 10 Σημασία των πράσινων δεξιοτήτων και ικανοτήτων σύμφωνα με τους ερωτηθέντες

Ερ.2. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις πράσινες δεξιότητες;

Παρά τη σημασία και τα υψηλά ποσοστά που καταγράφηκαν σχετικά με την ανάγκη για πράσινες δεξιότητες στους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών, η γενική αντίληψη είναι ότι ο τομέας στερείται αυτών των δεξιοτήτων. Το 82% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι ο τομέας έχει από μέτρια έως χαμηλή επάρκεια σε πράσινες δεξιότητες. Το ποσοστό αυτό διαφέρει από χώρα σε χώρα, ανάλογα με το επίπεδο των υφιστάμενων πολιτικών, των πρωτοβουλιών συμμόρφωσης που έχουν εφαρμοστεί, και την εκπαιδευτική προσφορά που είναι διαθέσιμη. Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν από μια κλίμακα μεταξύ 1 και 5, όπου το 1 αντιστοιχεί σε καθόλου και το 5 σε πολύ μεγάλο βαθμό. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στο Σχήμα 11. Το Σχήμα 12 παρέχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ποσοστό των απαντήσεων ανά χώρα.

Σχήμα 11 Ο βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις δεξιότητες

Σχήμα 12 Ο βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις δεξιότητες ανά χώρα

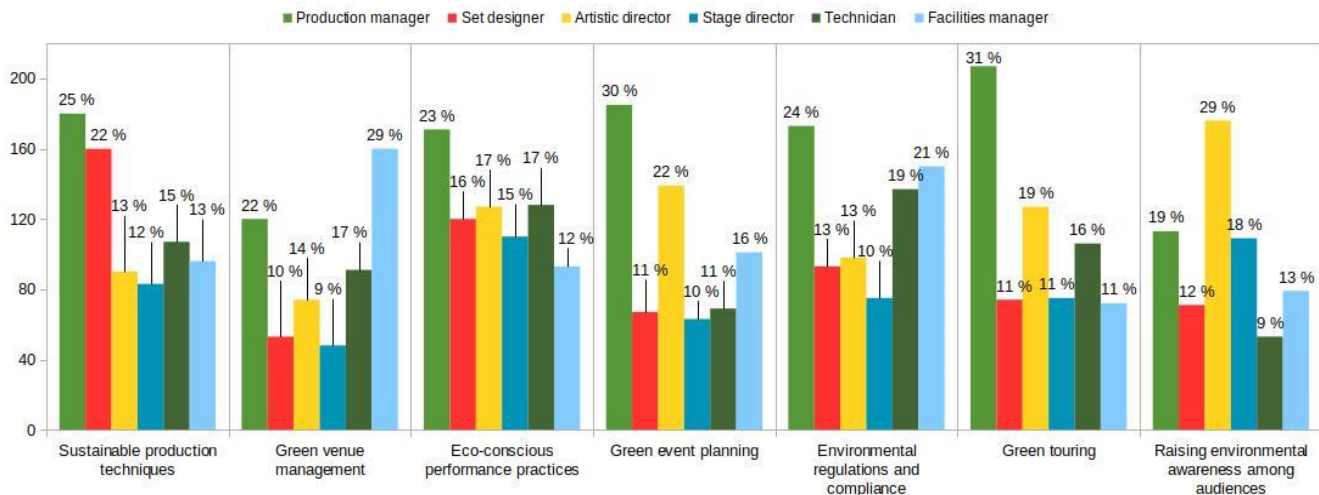
Ερ.3 Ποια επαγγελματικά προφίλ πιστεύετε ότι χρειάζονται περισσότερο τις ακόλουθες πράσινες δεξιότητες;

Οι απαντήσεις που λάβαμε μας δείχνουν ότι:

- **Οι βιώσιμες τεχνικές παραγωγής** αξιολογούνται ως επί το πλείστον υψηλά για τους διευθυντές παραγωγής και τους σκηνογράφους (22%) και ακολουθούν οι τεχνικοί (15%), οι διαχειριστές εγκαταστάσεων (13%) και οι σκηνοθέτες (12%).
- **Οι δεξιότητες διαχείρισης πράσινων χώρων** απαιτούνται κυρίως για τους διαχειριστές εγκαταστάσεων (29%) και ακολουθούν οι διευθυντές παραγωγής (22%), ενώ είναι λιγότερο σημαντικές για τα υπόλοιπα επαγγελματικά προφίλ.
- **Οι οικολογικές πρακτικές απόδοσης** απαιτούνται κυρίως από τους διευθυντές παραγωγής (23%), ακολουθούμενοι από τους καλλιτεχνικούς διευθυντές και τους τεχνικούς (αμφότεροι με 17%) και τους σκηνογράφους (16%), τους σκηνοθέτες (15%) και τους διευθυντές εγκαταστάσεων (12%).
- **Ο πράσινος σχεδιασμός εκδηλώσεων** είναι κυρίως απαραίτητος για τους διευθυντές παραγωγής (30%), ακολουθούμενος από τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (22%) και λιγότερο σημαντικός για τις άλλες επαγγελματικές κατηγορίες.
- **Οι περιβαλλοντικοί κανονισμοί και συμμόρφωση** είναι σημαντικοί για τους διευθυντές παραγωγής (24%) και τους διαχειριστές εγκαταστάσεων (21%) και ακολουθούν οι τεχνικοί (19%), ενώ είναι λιγότερο σημαντικοί για τις άλλες επαγγελματικές κατηγορίες.
- **Οι δεξιότητες πράσινης περιοδείας** εκτιμώνται πολύ υψηλά για τους διευθυντές παραγωγής (31%) και ακολουθούν οι καλλιτεχνικοί διευθυντές (19%), ενώ δεν είναι τόσο σημαντικές για τα άλλα επαγγελματικά προφίλ.
- **Η αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του κοινού** θεωρείται σημαντική δεξιότητα κυρίως για τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (29%).

Αριθμός απαντήσεων

2.4 Which professional profiles do you think need most the following skills?

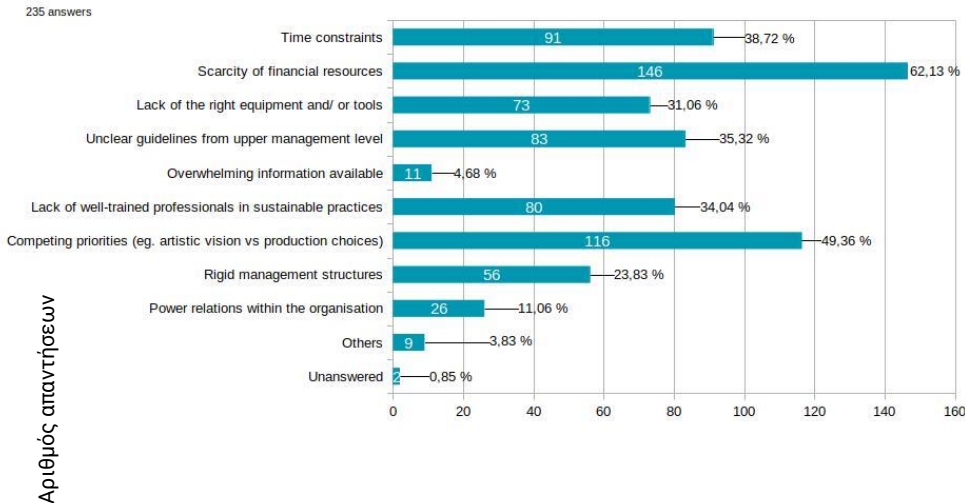
Σχήμα 13 Απαιτούμενες πράσινες δεξιότητες σε σχέση με το επαγγελματικό προφίλ

Ερ.4. Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι δυσκολίες στην υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών στους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στη χώρα σας;

Όσον αφορά τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στην υιοθέτηση πρακτικών βιωσιμότητας και περαιτέρω δεξιοτήτων σχετικά με την πράσινη μετάβαση στον τομέα των παραστατικών τεχνών, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων μας προσδιόρισε την έλλειψη οικονομικών πόρων ως τον κύριο λόγο (62,13%),

ακολουθούμενη από τις ανταγωνιστικές προτεραιότητες μεταξύ καλλιτεχνικού οράματος και επιλογών παραγωγής (49,36%).

2.5 Which are in your opinion the main reasons for the difficulties in adopting sustainability practices in performing arts professions in your country?

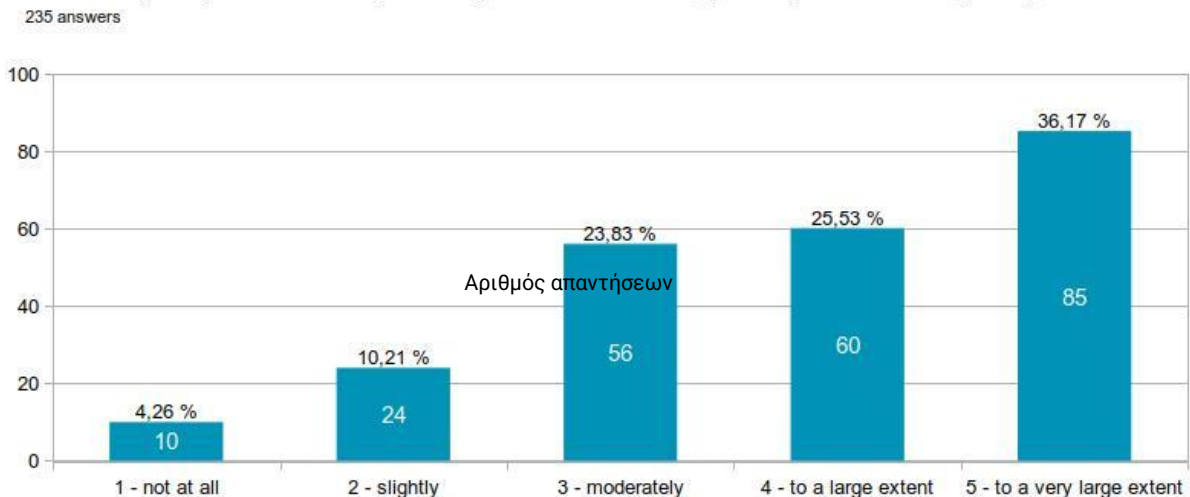

Σχήμα 14 Λόγοι αντιμετώπισης δυσκολιών στην υιοθέτηση πρακτικών βιωσιμότητας

Ε.5. Από τη δική σας οπτική γωνία, πόσο σημαντική θεωρείτε τη δημιουργία μιας νέας θέσης εργασίας στον οργανισμό σας ή στους οργανισμούς με τους οποίους συνεργάζεστε με τον τίτλο «Υπεύθυνος Βιωσιμότητας»;

Όσον αφορά τη γνώμη των ερωτηθέντων μας σχετικά με τη σημασία ενός ειδικού επαγγελματικού προφίλ που να ασχολείται με τη βιωσιμότητα εντός του οργανισμού με τον οποίο συνεργάζονται, το 36,17% θεωρεί ότι αυτό είναι απολύτως απαραίτητο, ενώ το 25,33% το θεωρεί απαραίτητο και το 23,83% δεν είναι σίγουρο για την ανάγκη ενός τέτοιου προφίλ. Πολύ λίγοι (15,47%) θεωρούν ότι αυτό δεν είναι σχεδόν καθόλου ή καθόλου απαραίτητο. Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν από μια κλίμακα μεταξύ 1 και 5, όπου το 1 αντιστοιχεί σε πολύ μικρό βαθμό και το 5 σε πολύ μεγάλο βαθμό. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

2.9 From your perspective, how significant do you consider the establishment of a new job position within your organisation or the organisations you are associated with, specifically for a sustainability manager?

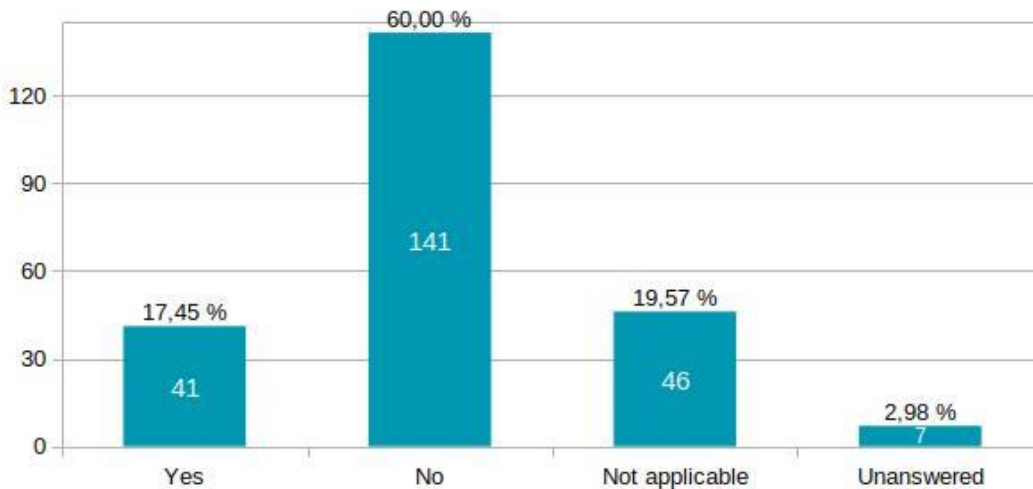

Σχήμα 15 Σημασία της δημιουργίας ενός προφίλ υπεύθυνου βιωσιμότητας σε οργανισμούς παραστατικών τεχνών

Ερ.6 Εάν είστε επαγγελματίας των παραστατικών τεχνών, ο οργανισμός σας περιλαμβάνει ήδη στο οργανόγραμμά του μια επίσημη θέση εργασίας με τίτλο «Υπεύθυνος βιωσιμότητας»;

Συνολικά, το 17,45% των ερωτηθέντων μας ανέφεραν ότι υπάρχει άτομο αφιερωμένο στη διαχείριση της βιωσιμότητας εντός του οργανισμού/των οργανισμών στους οποίους εργάζονται. Για το 60% των ερωτηθέντων δεν υπάρχει συγκεκριμένο άτομο που να έχει την αρμοδιότητα αυτή, ενώ σχεδόν το 22% είτε δεν θεώρησε ότι η ερώτηση αυτή τους αφορά (υποθέτουμε ότι αυτό περιλαμβάνει κυρίως ελεύθερους επαγγελματίες που εργάζονται για διάφορους οργανισμούς) είτε προτίμησε να μην απαντήσει.

2.10 If you are a performing arts professional, does your organisation already include in its organisational chart an official job position entitled "Sustainability manager"?

Σχήμα 16 Οργανισμοί με υπάρχον επαγγελματικό προφίλ «υπεύθυνου βιωσιμότητας» μεταξύ των ερωτηθέντων

Όσον αφορά την ερώτηση αυτή, είναι ενδιαφέρον να δούμε τις απαντήσεις ανά χώρα.

Για την **Αυστρία**, λίγο περισσότερο από το 45% των οργανισμών έχουν ήδη ορίσει ένα άτομο ως υπεύθυνο βιωσιμότητας. Μόνο το 32% δεν έχει ενσωματώσει αυτή τη λειτουργία στην οντότητά του.

Για το **Βέλγιο**, το 57% των ερωτηθέντων αναφέρουν ότι δεν διαθέτουν υπεύθυνο βιωσιμότητας στον οργανισμό ή στους οργανισμούς στους οποίους εργάζονται, ενώ το 19% διαθέτουν.

Για την **Ελλάδα**, το 73,5% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι δεν υπάρχει αυτή η θέση. Μόνο το 6,1% των ερωτηθέντων προσδιόρισε τη θέση αυτή στο οργανόγραμμά τους.

Για την **Ιταλία**, στο 62,5% των περιπτώσεων, η θέση αυτή δεν υφίσταται. Μόνο το 8,3% των ερωτηθέντων προσδιόρισε τη θέση στο οργανόγραμμά τους.

Για την **Ισπανία**, μόνο το 12,7% ανέφερε ότι διαθέτει υπεύθυνο για τη βιωσιμότητα, ενώ το 80% δεν διαθέτει άτομο που να είναι αφιερωμένο σε αυτό το καθήκον.

Όπως τονίστηκε στην έκθεση για το Βέλγιο, **δεν είναι σαφές από τον τρόπο που διαμορφώσαμε την ερώτηση αυτή αν μια τέτοια θέση είναι πλήρους απασχόλησης ή ένα ποσοστό του χρόνου ενός άλλου επαγγελματικού προφίλ.**

Ερ.7. Τι πρέπει να περιλαμβάνει το προφίλ ενός «Υπεύθυνου Βιωσιμότητας»;

Εξετάζοντας τις αρμοδιότητες μιας πιθανής θέσης ενός υπεύθυνου βιωσιμότητας σε έναν οργανισμό, οι ερωτηθέντες μας αξιολόγησαν τις πιο σημαντικές από αυτές με την ακόλουθη σειρά:

- Για το **75,32%** των ερωτηθέντων, η ευθύνη ενός τέτοιου προφίλ θα πρέπει να είναι πρωτίστως ο **σχεδιασμός της συνολικής πράσινης στρατηγικής του οργανισμού**.
- Το **47,23%** θεωρεί ότι το άτομο αυτό θα πρέπει να είναι υπεύθυνο για την **εφαρμογή πρακτικών βιωσιμότητας**.
- Το **45,53%** θεωρεί ότι το πρόσωπο αυτό θα πρέπει να **υποστηρίζει το τεχνικό προσωπικό και το προσωπικό παραγωγής με φιλικές προς το περιβάλλον επιλογές** και το **42,98%** ότι το πρόσωπο αυτό θα πρέπει να **συμβουλεύει την καλλιτεχνική διεύθυνση σχετικά με βιώσιμες τεχνικές**.

Άλλες αρμοδιότητες αξιολογήθηκαν με την ακόλουθη σειρά: **συντονισμός ή/και παροχή κατάρτισης για το προσωπικό σχετικά με τις πράσινες προσεγγίσεις στις παραστατικές τέχνες (35,74%), συμμόρφωση με κανονισμούς και πρότυπα (26,38%), διεξαγωγή αξιολογήσεων βιωσιμότητας (22,55%) και φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές κατάρτισης προϋπολογισμού και προμηθειών (24,26%).**

2.11 What should the profile of a "sustainability manager" profile include?

Σχήμα 17 Απόψεις των ερωτηθέντων σχετικά με τη σημασία των διαφορετικών στοιχείων που είναι απαραίτητα για έναν «υπεύθυνο βιωσιμότητας» στη βιομηχανία των παραστατικών τεχνών

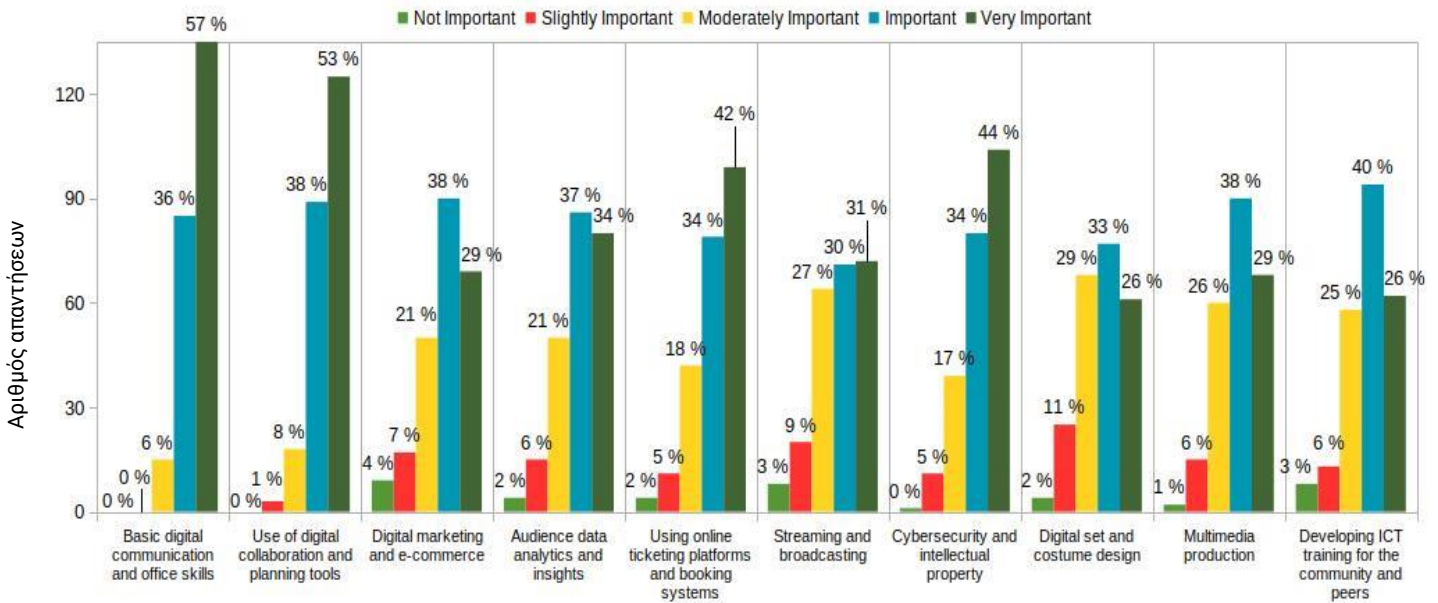
5.2. Ευρήματα σχετικά με τις ψηφιακές δεξιότητες

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα σε σχέση με τις ψηφιακές δεξιότητες.

Ερ.1. Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις ακόλουθες ψηφιακές δεξιότητες και ικανότητες για τους επαγγελματίες του κλάδου των παραστατικών τεχνών;

Από τις απαντήσεις που λάβαμε, παρατηρούμε ότι οι δεξιότητες και ικανότητες που αξιολογούνται περισσότερο περιλαμβάνουν **βασικές ψηφιακές και επικοινωνιακές δεξιότητες (57%),** ακολουθούμενες από τη **χρήση ψηφιακών εργαλείων συνεργασίας και σχεδιασμού (53%).** Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μόνο 3 επιλογές.

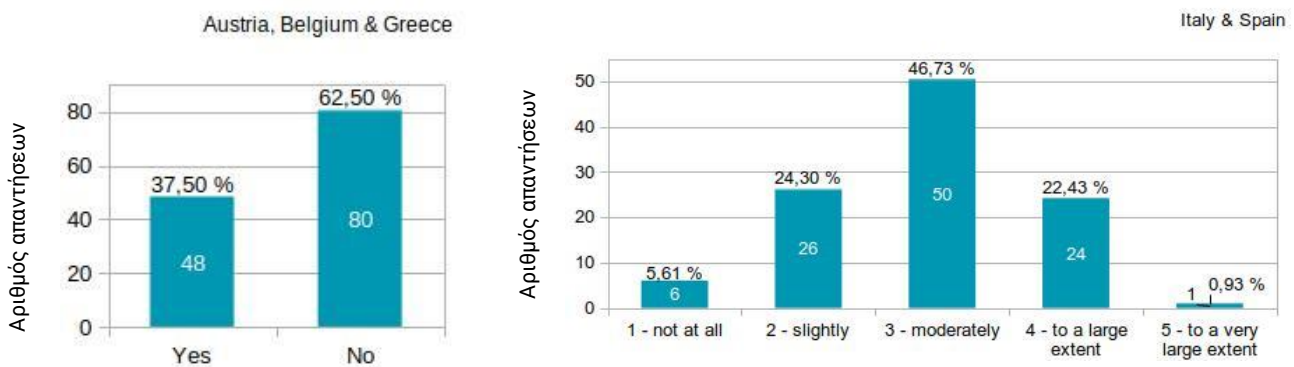
3.1 How important do you consider the following digital skills and competences for professionals in the performing arts industry?

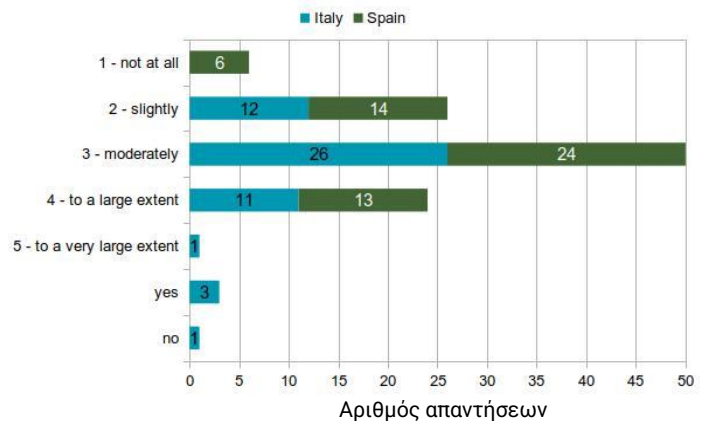
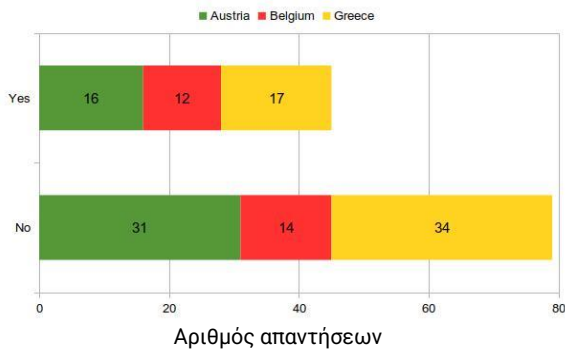
Σχήμα 18 Σημασία των ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων σύμφωνα με τους ερωτηθέντες

Ερ.2. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στη χώρα σας κατέχουν αυτές τις ψηφιακές δεξιότητες;

Σε αυτή την ερώτηση, η μορφή των ερωτηματολογίων όπως μεταφέρθηκε στην εκάστοτε γλώσσα διέφερε, επομένως οι απαντήσεις δεν είναι ομοιογενείς. Για την Αυστρία, το Βέλγιο και την Ελλάδα βλέπουμε ότι οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι η πλειονότητα των επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών στις αντίστοιχες χώρες δεν κατέχουν αυτές τις δεξιότητες (62,50%). Τους δόθηκε μόνο η δυνατότητα να απαντήσουν Ναι ή Όχι σε αυτή την ερώτηση. Για την Ιταλία και την Ισπανία, η τρέχουσα κατάσταση είναι παρόμοια, με το 46,73% να θεωρεί ότι το επίπεδο κατάκτησης αυτών των δεξιοτήτων είναι μέτριο. Τους δόθηκε η δυνατότητα να επιλέξουν από μια κλίμακα μεταξύ του 1 που αντιστοιχεί σε καθόλου και του 5 σε πολύ μεγάλο βαθμό.

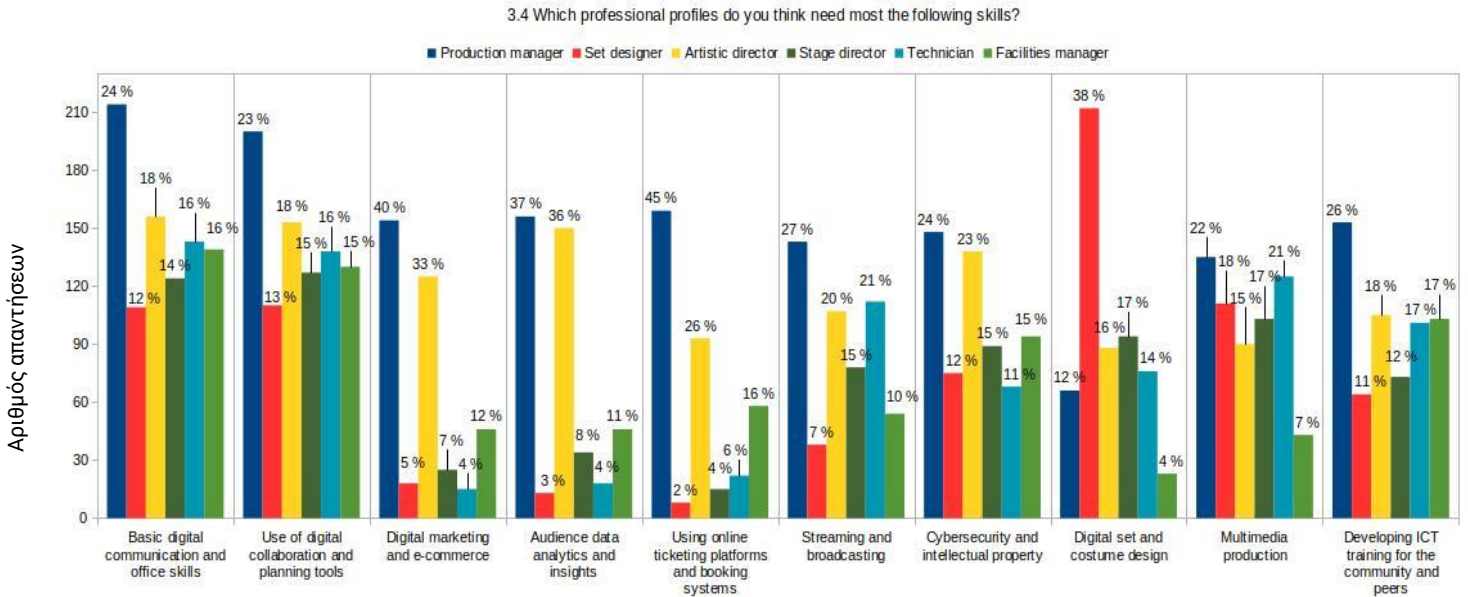
Σχήμα 19 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στην Ελλάδα κατέχουν αυτές τις ψηφιακές δεξιότητες

Ερ.3 Ποια επαγγελματικά προφίλ πιστεύετε ότι χρειάζονται κυρίως τις ακόλουθες ψηφιακές δεξιότητες;

Οι απαντήσεις που λαμβάνουμε αποκαλύπτουν ότι οι ψηφιακές δεξιότητες που χρειάζονται για κάθε επαγγελματική κατηγορία είναι οι κατά κύριο λόγο οι εξής:

- **Βασικές ψηφιακές δεξιότητες επικοινωνίας και γραφείου** χρειάζονται κυρίως οι διευθυντές παραγωγής (24%), ακολουθούμενοι από τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (18%) και τους τεχνικούς και τους διαχειριστές εγκαταστάσεων (και οι δύο με ποσοστό 16%). Για τους σκηνοθέτες και τους σκηνογράφους τα ποσοστά ήταν 14% και 12% αντίστοιχα.
- Η **χρήση ψηφιακών εργαλείων συνεργασίας και σχεδιασμού** κρίνεται απαραίτητη για τους διευθυντές παραγωγής (23%), ακολουθούμενη από τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (18%), τους τεχνικούς (16%) και τους σκηνοθέτες και διαχειριστές εγκαταστάσεων (και οι δύο με 15%). Θεωρούνται λίγο λιγότερο σημαντικά για τους σκηνογράφους (13%).
- **Οι δεξιότητες ψηφιακού μάρκετινγκ και ηλεκτρονικού εμπορίου** θεωρούνται ως επί το πλείστον απαραίτητες για τους διευθυντές παραγωγής (40%) και τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (33%) και λιγότερο σημαντικές για τα άλλα επαγγελματικά προφίλ. Παρόμοια είναι τα αποτελέσματα για **την ανάλυση και τις γνώσεις σχετικά με τα δεδομένα του κοινού**: κρίθηκαν σημαντικές για τους διευθυντές παραγωγής και τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (σε ποσοστό 37% και 36% αντίστοιχα) και λιγότερο σημαντικές για τις άλλες επαγγελματικές κατηγορίες.
- **Οι δεξιότητες ροής και μετάδοσης** αξιολογήθηκαν ως πιο σημαντικές για τους διευθυντές παραγωγής (27%), τους τεχνικούς (21%) και τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (20%) και λιγότερο σημαντικές για τα υπόλοιπα προφίλ.
- Η **ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και η πνευματική ιδιοκτησία** κρίνονται σημαντικές για τους διευθυντές παραγωγής (24%) και τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (23%) και ακολουθούν οι σκηνοθέτες και οι διαχειριστές εγκαταστάσεων (15%).
- **Ο ψηφιακός σχεδιασμός σκηνικών και κοστούμιών** θεωρείται απαραίτητος για τους σκηνογράφους (38%) και λιγότερο σημαντικός για όλα τα υπόλοιπα επαγγελματικά προφίλ.
- Η **παραγωγή πολυμέσων** συγκαταλέγεται στις δεξιότητες που πρέπει να κατέχουν περισσότερο οι διευθυντές παραγωγής (22%) και οι τεχνικοί (21%), ακολουθούμενοι από τους σκηνογράφους (18%), τους σκηνοθέτες (17%) και τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (15%).
- Τέλος, η **ανάπτυξη κατάρτισης στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών για την κοινότητα και τους συνομηλικούς** θεωρείται πρωτίστως μέρος των απαραίτητων δεξιοτήτων για τους διευθυντές παραγωγής (26%), ακολουθούμενη από τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (18%) και τους διαχειριστές εγκαταστάσεων

(17%).

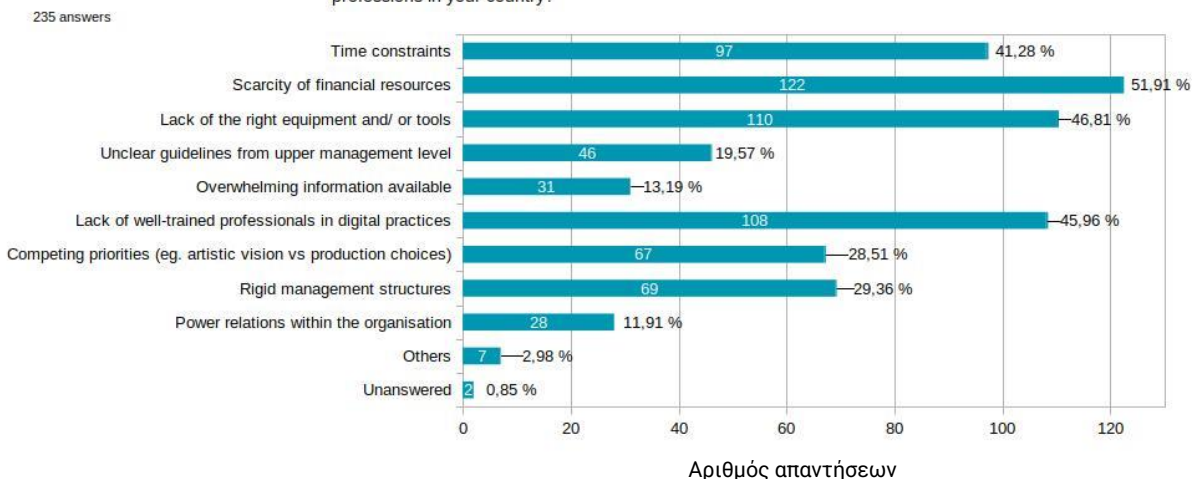

Σχήμα 20 Απαιτούμενες ψηφιακές δεξιότητες σε σχέση με το επαγγελματικό προφίλ

Ερ.4. Ποιοι είναι κατά τη γνώμη σας οι κύριοι λόγοι για τις δυσκολίες που υφίστανται σε επίπεδο υιοθέτησης ψηφιακών πρακτικών από τους επαγγελματίες του τομέα των παραστατικών τεχνών στη χώρα σας;

Όσον αφορά τις δυσκολίες στην υιοθέτηση ψηφιακών πρακτικών από τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών, οι ερωτηθέντες προσδιόρισαν την **έλλειψη οικονομικών πόρων** ως τον κύριο λόγο (51,91%), ακολουθούμενη από την **έλλειψη καλά εκπαιδευμένων επαγγελματιών στις ψηφιακές πρακτικές** (45,96%) και την **έλλειψη του κατάλληλου εξοπλισμού ή εργαλείων** (46,81%).

3.5 Which are in your opinion the main reasons for the difficulties in adopting digital practices in performing arts professions in your country?

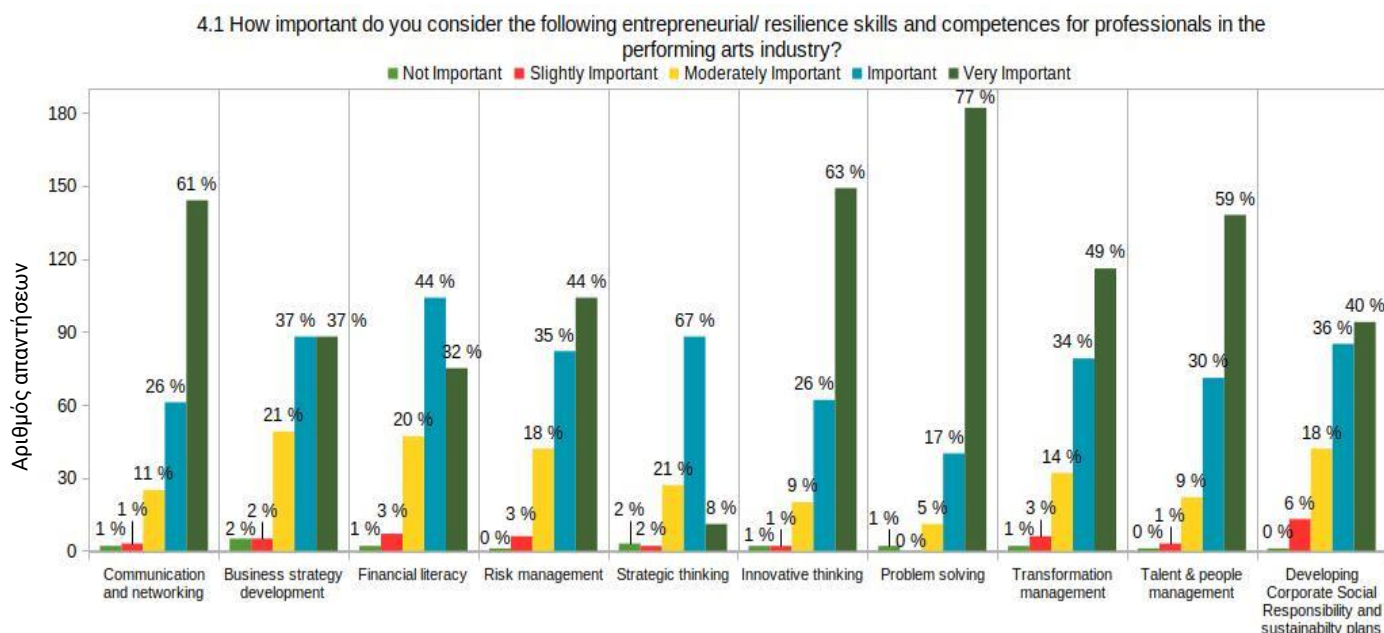
Σχήμα 21 Λόγοι αντιμετώπισης δυσκολιών στην υιοθέτηση ψηφιακών πρακτικών

5.3. Ευρήματα σε σχέση με τις δεξιότητες επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας

Ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να εκφράσουν τη γνώμη τους σχετικά με τις δεξιότητες **επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας** που κατέχουν οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στη χώρα τους,

καθώς και ποιες δεξιότητες πιστεύουν ότι απαιτούνται. Οι επιχειρηματικές δεξιότητες για τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών αναφέρονται στις ικανότητες και τις δεξιότητες που επιτρέπουν στα άτομα να περιηγηθούν στην πολυπλοκότητα του κλάδου και να υιοθετήσουν μια επιχειρηματική νοοτροπία χαρακτηριζόμενη από την προθυμία να αδράξουν ευκαιρίες, να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να αναπτύξουν ανθεκτικότητα, ώστε να επιφέρουν μετασχηματισμό στον οργανισμό (στους οργανισμούς) για τον οποίο (τους οποίους) εργάζονται. **Ερ.1. Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις ακόλουθες επιχειρηματικές/ανθεκτικές δεξιότητες και ικανότητες για τους επαγγελματίες στον κλάδο των παραστατικών τεχνών;**

Η συγκέντρωση των αποτελεσμάτων από όλους τους ευρωπαίους εταίρους καταδεικνύει ότι οι ερωτηθέντες αξιολογούν αρκετά υψηλά τις επιχειρηματικές δεξιότητες και τις ικανότητες ανθεκτικότητας για τους επαγγελματίες στον κλάδο των παραστατικών τεχνών. Η **επίλυση προβλημάτων** ξεχωρίζει με το 77% των ερωτηθέντων να συμφωνεί με τη σημασία τους, ακολουθούμενη από την **καινοτόμο σκέψη** (63%), την **επικοινωνία και τη δικτύωση** (61%) και τη **διαχείριση ταλέντων και ανθρώπων** (59%).

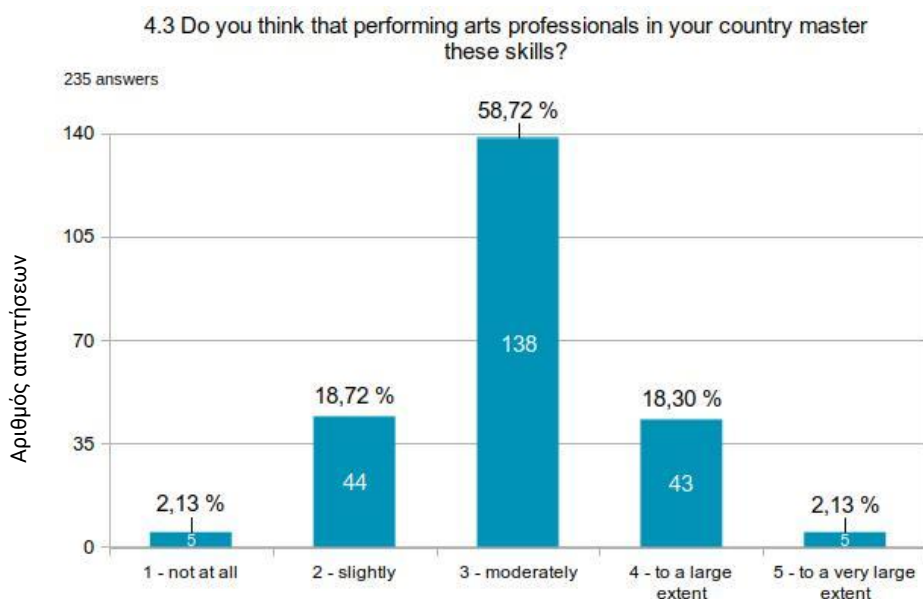

Σχήμα 22 Σημαντικότητα των δεξιοτήτων και ικανοτήτων επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας σύμφωνα με τους ερωτηθέντες

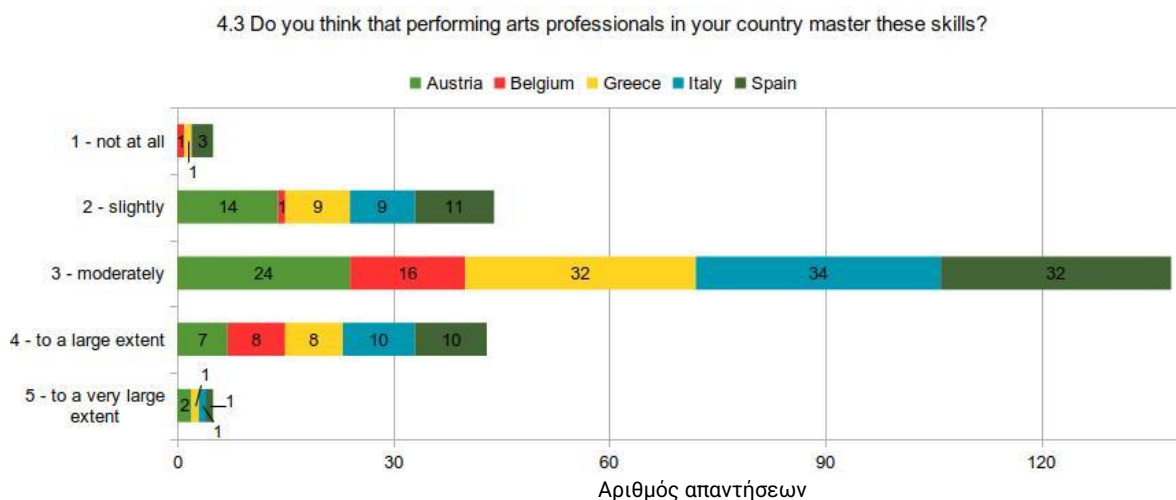
Ερ.2. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις δεξιότητες επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας;

Συνολικά, οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες στις αντίστοιχες χώρες τους κατέχουν σε **μέσο επίπεδο τις επιχειρηματικές δεξιότητες/δεξιότητες ανθεκτικότητας** (58,72%), ενώ μόνο το 2,13% θεωρεί ότι το επίπεδο των δεξιοτήτων είναι υψηλό. Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν από μια κλίμακα μεταξύ του 1 που αντιστοιχεί σε «καθόλου» και του 5 «σε πολύ μεγάλο βαθμό». Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στο Σχήμα 23 παρακάτω. Το Σχήμα 24 παρουσιάζει περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις απαντήσεις ανά χώρα.

Σχήμα 23 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στην Ελλάδα κατέχουν επιχειρηματικές/ανθεκτικές δεξιότητες

Σχήμα 24 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στην Ελλάδα κατέχουν επιχειρηματικές/ανθεκτικές δεξιότητες ανά χώρα

Ερ.3. Ποια επαγγελματικά προφίλ πιστεύετε ότι χρειάζονται περισσότερο τις ακόλουθες δεξιότητες επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας

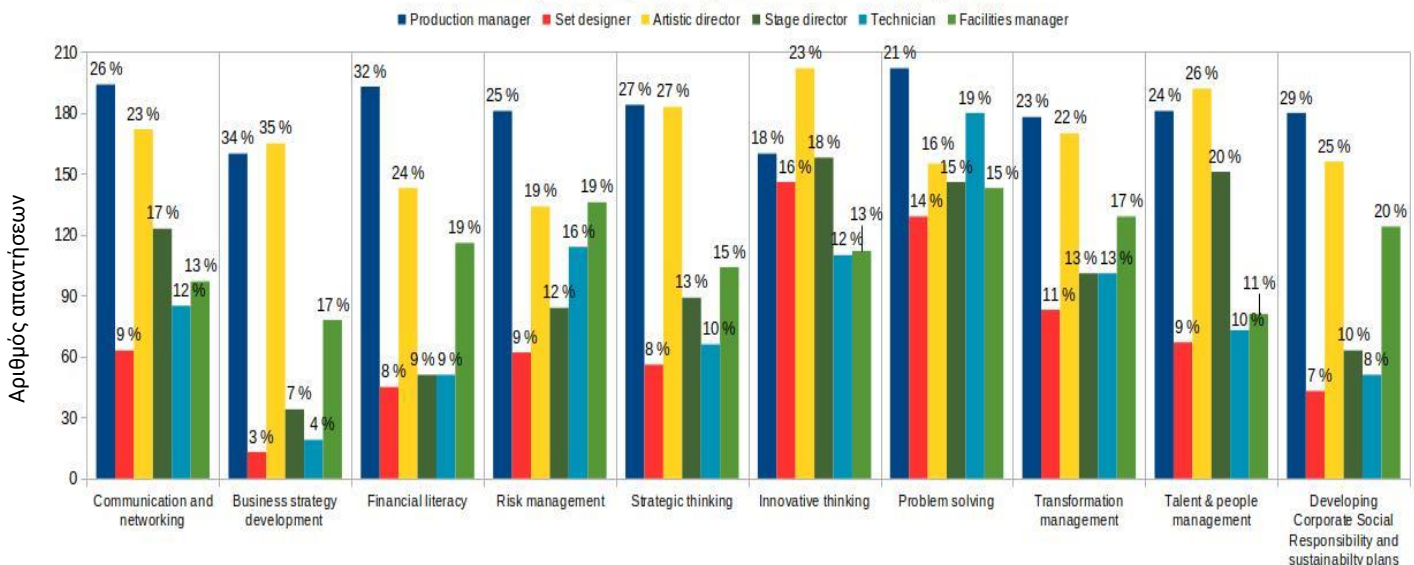
Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα από τις εθνικές έρευνες καταδεικνύουν ότι:

- **Δεξιότητες επικοινωνίας και δικτύωσης** χρειάζονται κυρίως οι διευθυντές παραγωγής (26%) και οι καλλιτεχνικοί διευθυντές (23%), ακολουθούμενοι από τους σκηνοθέτες (17%) και λιγότερο από τα άλλα επαγγελματικά προφίλ.
- Η **επιχειρηματική στρατηγική και η ανάπτυξη** είναι δεξιότητες που χρειάζονται κυρίως οι καλλιτεχνικοί διευθυντές (35%) και οι διευθυντές παραγωγής (34%), ακολουθούμενοι από τους διαχειριστές εγκαταστάσεων (17%). Η σημασία αυτής της δεξιότητας είναι πολύ χαμηλή για τις άλλες επαγγελματικές κατηγορίες.
- Η **οικονομική παιδεία** εκτιμάται ιδιαίτερα χρήσιμη για τους διευθυντές παραγωγής (32%) και τους

καλλιτεχνικούς διευθυντές (24%), ακολουθούμενη από τους διαχειριστές εγκαταστάσεων (19%). Για τα υπόλοιπα προφίλ θεωρείται σχετικά χαμηλής σημασίας.

- Η **στρατηγική σκέψη** θεωρείται πολύ σημαντική για τους διευθυντές παραγωγής (27%) και τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (27%) και λιγότερο σημαντική για τα άλλα προφίλ.
- Η **καινοτόμος σκέψη** αξιολογείται υψηλά για όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε αυτή την δεξιότητα για τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (23%), ακολουθούμενη από τους διευθυντές παραγωγής και τους σκηνοθέτες (18% αντίστοιχα).
- Η **επίλυση προβλημάτων** εκτιμάται σχετικά υψηλά για όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες και είναι πιο σημαντική για τους διευθυντές παραγωγής (21%) και για τους τεχνικούς (19%), ακολουθούμενη από τις άλλες κατηγορίες (16% για τους καλλιτεχνικούς διευθυντές, 15% για τους διαχειριστές εγκαταστάσεων και τους σκηνοθέτες και 14% για τους σκηνογράφους).
- Η **διαχείριση αλλαγών** είναι κυρίως σημαντική για τους διευθυντές παραγωγής (23%) και ακολουθούν οι καλλιτεχνικοί διευθυντές (22%) και οι διαχειριστές εγκαταστάσεων (17%).
- Η **διαχείριση ταλέντων και ανθρώπων** αξιολογείται ως σημαντική κυρίως για τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (26%) και τους διευθυντές παραγωγής (24%) και ακολουθούν οι σκηνοθέτες (20%).
- Τέλος, η **ανάπτυξη σχεδίων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και βιωσιμότητας** θεωρείται σημαντική για τους διευθυντές παραγωγής (29%), τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (25%) και τους διαχειριστές εγκαταστάσεων (20%).

4.4 Which professional profiles do you think need most the following skills?

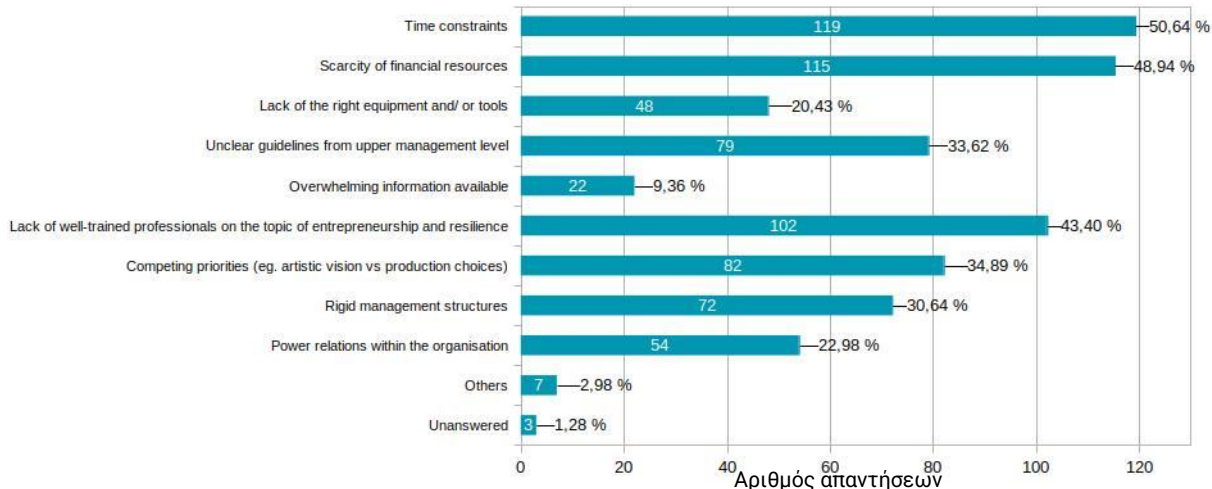
Σχήμα 25 Απαιτούμενες δεξιότητες επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας σε σχέση με το επαγγελματικό προφίλ

Ερ.4. Ποιοι είναι κατά τη γνώμη σας οι κύριοι λόγοι για τις δυσκολίες στην ανάπτυξη και εφαρμογή επιχειρηματικών δεξιοτήτων/δεξιοτήτων ανθεκτικότητας μεταξύ των επαγγελματιών του τομέα των παραστατικών τεχνών στη χώρα σας;

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δηλώνουν ότι το κύριο εμπόδιο για την ανάπτυξη και εφαρμογή των δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας και ανθεκτικότητας μεταξύ των επαγγελματιών στον τομέα των παραστατικών τεχνών είναι οι **χρονικοί περιορισμοί** (50,64%) και ακολουθούν η **έλλειψη οικονομικών πόρων** (48,94%) και η **έλλειψη καλά εκπαιδευμένων επαγγελματιών για το θέμα** (43,40%).

4.5 Which are in your opinion the main reasons for the difficulties in developing and implementing entrepreneurial/ resilience skills among performing arts professions in your country?

235 answers

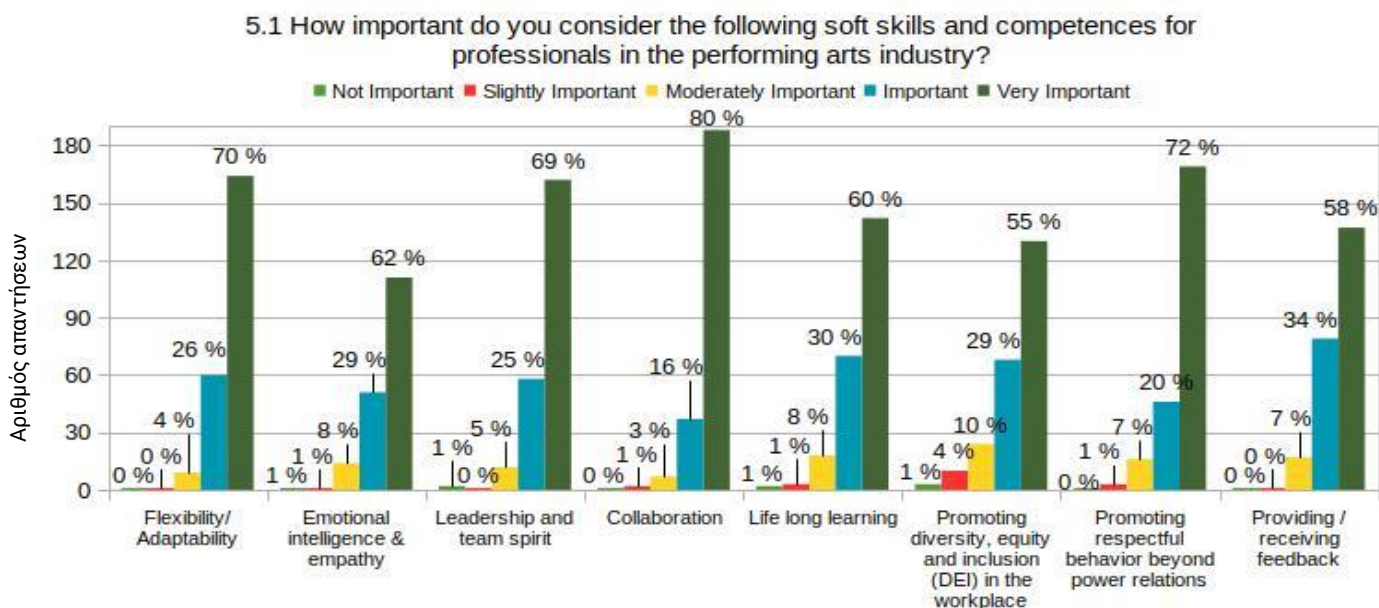

Σχήμα 26 Λόγοι για την αντιμετώπιση δυσκολιών στην ανάπτυξη και εφαρμογή επιχειρηματικών δεξιοτήτων/ανθεκτικότητας

5.4. Ευρήματα σε σχέση με τις ήπιες δεξιότητες

Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να εκφράσουν τη γνώμη τους σχετικά με τις υπάρχουσες κοινωνικές δεξιότητες για τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών στη χώρα τους, καθώς και για το τι πιστεύουν ότι χρειάζεται. Οι κοινωνικές δεξιότητες για τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών αναφέρονται στις ιδιότητες που επιτρέπουν στα άτομα να αλληλεπιδρούν αποτελεσματικά με τους άλλους, προωθώντας παράλληλα τη συνεργασία, την επικοινωνία, τη δημιουργικότητα και τη συναισθηματική νοημοσύνη.

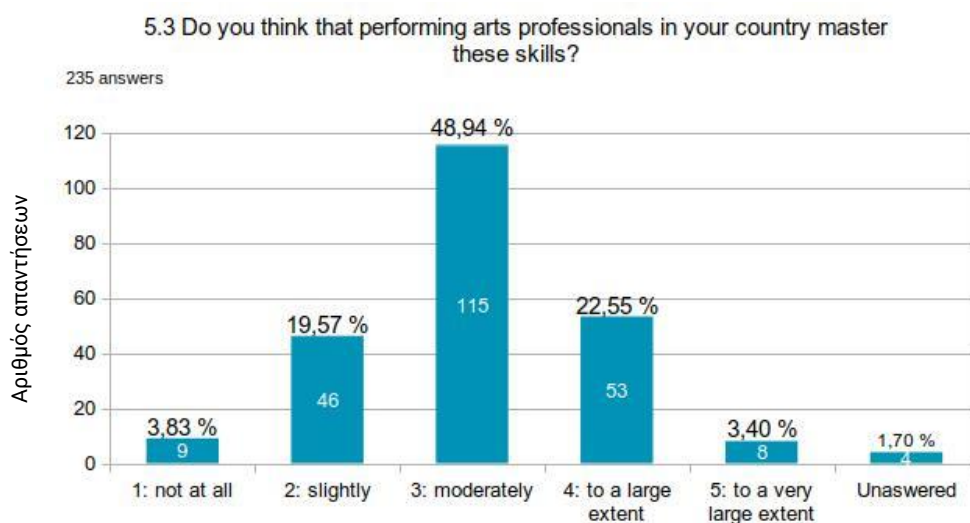
Ερ.1. Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις ακόλουθες ήπιες δεξιότητες και ικανότητες για τους επαγγελματίες στον κλάδο των παραστατικών τεχνών;

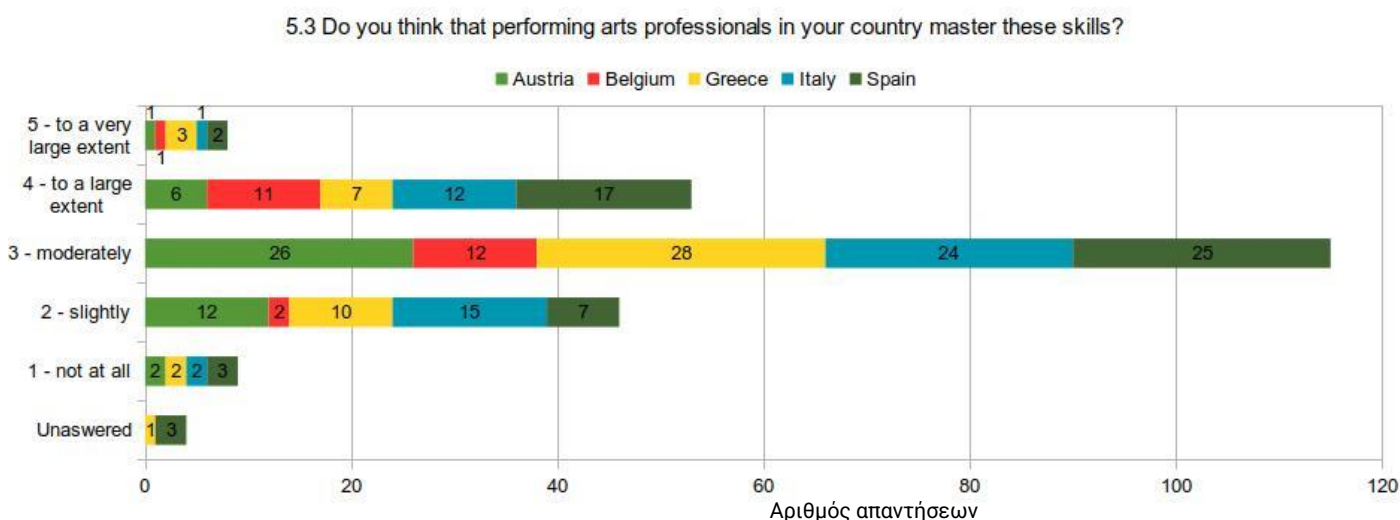
Σχήμα 27 Σημασία των ήπιων δεξιοτήτων και ικανοτήτων για τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών σύμφωνα με τους ερωτηθέντες

Ερ.2. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις κοινωνικές δεξιότητες;

Οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών δεν κατέχουν πραγματικά τις κοινωνικές δεξιότητες. Μόνο το 3,40% θεωρεί ότι τις κατέχουν σε πολύ υψηλό επίπεδο, ακολουθούμενο από το 22,55% που θεωρεί ότι τις κατέχουν σε κάποιο βαθμό, ενώ η πλειοψηφία (48,94%) θεωρεί ότι κατέχουν μέτρια τις κοινωνικές δεξιότητες. Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν από μια κλίμακα μεταξύ του 1 που αντιστοιχεί σε πολύ χαμηλό βαθμό και του 5 σε πολύ μεγάλο βαθμό. Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στο παρακάτω σχήμα. Το Σχήμα 29 παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες όσον αφορά τις απαντήσεις ανά χώρα.

Σχήμα 28 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις κοινωνικές δεξιότητες

Σχήμα 29 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών κατέχουν αυτές τις κοινωνικές δεξιότητες ανά χώρα

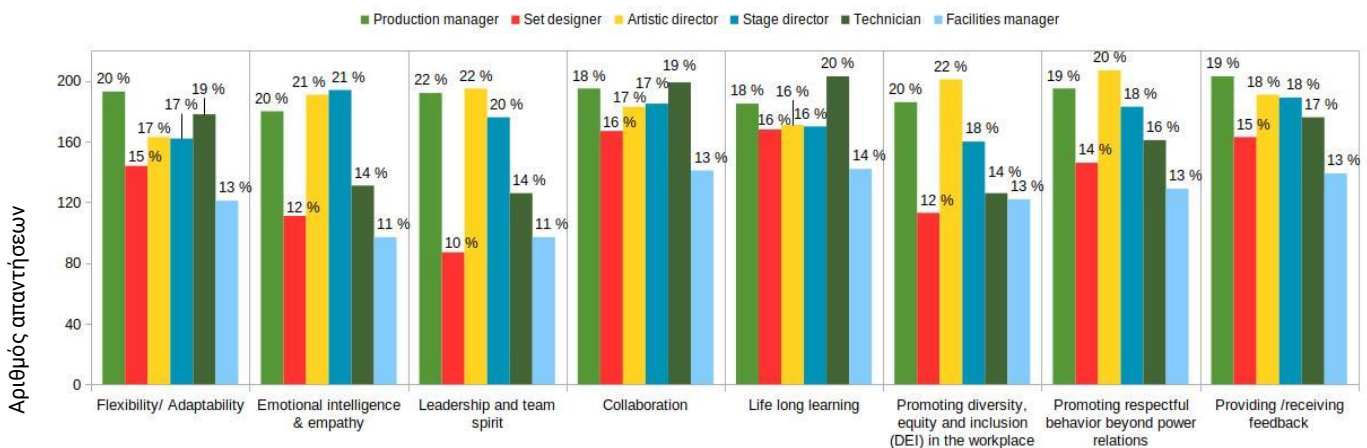
Ερ.3 Ποια επαγγελματικά προφίλ πιστεύετε ότι χρειάζονται τις ακόλουθες κοινωνικές δεξιότητες;

Οι απαντήσεις που συλλέχθηκαν δείχνουν ότι οι κοινωνικές δεξιότητες είναι ιδιαίτερα απαραίτητες σε όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες, με πολύ μικρές διαφορές μεταξύ τους.

- Η **ευελιξία/προσαρμοστικότητα** εκτιμάται ως ιδιαίτερα σημαντική δεξιότητα για τους διευθυντές παραγωγής (20%) και τους τεχνικούς (19%) και ακολουθούν οι σκηνοθέτες και οι καλλιτεχνικοί διευθυντές (και οι δύο με ποσοστό 17%).
- Η **συναισθηματική νοημοσύνη και η ενσυναίσθηση** αξιολογούνται υψηλά για τους σκηνοθέτες και τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (και οι δύο με 21%), ακολουθούμενοι από τους διευθυντές παραγωγής (20%).
- Η **ηγεσία και το ομαδικό πνεύμα** είναι κυρίως σημαντικές δεξιότητες για τους καλλιτεχνικούς διευθυντές και τους διευθυντές παραγωγής (22%), ακολουθούμενοι από τους σκηνοθέτες (20%).
- Η **συνεργασία** εκτιμάται σχεδόν εξίσου σημαντική για όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες και κυμαίνεται μεταξύ 13% και 19%.
- Η **δια βίου μάθηση** χαρακτηρίζεται ως σημαντική δεξιότητα κυρίως για τους τεχνικούς (20%) και τους διευθυντές παραγωγής (18%), ακολουθούμενη από σχεδόν ίσο ποσοστό για τα άλλα επαγγελματικά προφίλ (μεταξύ 14% και 16%).
- Η **προώθηση της ποικιλομορφίας, της ισότητας και της συμπερίληψης (DEI) στον εργασιακό χώρο** θεωρείται σημαντική κυρίως για τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (22%) με τους διευθυντές παραγωγής (20%) και οι σκηνοθέτες (18%) να ακολουθούν.
- Η **προώθηση της συμπεριφοράς με σεβασμό πέρα από τις σχέσεις εξουσίας** θεωρείται σημαντική για τους καλλιτεχνικούς διευθυντές (21%), τους διευθυντές παραγωγής (19%) και τους σκηνοθέτες (18%).
- Τέλος, η **παροχή και η λήψη ανατροφοδότησης** εκτιμάται ως επί το πλείστον ιδιαίτερα για τους διευθυντές παραγωγής (19%) και τους καλλιτεχνικούς διευθυντές και τους σκηνοθέτες (18% αντίστοιχα).

5.4 Which professional profiles do you think need most the following skills?

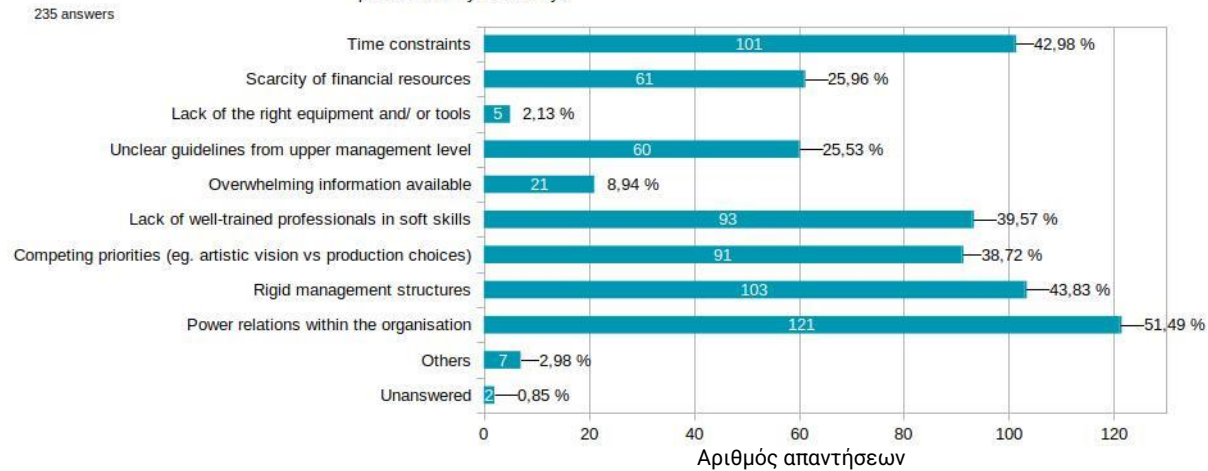

Σχήμα 30 Απαιτούμενες ήπιες δεξιότητες σε σχέση με το επαγγελματικό προφίλ

Ερ.4 Ποιοι είναι κατά τη γνώμη σας οι κύριοι λόγοι για τις δυσκολίες στην ανάπτυξη και χρήση των κοινωνικών δεξιοτήτων μεταξύ των επαγγελματιών του τομέα των παραστατικών τεχνών στη χώρα σας;

Οι κύριες δυσκολίες στην ανάπτυξη και εφαρμογή των ήπιων δεξιοτήτων μεταξύ των επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών που επιστημάνθηκαν από τους ερωτηθέντες είναι οι **σχέσεις εξουσίας εντός του οργανισμού** στον οποίο εργάζονται (51,49%) και ακολουθούν οι **άκαμπτες διοικητικές δομές** (43,83%) και οι **χρονικοί περιορισμοί** (42,98%).

5.5 Which are in your opinion the main reasons for the difficulties in developing and using soft skills among performing arts professions in your country?

Σχήμα 31 Λόγοι αντιμετώπισης δυσκολιών στην ανάπτυξη και εφαρμογή ήπιων δεξιοτήτων

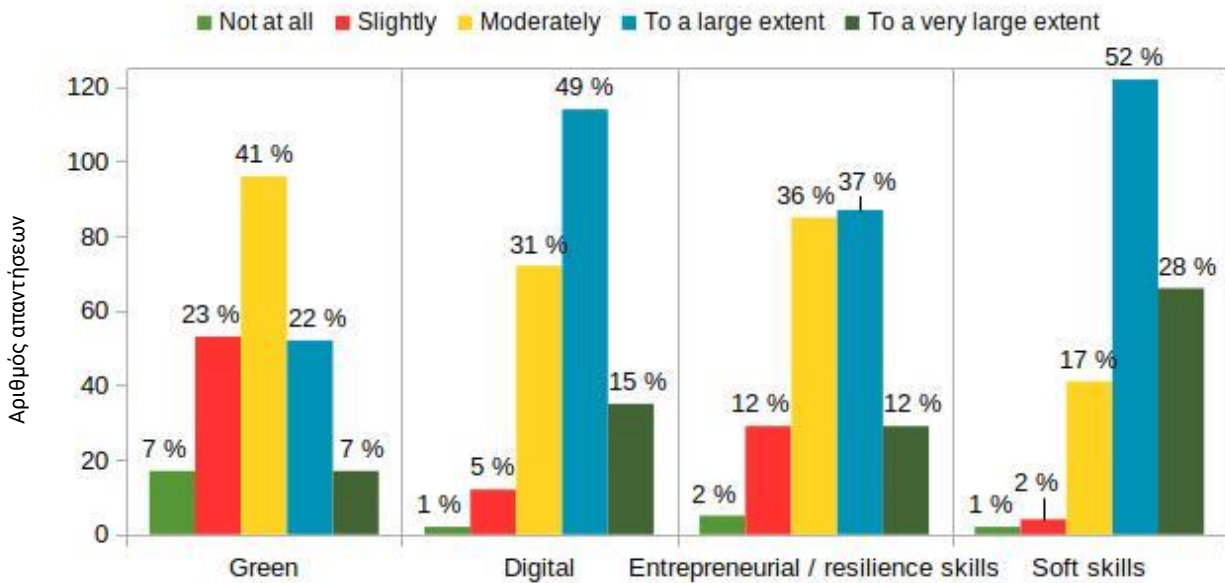
5.5. Ευρήματα σε σχέση με τις ανάγκες των ερωτηθέντων

Σε αυτή την ενότητα παρέχουμε μια επισκόπηση των αναγκών των ερωτηθέντων σχετικά με τις πράσινες, ψηφιακές, επιχειρηματικές και κοινωνικές δεξιότητες, καθώς και την ικανότητα ανθεκτικότητας, για την άσκηση του επαγγέλματός τους στον κλάδο των παραστατικών τεχνών.

Ερ.1 Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι διαθέτετε τις ακόλουθες δεξιότητες;

Οι ερωτηθέντες τόνισαν ότι θεωρούν ότι κατέχουν τις **ήπιες δεξιότητες** σε πολύ μεγάλο βαθμό (28%) ή σε μεγάλο βαθμό (52%). Οι **ψηφιακές δεξιότητες** αξιολογήθηκαν επίσης αρκετά υψηλά, με το 15% των ερωτηθέντων να θεωρούν ότι κατέχουν σε πολύ μεγάλο βαθμό, ακολουθούμενο από το 49% που θεωρεί ότι τις κατέχει σε μεγάλο βαθμό. Όσον αφορά τις **πράσινες δεξιότητες**, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες θεωρούν ότι τις κατέχουν σε μέτριο βαθμό (41%), ενώ μόνο το 7% θεωρεί ότι τις κατέχει σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 22% σε μεγάλο βαθμό. Τέλος, οι **επιχειρηματικές δεξιότητες και οι δεξιότητες ανθεκτικότητας** αναφέρθηκαν ότι κατέχονται σε μεγάλο βαθμό από το 37% των ερωτηθέντων και σε μέτριο βαθμό από το 36%. Το 12% θεωρεί ότι κατέχει αυτές τις δεξιότητες σε πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ μόνο το 2% αναφέρει ότι τις κατέχει λίγο ή καθόλου.

6.1 To what extent do you consider that you have the following skills?

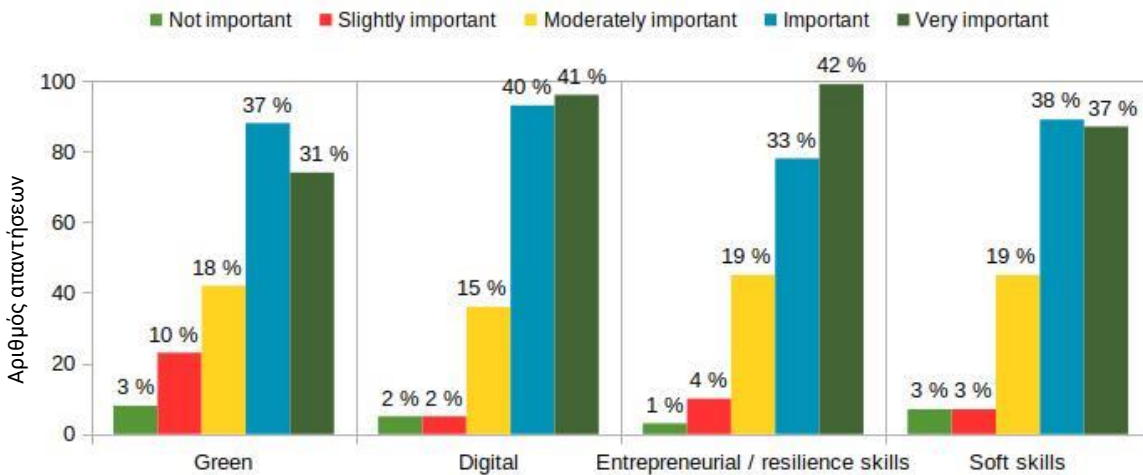

Σχήμα 32 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες διαθέτουν πράσινες, ψηφιακές, επιχειρηματικές/ανθεκτικές και ήπιες δεξιότητες

Ερ.2. Πόσο ενδιαφέρουσα και πολύτιμη για την επαγγελματική σας ανάπτυξη θα ήταν μια κατάρτιση στους ακόλουθους τομείς;

Για την πλειονότητα των ερωτηθέντων μας, η κατάρτιση στις **ψηφιακές δεξιότητες** βαθμολογήθηκε με την υψηλότερη βαθμολογία, καθώς το 81% απάντησε ότι μια τέτοια κατάρτιση θα ήταν πολύ πολύτιμη και ενδιαφέρουσα για αυτούς. Η κατάρτιση σχετικά με τις **επιχειρηματικές δεξιότητες/δεξιότητες ανθεκτικότητας** βαθμολογήθηκε επίσης αρκετά υψηλά, με το 75% των ερωτηθέντων να δηλώνουν ότι ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν μια τέτοια εκπαίδευση που θα ήταν πολύ ενδιαφέρουσα και πολύτιμη για αυτούς. Εξίσου υψηλά αξιολογήθηκε η κατάρτιση σε **ήπιες δεξιότητες**, με το 75% να θεωρεί την κατάρτιση αυτή πολύ ενδιαφέρουσα γι' αυτούς. Οι **πράσινες δεξιότητες** βρέθηκαν χαμηλότερα στις απαντήσεις, με το 68% των ερωτηθέντων να θεωρούν ότι αυτό θα ήταν πολύ ή σχετικά ενδιαφέρον για αυτούς.

6.2 How interesting and valuable for your professional development would a training in the following areas be?

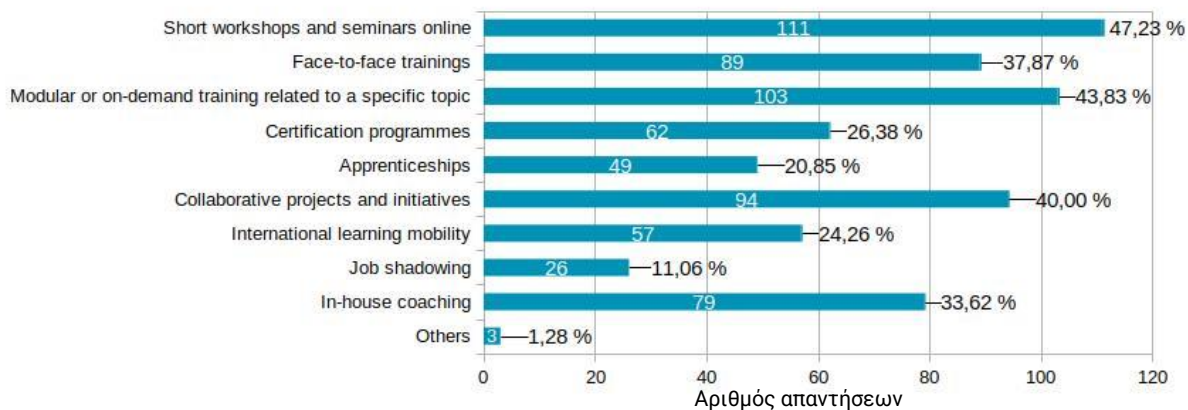

Σχήμα 33 Βαθμός στον οποίο οι ερωτηθέντες βρίσκουν ενδιαφέρουσα και πολύτιμη για την επαγγελματική τους ανάπτυξη μια κατάρτιση για πράσινες, ψηφιακές, επιχειρηματικές/ανθεκτικότητας και ήπιες δεξιότητες

Ερ.3. Ποιο είδος κατάρτισης πιστεύετε ότι είναι πιο σημαντικό για την καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ των επαγγελματιών του κλάδου των παραστατικών τεχνών;

Τα σύντομα εργαστήρια και τα σεμινάρια στο διαδίκτυο θεωρούνται από τους ερωτηθέντες ως ο καταλληλότερος τρόπος για την παροχή κατάρτισης σχετικά με τις **πράσινες δεξιότητες**, ακολουθούμενα από το 43,8% που επιλέγει την αρθρωτή ή κατ' απαίτηση εκπαίδευση που σχετίζεται με ένα συγκεκριμένο θέμα και το 40% που επιλέγει τα συνεργατικά έργα και πρωτοβουλίες ως το πιο σχετικό είδος κατάρτισης.

6.3 What type of training do you believe is most relevant for cultivating green skills among professionals in the performing arts industry?

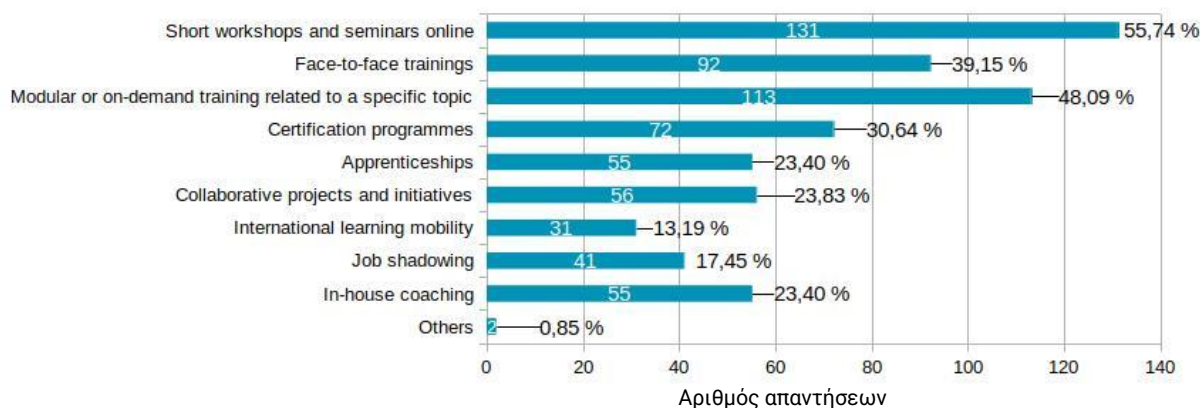
Σχήμα 34 Τύπος κατάρτισης που θεωρείται πιο σημαντικός για την καλλιέργεια πράσινων δεξιοτήτων

Ερ.4. Ποιο είδος κατάρτισης πιστεύετε ότι είναι πιο σημαντικό για την καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ των επαγγελματιών στον κλάδο των παραστατικών τεχνών;

Όσον αφορά τις **ψηφιακές δεξιότητες**, παρατηρείται ότι οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι ο καλύτερος τύπος κατάρτισης για την απόκτησή τους θα ήταν τα **σύντομα εργαστήρια και σεμινάρια στο διαδίκτυο** (55,47%), ακολουθούμενα από **αρθρωτή ή κατ' απαίτηση εκπαίδευση που σχετίζεται με ένα συγκεκριμένο θέμα** (48,09%). Το αποτέλεσμα αυτό είναι παρόμοιο με εκείνο που σχετίζεται με τις πράσινες δεξιότητες. Η **δια ζώσης εκπαίδευση** (39,1%) και τα **προγράμματα πιστοποίησης** (30,64%) ήταν επίσης μεταξύ των απαντήσεων με την υψηλότερη βαθμολογία.

6.4 What type of training do you believe is most relevant for cultivating digital skills among professionals in the performing arts industry?

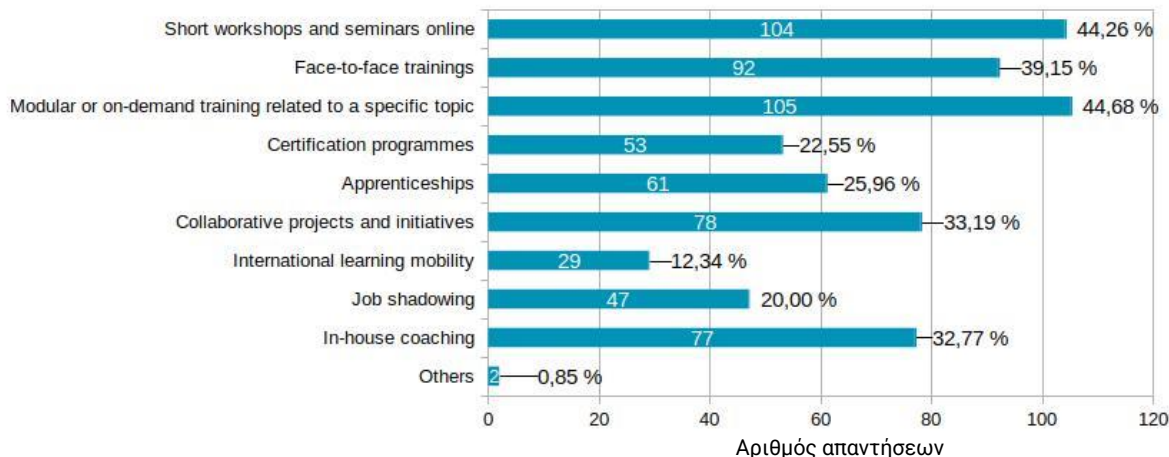

Σχήμα 35 Τύπος κατάρτισης που θεωρείται πιο σημαντικός για την καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων

Ερ.5. Ποιο είδος κατάρτισης πιστεύετε ότι είναι πιο σημαντικό για την καλλιέργεια επιχειρηματικών δεξιοτήτων/δεξιοτήτων ανθεκτικότητας μεταξύ των επαγγελματιών στον κλάδο των παραστατικών τεχνών;

Όσον αφορά την ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων ανθεκτικότητας, οι ερωτηθέντες μας βαθμολόγησαν εξίσου υψηλά τα σύντομα διαδικτυακά εργαστήρια και σεμινάρια, καθώς και την αρθρωτή ή κατ' απαίτηση εκπαίδευση που σχετίζεται με ένα συγκεκριμένο θέμα (44,22% και 44,68%, αντίστοιχα). Ακολούθησαν με μικρή διαφορά η δια ζώσης εκπαίδευση (39,15%), τα συνεργατικά έργα και πρωτοβουλίες (33,19%) και η καθοδήγηση (coaching) που παρέχεται από τον οργανισμό (32,77%).

6.5 What type of training do you believe is most relevant for cultivating entrepreneurial skills among professionals in the performing arts industry?

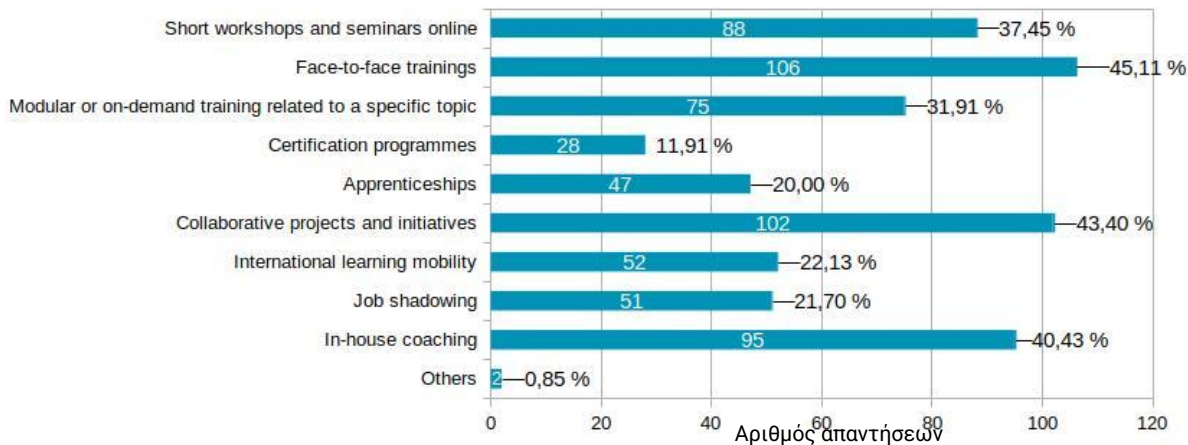

Σχήμα 36 Τύπος κατάρτισης που θεωρείται πιο σημαντικός για την καλλιέργεια επιχειρηματικών δεξιοτήτων/δεξιοτήτων ανθεκτικότητας

Ερ.6. Ποιο είδος κατάρτισης πιστεύετε ότι είναι πιο σημαντικό για την καλλιέργεια των ήπιων δεξιοτήτων των επαγγελματιών στον κλάδο των παραστατικών τεχνών;

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου έδειξαν ότι οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι ο πιο σχετικός τύπος κατάρτισης για την καλλιέργεια των ήπιων δεξιοτήτων είναι η δια ζώσης εκπαίδευση (45,11%), ακολουθούμενη από συνεργατικά έργα και πρωτοβουλίες (43,40%) και την ενδοεπιχειρησιακή καθοδήγηση (40,43%).

6.6 What type of training do you believe is most relevant for cultivating soft skills among professionals in the performing arts industry?

Σχήμα 37 Τύπος κατάρτισης που θεωρείται πιο σημαντικός για την καλλιέργεια ήπιων δεξιοτήτων

6. Ευρήματα από τις συνεντεύξεις των ομάδων εστίασης

Οι διαβουλεύσεις με τις εθνικές ομάδες εστίασης διεξήχθησαν από τους εταίρους με διαφορετικούς τρόπους- στις περισσότερες περιπτώσεις η συμμετοχή ήταν διαδικτυακή (λαμβάνοντας υπόψη τις αποστάσεις, τους χρόνους και τη διαθεσιμότητα) και σε ορισμένες περιπτώσεις οι διαβουλεύσεις διεξήχθησαν μεμονωμένα.

Εκτός από τις εθνικές ομάδες εστίασης, πραγματοποιήσαμε 5 πανευρωπαϊκές ομάδες εστίασης με συμμετοχή διαφορετικών προφίλ και εκπροσώπηση από όλες τις χώρες. Στην παρούσα ενότητα συνοψίζουμε τα αποτελέσματα από τις εθνικές ομάδες εστίασης και παρέχουμε επίσης ορισμένες πληροφορίες από τις ευρωπαϊκές ομάδες εστίασης.

6.1. Ευρήματα σε σχέση με τις πράσινες δεξιότητες

Συνολικά, όλες οι διαβουλεύσεις υπογραμμίζουν την **ανάγκη ευρύτερης ευαισθητοποίησης** των επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών σε θέματα πράσινων δεξιοτήτων και **σαφούς αναγνώρισης της σημασίας της υιοθέτησης οικολογικών και βιώσιμων πρακτικών**. Ωστόσο, όλοι οι ερωτηθέντες υπογράμμισαν την έλλειψη αποτελεσματικής και προσανατολισμένης προς τις παραστατικές τέχνες κατάρτισης για το θέμα αυτό στις αντίστοιχες χώρες τους. Στην Αυστρία, υπάρχει ένα σύστημα πιστοποίησης που ανάγκασε τους μεγάλους χώρους να αξιολογήσουν τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις και να επιβάλουν στρατηγικές σύμφωνα με την οδηγία για την υποβολή εκθέσεων εταιρικής βιωσιμότητας, αλλά υπάρχει πολύς δρόμος για την υιοθέτηση ενός **οικολογικού ήθους** εντός του οργανισμού.

Ορισμένοι από τους ερωτηθέντες ανέφεραν ότι οι βιώσιμες πρακτικές εφαρμόζονται ήδη στους οργανισμούς τους και στον τομέα των παραστατικών τεχνών στις χώρες τους. Ορισμένοι υπογράμμισαν ότι τέτοιες προσεγγίσεις -για παράδειγμα η επαναχρησιμοποίηση κοστούμιών- έχουν υποκινηθεί κυρίως από οικονομικούς λόγους (για τη μείωση του κόστους) και όχι λόγω μιας ξεκάθαρης νοοτροπίας βιωσιμότητας (ελληνική έκθεση). Άλλοι υπογράμμισαν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν μειονεκτήματα στην εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών, καθώς συχνά αυξάνουν το κόστος παραγωγής.

Στις **Ευρωπαϊκές ομάδες εστίασης**, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να σχολιάσουν τα αποτελέσματα από όλες τις χώρες. Ορισμένα από τα κύρια σημεία που εξετάστηκαν είναι τα εξής:

- Η **έλλειψη χρόνου** είναι ένα από τα κύρια εμπόδια που εμποδίζουν τους επαγγελματίες του τομέα να εφαρμόσουν βιώσιμες πρακτικές

«Βιαζόμαστε κάθε μέρα, οπότε το να σκεφτόμαστε ότι έχουμε άλλα πράγματα να σκεφτούμε ή να αναλάβουμε στους ώμους μας είναι κάτι εντελώς αδύνατο» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Ιταλία)

«Οι άνθρωποι λένε: «Θέλω να είμαι πράσινος και θέλω να είμαι βιώσιμος, αλλά δεν έχω τον χρόνο τώρα να ασχοληθώ με αυτό» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Αυστρία)

- Υπάρχει ανάγκη να επανεξεταστούν **απλές χειρονομίες για τη βελτίωση των επιδόσεων βιωσιμότητας** (όπως το νερό στη σκηνή ή η εκτύπωση σεναρίων), αλλά υπάρχουν καθιερωμένες πρακτικές εντός των παραγωγών που δυσχεραίνουν την αλλαγή και δεν υπάρχει συχνά φορέας εντός των οργανισμών για την εισαγωγή τέτοιων αλλαγών
- Τέθηκε επίσης το ζήτημα της **ευθύνης** για το θέμα αυτό, και εντοπίστηκαν δύο πλευρές: το άτομο που θα ήταν υπεύθυνο για κάτι τέτοιο και ο ρόλος της ανώτατης διοίκησης στην καλλιέργεια μιας κοινής ευθύνης μεταξύ όλων στον οργανισμό.

«Αυτό σημαίνει ότι κάποιος πρέπει να πάρει αυτή την ευθύνη στους ώμους του, και κανείς δεν θέλει να εφαρμόσει ένα τόσο μεγάλο πράγμα» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Ιταλία)

«Το ήθος πρέπει να προέρχεται από το εσωτερικό της εταιρείας» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Αυστρία)

- Η χρήση ψηφιακών εργαλείων μπορεί να αποτελέσει συχνά μια επιλογή για την αντικατάσταση μη φιλικών προς το περιβάλλον προσεγγίσεων, αλλά η **υποδομή** μπορεί να λείπει σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. έλλειψη πρόσβασης στο διαδίκτυο σε όλα τα κτίρια)
- Ορισμένοι **χώροι και οργανισμοί έχουν περισσότερες δυνατότητες από άλλους**, ανάλογα με το μέγεθος και την ικανότητά τους σε προσωπικό. Για παράδειγμα, η διαθεσιμότητα αποθηκευτικών χώρων αποτελεί επίσης ζήτημα όταν οι χώροι επιθυμούν να επαναχρησιμοποιήσουν σκηνικά στοιχεία.
- Σε ορισμένες χώρες υπάρχουν ήδη συστήματα (π.χ. Αυστρία) και κάποια διαθέσιμη εκπαίδευση, αλλά οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες εξήγησαν ότι, αν ασχολούνται με τη βιωσιμότητα, αυτό οφείλεται κυρίως σε **προσωπικό ενδιαφέρον** και ότι δεν έχουν λάβει επαρκή εκπαίδευση. Η **αναζήτηση πόρων στο διαδίκτυο** αναφέρθηκε ως μία από τις πρακτικές για να μάθει κανείς πώς να κάνει τα πράγματα με πιο οικολογικά υπεύθυνο τρόπο.
- Υπογραμμίστηκε επίσης ο ρόλος που έχουν οι συμμορφώσεις και οι κανονισμοί στη μεταστροφή της νοοτροπίας των ανθρώπων.

«Μερικές φορές πρέπει να υπάρχουν κανονισμοί για να γίνουν πράγματα. Και κάναμε πολλές συζητήσεις για το πώς κάνουμε τα πράγματα και πώς θα λειτουργήσουμε σε αυτόν τον τομέα. Και για μένα, το αποτέλεσμα ήταν να έχουμε σαφείς κανονισμούς και συμμόρφωση στην εταιρεία μας. Αυτό είναι ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα για να αποκτήσουν όλοι οι άνθρωποι που εργάζονται σε αυτόν τον χώρο την αίσθηση ότι είμαστε στην ίδια ομάδα, ότι παίζουμε στο ίδιο γήπεδο.» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Αυστρία)

Αν και ένας συμμετέχων τόνισε ότι τα εν λόγω πλαίσια δημιουργούν επίσης άγχος στους οργανισμούς και στους επαγγελματίες του τομέα. Συχνά όμως αυτές οι απαιτήσεις πολιτικής δεν αρκούν για να γνωρίζουν οι επαγγελματίες τι πρέπει να κάνουν στο πεδίο.

«Πρέπει να συμμορφωνόμαστε με όλους αυτούς τους κανονισμούς, αλλά είναι αλήθεια ότι είναι δύσκολο να το μεταφέρουμε πραγματικά στον τομέα της παραγωγής. Δεν είναι κάτι για το οποίο μιλάμε όταν έχουμε συναντήσεις για την παραγωγή. Έτσι, νομίζω ότι υπάρχει αυτό το κενό που πρέπει να αντιμετωπιστεί» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Ισπανία)

- Ένας συμμετέχων στην ομάδα εστίασης υπογράμμισε επίσης την ανάγκη να αντιμετωπιστεί ολόκληρη η **αλυσίδα αξίας** των παραστατικών τεχνών για να γίνει πιο πράσινη και αυτό θα άλλαζε τις πρακτικές και στους καθιερωμένους οργανισμούς.
- Η ύπαρξη ενός **υπεύθυνου βιωσιμότητας** θεωρήθηκε ευλογία και κατάρα. Οι ερωτηθέντες υπογράμμισαν ότι συχνά αυτή η ευθύνη και η γνώση παραμένουν στα χέρια ενός ατόμου και δεν μεταδίδονται στο υπόλοιπο προσωπικό του οργανισμού. Άλλοι εξέφρασαν την ανησυχία τους ότι η καθιέρωση ενός **υπεύθυνου βιωσιμότητας** σε έναν οργανισμό, μπορεί να οδηγήσει σε ένα ρόλο που δεν εκτιμάται από τους συναδέλφους, οι οποίοι αισθάνονται ότι η εργασία τους ελέγχεται και ότι αναγκάζονται να αλλάξουν τις συνήθειες τους. Κάποιοι έκαναν σύγκριση με το ρόλο του Υπεύθυνου Υγείας και Ασφάλειας, ο οποίος συχνά θέτει περιορισμούς στο έργο τους χωρίς απαραίτητα να προτείνει συγκεκριμένες λύσεις. Συνολικά, οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν ότι όπου δεν υπάρχει αυτός ο ρόλος, οι επαγγελματίες λειτουργούν κυρίως με όρους ατομικής ευθύνης και όχι με κάτι οργανωμένο μέσα στις δομές τους.

«Κατέληξα εδώ λόγω του τρόπου σκέψης μου. Επειδή ό,τι προσπαθώ να κάνω είναι σαν ένα είδος ηχούς και βιωσιμότητας που συνδέεται. Έτσι μου είπαν: Αυτό είναι δικό σου! (συμμετέχων στην ομάδα εστίασης από την Ισπανία).

- Ο **ρόλος του τομέα των παραστατικών τεχνών στην ευαισθητοποίηση** γύρω από την οικολογική μετάβαση υπογραμμίστηκε επίσης από έναν συμμετέχοντα στην ομάδα εστίασης.

«Προσωπικά θεωρώ ότι εκεί είναι που μπορεί να έχει μια από τις πιο ισχυρές πιθανές επιδράσεις ο τομέας είναι η ενδυνάμωση του κοινού και η ενδυνάμωση των κοινοτήτων». (συμμετέχων στην ομάδα εστίασης από την Ιταλία)

- Παρά την αναγνώριση της σημασίας της βιωσιμότητας, παραμένουν σημαντικά εμπόδια, όπως η έλλειψη πόρων, η εξωτερική υποστήριξη και η έλλειψη ευαισθητοποίησης σε επίπεδο ανώτερων στελεχών για τη δημιουργία ειδικών ρόλων αφιερωμένων στη βιωσιμότητα. Η δυσκολία απόδειξης του άμεσου οικονομικού αντίκτυπου από την υιοθέτηση προσεγγίσεων φιλικών προς το περιβάλλον αποτελεί επίσης σημαντική πρόκληση στον τομέα.
- Τέλος, ένα από τα σημεία που αναφέρθηκαν είναι η **διαμάχη μεταξύ οικολογικών και περιβαλλοντικών προσεγγίσεων στον τομέα των παραστατικών τεχνών** και η ανάγκη ύπαρξης ενός κοινού λεξιλογίου σχετικά με το τι εννοούμε ως πράσινες δεξιότητες (ιταλική έκθεση). Στην ίδια έκθεση, εξετάστηκε η έννοια της **κλιματικής δικαιοσύνης** και ο ρόλος που έπαιξε η **αποικιοκρατία** στην έκτακτη ανάγκη για το κλίμα.

6.2. Ευρήματα σε σχέση με τις ψηφιακές δεξιότητες

Οι συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης υπογράμμισαν ότι ο κλάδος έχει υποστεί μεγάλες αλλαγές όσον αφορά τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών και ότι οι επαγγελματίες δεν κατέχουν τέτοιες δεξιότητες. Ενώ οι νεότερες γενιές είναι πιο εξοικειωμένες και προσαρμόζονται εύκολα στις τεχνολογικές αλλαγές, ορισμένες παλαιότερες γενιές μπορεί να είναι πιο ανθεκτικές. Αν και πολλοί από τους ερωτηθέντες εξήγησαν ότι η απόκτηση νέων δεξιοτήτων ή η αναβάθμιση των υφιστάμενων παραμένει στο **επίπεδο του προσωπικού ενδιαφέροντος και της ευθύνης για τη δια βίου μάθηση** και όχι στην ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκει ένας επαγγελματίας. Αυτού του είδους οι καινοτομίες απαιτούν όντως μια καινοτόμο μεθοδολογία κατάρτισης και, από αυτή τη συγκεκριμένη άποψη, οι συνεργατικές διαδικασίες είναι ευπρόσδεκτες και προωθούνται σε αρκετές πρακτικές. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες υπογράμμισαν επίσης ότι η τεχνολογία εξελίσσεται τόσο γρήγορα, ώστε είναι πολύ δύσκολο να συμβαδίζει κανείς με όλες τις τεχνολογικές εξελίξεις. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ανάγκη τόσο για **ειδικές δεξιότητες όσο και για γνώση των χρησιμοποιούμενων νέων λογισμικών ή εργαλείων**, αλλά αυτό που τονίστηκε ήταν η **ανάγκη καλλιέργειας της περιέργειας για μάθηση**. Οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν επίσης ότι ορισμένες από τις ψηφιακές δεξιότητες που

σχετίζονται με τον τομέα των παραστατικών τεχνών είναι τόσο ειδικές, ώστε οι οργανισμοί βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε εξωτερικούς παρόχους και ελεύθερους επαγγελματίες και τα συστήματα κατάρτισης θα πρέπει επίσης να φροντίζουν αυτούς τους επαγγελματίες και να τους παρέχουν ευκαιρίες για επιμόρφωση.

«Υπάρχουν ειδικές δεξιότητες και θέσεις εργασίας που συχνά είναι επίσης πολύ καλά αμειβόμενες και υπάρχουν πολύ επιδέξιοι άνθρωποι που πληρώνονται πολύ καλά για να κάνουν αυτού του είδους τη δουλειά. Νομίζω ότι η επείγουσα ανάγκη αφορά περισσότερο το πώς χρησιμοποιούμε τη κοινοποίηση εγγράφων μέσω cloud και το email και πώς επικοινωνούμε αποτελεσματικά παρά τις εξειδικευμένες δεξιότητες που είναι περισσότερο προσανατολισμένες στην αγορά» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από το Βέλγιο).

Το πιο σημαντικό είναι ότι τα άτομα που συμβουλευτήκαμε στις πανευρωπαϊκές ομάδες εστίασης δεν εξεπλάγησαν από το γεγονός ότι **τα βασικά ψηφιακά εργαλεία επικοινωνίας και συνεργασίας είχαν την υψηλότερη βαθμολογία**, καθώς θεωρούν ότι αποτελούν τη βάση για όλα τα επαγγελματικά προφίλ στον τομέα των παραστατικών τεχνών. Τόνισαν ότι η έλλειψη ικανοτήτων σε αυτά τα βασικά εργαλεία έχει ως αποτέλεσμα να χάνεται χρόνος και ενέργεια και να δημιουργούνται αναποτελεσματικές συνεργασίες.

«Χάνουμε πολύ χρόνο, εξαιτίας της έλλειψης κατανόησης των εργαλείων με τα οποία εργαζόμαστε καθημερινά και του τρόπου χρήσης τους για τη βελτιστοποίηση της εργασίας μας. Ο καθένας εφαρμόζει τη δική του φιλοσοφία τον τρόπο και πολύ συχνά πρόκειται απλώς για μια παράκαμψη». (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Αυστρία)

Υπογράμμισαν επίσης ότι σε κάποιο βαθμό αυτός ο ψηφιακός αλφαριθμητισμός σχετίζεται με την περιέργεια του ατόμου να συνεχίσει να μαθαίνει.

«Δεν ξέρουμε και δεν έχουμε το χρόνο να έχουμε την περιέργεια να εξετάσουμε τα εργαλεία περιμένουμε κάποιο τζίνι να μας πει πώς να ψάχνουμε για την ασημένια σφαίρα» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Αυστρία)

6.3. Ευρήματα σε σχέση με τις επιχειρηματικές δεξιότητες

Αν και αρχικά ο όρος επιχειρηματικές δεξιότητες και δεξιότητες ανθεκτικότητας ήταν άγνωστος ή όχι πολύ σχετικός για τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών που ερωτήθηκαν, πολύ σύντομα επισημάνθηκε ότι οι δεξιότητες αυτές είναι απαραίτητες και σημαντικές για το προφίλ των ανθρώπων που εργάζονται στον τομέα.

«Τέτοιες δεξιότητες είναι πολύ σημαντικές στις παραστατικές τέχνες επειδή συνήθως οι άνθρωποι έχουν πολλές διασυνδέσεις με διαφορετικούς επαγγελματίες, με διαφορετικό υπόβαθρο, οπότε πρέπει να είσαι ανθεκτικός και να αντιμετωπίζεις προβλήματα. Δεν ξέρω αν είναι κάτι που μπορεί κάποιος να βελτιώσει ή να μάθει από το μηδέν πώς να είναι επιχειρηματίας και πώς να αναπτύσσει ανθεκτικές δεξιότητες. Σίγουρα το κίνητρο είναι κάτι που βοηθάει στο να είσαι ανθεκτικός σε μια δύσκολη κατάσταση για την επίλυση προβλημάτων» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Ιταλία).

Ειδικά η **επίλυση προβλημάτων** αναγνωρίστηκε ως σημαντική δεξιότητα, αν και ορισμένοι τόνισαν ότι μπορεί επίσης να εμποδίζει την ικανότητα ενός οργανισμού να καλλιεργεί στρατηγική σκέψη.

«Η επίλυση προβλημάτων είναι μια απειλή αλλά και μια ευλογία. Μια απειλή. Αυτό που έχω βιώσει είναι ότι η επίλυση προβλημάτων χρησιμοποιείται συχνά ως δικαιολογία για την έλλειψη οργάνωσης και στρατηγικής σκέψης» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Αυστρία)

Η κατάρτιση σχετικά με τις δεξιότητες σε αυτόν τον τομέα δεν είναι εύκολο να εντοπιστεί και οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν ότι οι περισσότεροι επαγγελματίες μαθαίνουν με την πράξη.

«Υποθέτω ότι κάποιες από αυτές μπορούν να διδαχθούν στις πανεπιστημιακές σχολές και τα λοιπά, αλλά μόνο σε βασικό επίπεδο. Αλλά υποθέτω επίσης ότι το κύριο πράγμα είναι να τις μαθαίνεις δουλεύοντας» (συμμετέχων στην ομάδα εστίασης από την Αυστρία).

Οι συμμετέχοντες στην ομάδα εστίασης υπογράμμισαν επίσης ότι η μάθηση έρχεται με την αποτυχία και ανέφεραν ορισμένες προσπάθειες κατάρτισης εντός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων για την παροχή χώρων για **πειραματισμό και αποτυχία σε ασκήσεις προσομοίωσης**. Διαφορετικοί συνάδελφοι υπογράμμισαν ότι τέτοιες δεξιότητες συχνά περιορίζονται μέσα στις οργανωτικές δομές, καθώς μπορεί να αποτελέσουν απειλή για τα καθιερωμένα πρότυπα εργασίας και τις ιεραρχίες. Αυτό ήρθε επίσης ως αντίδραση στο γεγονός ότι η καινοτομία σκέψη αξιολογήθηκε ως σημαντική δεξιότητα για τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών, ενώ η στρατηγική σκέψη δεν βαθμολογήθηκε τόσο υψηλά. Αν και οι συμμετέχοντες δυσκολεύονταν να τις διακρίνουν, εξήγησαν ότι η στρατηγική σκέψη εμπίπτει περισσότερο σε ένα σύνολο δεξιοτήτων που πρέπει να κατέχουν τα ανώτερα διοικητικά στελέχη. Ένας συμμετέχων πρότεινε ότι οι επαγγελματίες θα πρέπει επίσης να μάθουν σε ποιο βαθμό μπορούν να τις εφαρμόσουν και τότε.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάγκη κατοχής αυτών των δεξιοτήτων για όσους είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, καθώς τους παρέχουν τη δυνατότητα να είναι ευέλικτοι στην αγορά εργασίας για να παραμείνουν επαγγελματικά ενεργοί.

6.4. Ευρήματα σχετικά με τις ήπιες δεξιότητες

Οι ήπιες δεξιότητες αναγνωρίστηκαν από όλους τους συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης ως πολύ σημαντικές στον τομέα των παραστατικών τεχνών. Οι επαγγελματίες που ερωτήθηκαν υπογράμμισαν ότι έχουν μεγάλη σημασία δεξιότητες όπως η συνεχής μάθηση, η αυτογνωσία, η πρωτοβουλία, η ικανότητα ενσωμάτωσης, το ομαδικό πνεύμα, η υπευθυνότητα για συνεισφορά και η καινοτομία. Ένας από τους συμμετέχοντες στην ευρωπαϊκή ομάδα εστίασης υπογράμμισε ότι άλλα είδη δεξιοτήτων μπορούν να διδαχθούν (π.χ. ψηφιακές ή πράσινες), αλλά οι ήπιες δεξιότητες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την προσωπικότητα των ατόμων και τις ευκαιρίες που λαμβάνουν για την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων στο πλαίσιο των οργανισμών για τους οποίους εργάζονται.

«Έλαβα τέτοια εκπαίδευση όταν πήρα προαγωγή, αν και δεν είναι στο επίκεντρο της ειδικότητάς μου» (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από το Βέλγιο)

Σε ορισμένους μεγαλύτερους οργανισμούς, όταν τα άτομα γίνονται επικεφαλής ομάδων μπορεί να λάβουν τέτοια εκπαίδευση, αλλά οι περισσότεροι από τους επαγγελματίες που ερωτήθηκαν υπογραμμίζουν ότι δεν έλαβαν τέτοια εκπαίδευση στην εκπαιδευτική τους πορεία ούτε στο επαγγελματικό τους περιβάλλον. Οι διαβουλεύσεις μας με τους επαγγελματίες καταδεικνύουν ότι οι κοινωνικές δεξιότητες έχουν μεγάλη ζήτηση από τους επαγγελματίες του χώρου. Ωστόσο, η εκπαίδευση σε αυτού του είδους τις δεξιότητες είναι πολύ περιορισμένη και οι άνθρωποι υπογραμμίζουν ότι είναι κυρίως εγγενείς στην προσωπικότητα του κάθε ατόμου.

Στις πανευρωπαϊκές μας ομάδες εστίασης, οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν ότι η **συνεργασία** περιλαμβάνει τις περισσότερες από τις άλλες κοινωνικές δεξιότητες και βρίσκεται στο επίκεντρο του τομέα των παραστατικών τεχνών:

«Νομίζω ότι όλα σχετίζονται με τη συνεργασία. Θέλω να πω, αν συνεργάζεσαι με κάποιον πρέπει να είσαι ευέλικτος, πρέπει να έχεις συναισθηματική νοημοσύνη, ώστε να επικοινωνείς με καλό τρόπο για να φτάσεις στο σημείο που θέλεις να φτάσεις ή να δείξεις ηγετική ικανότητα». (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Ισπανία)

«Αυτό σημαίνει ότι τα γραφεία πρέπει να συζητούν για το τι χρειάζεται, τι μπορεί να βελτιωθεί; Αλλά αν δεν υπάρχει συνεργασία, τότε δεν υπάρχει χώρος για ανάπτυξη». (συμμετέχων σε ομάδα εστίασης από την Ιταλία)

Τα άτομα που ερωτήθηκαν δεν εξεπλάγησαν από το γεγονός ότι οι άκαμπτες δομές διαχείρισης και οι σχέσεις εξουσίας στους οργανισμούς παραστατικών τεχνών είναι από τους κύριους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι δεν καταφέρνουν να αναπτύξουν τις ήπιες δεξιότητές τους στον εργασιακό χώρο.

7. Αποτελέσματα από τη δευτερογενή έρευνα

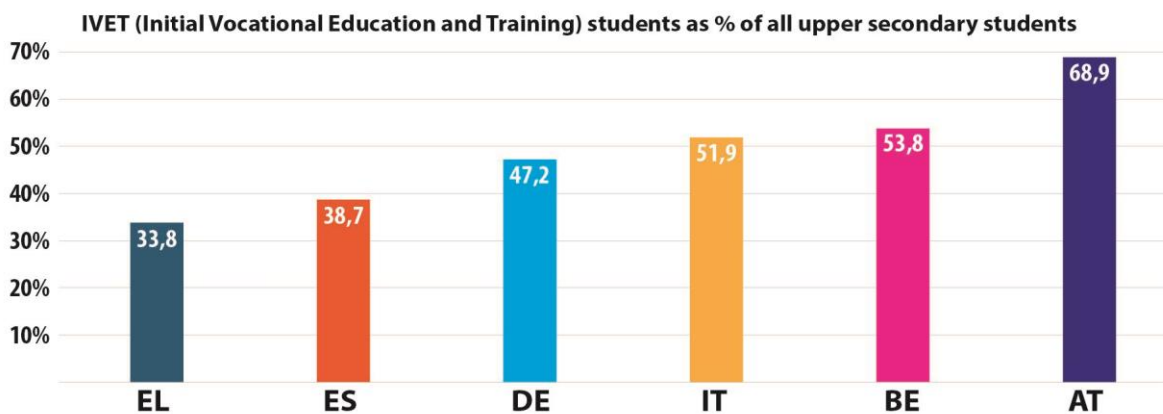

Σε όλους τους εταίρους του έργου δόθηκε ένα υπόδειγμα ως βάση για την έρευνα γραφείου τους. Στόχος ήταν να καταδειχθούν οι διαφορές και οι ομοιότητες στα εθνικά εκπαιδευτικά πλαίσια, να δημιουργηθεί μία περίληψη των υφιστάμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα υπό εξέταση επαγγελματικά προφίλ και να εντοπιστούν οι βέλτιστες πρακτικές και τα παραδείγματα, καθώς και τα κενά μεταξύ των πολιτικών κατάρτισης.

7.1. Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και Ανώτατη Εκπαίδευση

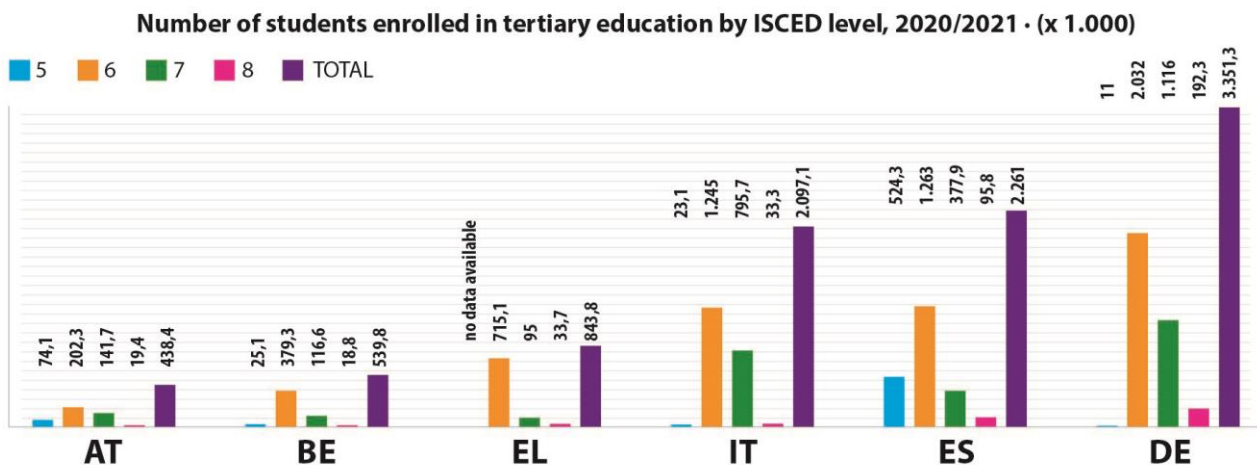
Όπως ήταν αναμενόμενο, οι ιστορικές και πολιτισμικές διαφορές, η ποικιλομορφία της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας, οι δαπάνες για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών εταίρων έγιναν εμφανείς στα ευρήματα. Παρόλο που τα πλαίσια προσόντων έχουν αναθεωρηθεί προς μια κοινή ευρωπαϊκή αντίληψη τις τελευταίες δεκαετίες, η εφαρμογή της 100% μεταφοράς παραμένει άπιαστη. Υπάρχουν πολύ διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά την οργάνωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και τη θέση της στο εκπαιδευτικό σύστημα.

10

Σχήμα 38 Αριθμός σπουδαστών στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση IVET (ISCED 3) ως ποσοστό του συνόλου των σπουδαστών της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. (Υπολογισμοί του Cedefop με βάση τα στοιχεία της Eurostat, συλλογή δεδομένων του UOE για την τυπική εκπαίδευση - 2021)

Οι τρέχουσες στατιστικές για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στις χώρες εταίρους δείχνουν ότι τα προγράμματα σύντομου κύκλου (EQF επίπεδο 5) εφαρμόζονται ελάχιστα. Η Ισπανία, ωστόσο, είναι μεμονωμένη περίπτωση με 524.300 φοιτητές εγγεγραμμένους σε ένα τέτοιο πρόγραμμα. Το πτυχίο παραμένει ο βασικός τίτλος σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ

Σχήμα 39 Αριθμός σπουδαστών που εγγράφονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά επίπεδο ISCED, 2020/2021 (x1.000)

Το ISCED 5 αντιστοιχεί σε προγράμματα σύντομου κύκλου, το ISCED 6 σε προγράμματα πρώτου κύκλου (πρόγραμμα bachelor ή ισοδύναμο), το ISCED 7 σε προγράμματα δεύτερου κύκλου (πρόγραμμα master ή ισοδύναμο) και το ISCED 8 σε προγράμματα τρίτου κύκλου (διδακτορικό ή ισοδύναμο)¹¹.

Υπήρχαν πάντα προκλήσεις κατά τη σύγκριση των εθνικών συστημάτων προσόντων εντός της ΕΕ.

- Οι πηγές δεδομένων για τα εθνικά προσόντα και οι τρόποι παρουσίασης των δεδομένων διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των χωρών,
- Οι πολιτισμικές διαφορές συχνά καθορίζουν τις προσεγγίσεις για την οργάνωση των εκπαιδευτικών συστημάτων και την κατανόηση των προσόντων και των μαθησιακών αποτελεσμάτων,
- Τα συστήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης γίνονται όλο και πιο ποικιλόμορφα και πολύπλοκα.
- Στην υποβολή εκθέσεων, δεν είναι πάντοτε σαφές πώς τα αναφερόμενα προσόντα αντιστοιχούν στο EQF ή στο QF-EAHE.

7.2. Υφιστάμενα προγράμματα που σχετίζονται με επαγγέλματα του INSPIRE

Λόγω των περιορισμένων πόρων που είχαν στη διάθεσή τους οι εταίροι του έργου, τα αποτελέσματα της δευτερογενούς έρευνας θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως υποδειγματικά και όχι ως εμπειρικά.

7.2.1. Καλλιτεχνικός Διευθυντής

Τα επαγγελματικά προφίλ που παρέχονται για έναν «Καλλιτεχνικό Διευθυντή» στις παραστατικές τέχνες είναι πολύ διαφορετικά. Ορισμένοι εταίροι συμπεριέλαβαν σπουδές προσανατολισμένες στο σχεδιασμό που δεν σχετίζονται άμεσα με τον τομέα ή «εξειδικευμένα» προσόντα, όπως ο «σχεδιασμός κοστούμιών». Φαίνεται ότι δεν υπάρχουν πάντα συγκεκριμένα τυπικά προσόντα που απαιτούνται για το επάγγελμα. Μια τυπική επαγγελματική σταδιοδρομία μπορεί να ξεκινήσει ως σκηνοθέτης - οι άλλες ικανότητες «μαθαίνονται με την πράξη». Αν και δεν υπάρχουν σαφώς καθορισμένα σύνολα ικανοτήτων, τα περισσότερα από τα αντίστοιχα προσόντα βρίσκονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στα επίπεδα 6 και 7 του EQF.

Σημειωτέα προσόντα:

Πολιτιστική διοίκηση / Πολιτιστική διαχείριση / Διαχείριση και διοίκηση τεχνών / Καλλιτεχνική διεύθυνση

Κενά μεταξύ των πολιτικών κατάρτισης

Οι περισσότεροι εταίροι του έργου ανέφεραν ότι τα προγράμματα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν αναφέρουν ρητά την κάλυψη του συνόλου των εξεταζόμενων δεξιοτήτων/ικανοτήτων- Βιωσιμότητα/ Ψηφιοποίηση / Επιχειρηματικότητα / Ανθεκτικότητα / Ήπιες δεξιότητες. Πολλές από αυτές είναι ωστόσο εγγενείς στα προγράμματα σπουδών των παρεχόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Οι σπουδές διοίκησης, για παράδειγμα, περιλαμβάνουν ψηφιακές, επιχειρηματικές και ήπιες δεξιότητες. Η καθιέρωση ειδικών προγραμμάτων σπουδών για έναν

¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή / EACEA / Ευρωδίκη, 2024. Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης το 2024: Έκθεση υλοποίησης της διαδικασίας της Μπολόνια. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024., https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/sites/default/files/2024-05/Chapter_1_European_Higher_Education_Area_key_data_0.pdf, [λήφθηκε υπόψη 22.07.2024]

καλλιτεχνικό διευθυντή στο επίπεδο 7 του EQF φαίνεται να είναι μια καλή λύση. Το προ-απαιτούμενο προσόν EQF 6 θα μπορούσε να είναι ποικίλο, εφόσον βασίζεται σε ένα επαγγελματικό προφίλ στις παραστατικές τέχνες.

7.2.2. Διευθυντής Εγκαταστάσεων (Παραστατικές Τέχνες)

Δεν φαίνεται να υπάρχουν ειδικά προσόντα για έναν διευθυντή εγκαταστάσεων στις παραστατικές τέχνες. Υπάρχουν πάρα πολλά προγράμματα για διαχειριστές εγκαταστάσεων γενικά και πολλά από αυτά έχουν ειδικά προγράμματα σπουδών που ασχολούνται με την βιωσιμότητα. Τα σύνολα ικανοτήτων, ωστόσο, είναι πολύ διαφορετικά στον τομέα αυτό, περιλαμβάνοντας θέματα όπως η ενεργειακή απόδοση, η διαχείριση αποβλήτων και η προληπτική συντήρηση. Η ψηφιοποίηση αποτελεί απαραίτητο μέρος των σπουδών. Τα περισσότερα από τα αντίστοιχα προσόντα βρίσκονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στα επίπεδα 6 και 7 του EQF.

Σημειωτέα προσόντα:

Διοίκηση Επιχειρήσεων / Διοίκηση Κατασκευών / Μηχανική.

Κενά μεταξύ των πολιτικών κατάρτισης

Δεν υπάρχουν προγράμματα που περιλαμβάνουν συγκεκριμένα σύνολα ικανοτήτων για χώρους παραστατικών τεχνών. Αυτό αποτελεί ευκαιρία για ορισμένα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με προγράμματα διαχείρισης εγκαταστάσεων να προσφέρουν μαθήματα ειδικά σχεδιασμένα για τον τομέα.

7.2.3. Εφαρμογή Διευθυντή Παραγωγής Θεάματος: Διευθυντής Παραγωγής

Ενώ ορισμένοι εταίροι έκαναν αναφορές σε μαθήματα που σχετίζονται μόνο άμεσα με τον πολιτιστικό τομέα και τις παραστατικές τέχνες (BE/ΕΛ), δεν φαίνεται να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εταίρων σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τα προσόντα για αυτό το επαγγελματικό προφίλ. Αναφέρθηκαν επαγγελματικές σπουδές διαχείρισης που δεν σχετίζονται με τον τομέα των παραστατικών τεχνών. Οι σπουδές διαχείρισης εκδηλώσεων, αν και σχετίζονται, δεν καλύπτουν επίσης όλα τα απαιτούμενα ειδικά σύνολα ικανοτήτων. Τα προσόντα κυμαίνονται από το επίπεδο 4 του EQF (π.χ. Διαχειριστής εκδηλώσεων) μέσω της επαγγελματικής εκπαιδευτικής κατάρτισης έως το επίπεδο 7 του EQF στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η Accademia Teatro alla Scala (IT) προσφέρει ένα πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στη «Διαχείριση σκηνής».

Σημειωτέα προσόντα:

Διαχείριση κινηματογραφικής παραγωγής / Παραγωγή συναυλιών και διαχείριση καλλιτεχνών / Παραγωγή ζωντανών παραστάσεων / Διαχείριση παραγωγής κινηματογράφου και τηλεόρασης / Μουσική παραγωγή / Διαχείριση εκδηλώσεων / Διαχείριση σκηνής

Κενά μεταξύ των πολιτικών κατάρτισης

Δεν υπάρχει συναίνεση σχετικά με τα συγκεκριμένα σύνολα ικανοτήτων για την κατάρτιση σε αυτό το επαγγελματικό προφίλ σε όλες τις χώρες εταίρους. Ενώ υπάρχουν παραδείγματα (DE - Διαχειριστής εκδηλώσεων + BE – Διευθυντής παραγωγής) για τη συμπερίληψη των δεξιοτήτων που εξετάζονται στο έργο INSPIRE στα προγράμματα σπουδών, υπάρχουν γενικά λίγες δυνατότητες κατάρτισης που σχετίζονται με το επάγγελμα ESCO «Διευθυντής παραγωγής θεάματος».

7.2.4. Εφαρμογή Σκηνογράφου: Σχεδιαστής σκηνικών/ σκηνογράφος

Η εστίαση της κατάρτισης για το επάγγελμα αυτό έγκειται στις καλλιτεχνικές ικανότητες. Υπάρχει μια βασική

κατανόηση των απαιτούμενων συνόλων ικανοτήτων για τον σκηνογράφο, με διαφορετικούς τομείς πρακτικής: κινηματογράφος, τηλεόραση, παραστατικές τέχνες, εκθέσεις και εσωτερικός σχεδιασμός. Υπάρχουν πολλές δυνατότητες σπουδών σε όλες τις χώρες εταίρους. Οι περισσότεροι από τους εταίρους αναφέρονται σε προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τα επίπεδα 6 και 7 του EQF.

Σημειωτέα προσόντα:

Σχεδιασμός σκηνικών / σκηνογραφία / σχεδιασμός εσωτερικών χώρων

Κενά μεταξύ πολιτικών κατάρτισης

Ορισμένα από τα προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης περιλαμβάνουν την βιωσιμότητα στα προγράμματα σπουδών τους, αλλά όχι όλα. Είναι αυτονόητο ότι κάθε μορφή σχεδιασμού σήμερα πρέπει να περιλαμβάνει ψηφιακά εργαλεία σχεδιασμού - αν και αυτά είναι πολύ εξειδικευμένα για τον τομέα και αφορούν λογισμικά CAD και οπτικοποιήσεις. Ανάλογα με το σημείο εστίασης των προγραμμάτων σπουδών (τέχνες ή καλλιτεχνικές επιχειρήσεις), ορισμένα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης περιλαμβάνουν διοικητικές ικανότητες.

7.2.5. Σκηνοθέτης

Όπως και ο σκηνογράφος, ο σκηνοθέτης λαμβάνει συνήθως καλλιτεχνική κατάρτιση σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Παρόλο που ορισμένοι «μαθαίνουν με την πράξη», ξεκινώντας ως ηθοποιοί και στη συνέχεια ως βοηθοί σκηνοθέτη. Υπάρχουν πολλά προγράμματα σπουδών σε όλες τις χώρες εταίρους. Σε γενικές γραμμές, τα προγράμματα σπουδών είναι παρόμοια. Οι περισσότεροι τίτλοι σπουδών ανήκουν στα επίπεδα 6 και 7 του EQF.

Σημειωτέα προσόντα:

Σκηνοθέτης / Σκηνοθέτης μουσικού θεάτρου / Σκηνοθεσία / Θεατρικός συγγραφέας / Θεατρικός σκηνοθέτης / Ηθοποιοί

Κενά μεταξύ πολιτικών κατάρτισης

Καθώς η κατάρτιση βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις καλλιτεχνικές ικανότητες, στα περισσότερα προγράμματα σπουδών υπάρχουν πολύ λίγες ή καθόλου ειδικές ενότητες κατάρτισης για τις δεξιότητες του έργου INSPIRE.

7.2.6. Τεχνικός Σκηνή

Σε ορισμένες από τις χώρες εταίρους, δεν αναφέρθηκαν ειδικά προγράμματα κατάρτισης για τεχνικούς σκηνή (Ελλάδα/ Ισπανία), αν και αναφέρθηκαν συναφή επαγγέλματα στις οπτικοακουστικές σπουδές. Στη Γερμανία και την Αυστρία, υπάρχουν διαφορετικά ειδικά σύνολα ικανοτήτων για «τεχνικούς σκηνή» και «ειδικούς τεχνολογίας εκδηλώσεων». Λόγω των ποικίλων συνόλων ικανοτήτων εντός του επαγγέλματος (φωτισμός, ήχος, βίντεο και μέσα, σκηνικά, ειδικά εφέ, μηχανήματα σκηνή και διανομή ενέργειας), πολλοί τεχνικοί ειδικεύονται σε έναν τομέα. Ο Γερμανός ειδικός τεχνολογίας εκδηλώσεων (EQF 4) είναι ένας «πολυτάλαντος» επαγγελματίας με τριετές πρόγραμμα διπλής εκπαίδευσης, το οποίο περιλαμβάνει το σύνολο δεξιοτήτων του έργου INSPIRE. Στην ESCO, το επαγγελματικό προφίλ του τεχνικού σκηνή που εξετάζεται στο INSPIRE αναφέρεται συνήθως στα επίπεδα 3 και 4 του EQF, αν και τα προσόντα μπορούν να φτάσουν μέχρι το επίπεδο 7 του EQF.

Σημειωτέα προσόντα:

Τεχνικός σκηνή / Ειδικός τεχνολογίας εκδηλώσεων / Τεχνικός ήχου και φωτός / Ανώτερος τεχνικός οπτικοακουστικών μέσων / Βοηθός τεχνικού σκηνή / Τεχνικός μουσικής / Τεχνικός θεάτρου

Κενά μεταξύ πολιτικών κατάρτισης

Οι κοινωνικές δεξιότητες αποτελούν συχνά μέρος της κατάρτισης, δεδομένου ότι οι τεχνικοί συνήθως εργάζονται σε

ομάδες. Λόγω των τεχνικών πτυχών του επαγγέλματος, η κατάρτιση για ψηφιακές δεξιότητες περιλαμβάνεται στα περισσότερα προγράμματα σπουδών - γενικά λείπουν η βιωσιμότητα και η επιχειρηματικότητα.

7.2.7. Υπεύθυνος Βιωσιμότητας για τις Παραστατικές Τέχνες

Οι εταίροι αναφέρθηκαν σε πτυχία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα επίπεδα 6 και 7 του EQF που κάλυπταν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής και της κυκλικής οικονομίας. Αν και αυτά μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα στον τομέα των παραστατικών τεχνών, θα χρειαστούν ειδικές ενότητες κατάρτισης για τον τομέα στο μέλλον, καθώς τα ρυθμιστικά μέτρα στοχεύουν ειδικά στον κλάδο (ηχορύπανση και φωτορύπανση, ενεργειακή απόδοση και μεταφορές). Στην Αυστρία, διατίθεται ένα εξειδικευμένο μάθημα για τον κλάδο του κινηματογράφου.

Σημειωτέα προσόντα:

Διαχειριστής βιωσιμότητας/ Σύμβουλος πράσινων ταινιών

8. Περίληψη βέλτιστων πρακτικών

Ο παρακάτω πίνακας περιγράφει τις βέλτιστες πρακτικές (ανά χώρα) που εντοπίστηκαν κατά την δευτερογενής έρευνα, όπως αναφέρονται στις εθνικές εκθέσεις.

Χώρα	Βέλτιστη πρακτική
Αυστρία	Στο Πανεπιστήμιο MOZARTEUM του Σάλτσμπουργκ οι σπουδαστές θα μάθουν να χρησιμοποιούν την ομαδική εργασία με σκηνοθέτες (δραματικού και μουσικού θεάτρου) για να αναπτύξουν απαραίτητες δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας για το επάγγελμα, καθώς και για να μπορέσουν να βελτιώσουν ποιοτικά την απόδοση και τα καλλιτεχνικά αποτελέσματα. Θα αποκτήσουν επίσης την ικανότητα να εξερευνούν ανεξάρτητα νέα πεδία γνώσης και να συγκεντρώνουν γεγονότα και βασικές γνώσεις για επιμέρους θέματα μέσω έρευνας. https://www.moz.ac.at/de/studium/studienfinder/buehnergestaltung-diplom#studienaufbau-aesthetische-maxime
	Στο πρόγραμμα σπουδών του NDU University - Bachelor Event Engineering συναντάμε Επιχειρήσεις και Δίκαιο (16ECTS) και Ήπιες Δεξιότητες (20 ECTS), όπως: Διαπραγμάτευση & Πωλήσεις- Διαχείριση προσωπικού- Επίλυση συγκρούσεων- Διαχείριση κρίσεων- Αυτό-μάρκετινγκ. Στο βασικό περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνεται το «περιβάλλον». Το WIFI (Werkmeister VAET) το οποίο ανήκει στο Εμπορικό Επιμελητήριο περιλαμβάνει στα μαθήματα κατάρτισης επιχειρηματική κατάρτιση.
	BSEVITA – Event Technology Specialist in Dual Education : Το πλαίσιο διδασκαλίας για την επαγγελματική εκπαίδευση περιλαμβάνει βασικές επιχειρηματικές δεξιότητες. (180 ώρες κατάρτισης) Το πρόγραμμα αυτό ισχύει για ολόκληρη την Αυστρία. Επί του παρόντος, μόνο μία εκπαιδευτική μονάδα εκπαιδεύει ειδικούς τεχνολογίας εκδηλώσεων. https://www.bsevita.at/wp-content/uploads/2021/11/Veranstaltungstechnik.pdf
Βέλγιο	Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην Πολιτιστική Διαχείριση που προσφέρεται από το Πανεπιστήμιο

	<p>της Αμβέρσας εστιάζει έντονα στην επιχειρηματικότητα και τη διαχείριση και συνδυάζει διάφορους καλλιτεχνικούς τομείς στην εφαρμογή των αποκτηθέντων γνώσεων, συμπεριλαμβανομένων των τεχνών και των δημιουργικών τομέων και προσφέρει μαθήματα Επικοινωνίας, οικοδόμηση κοινωνικών δεξιοτήτων</p>
	<p>Η κατάρτιση για τη διαχείριση εγκαταστάσεων που παρέχεται από την Ακαδημία Γνώσης εστιάζει στη βιωσιμότητα και τις πράσινες δεξιότητες που πρέπει να εφαρμοστούν στη δημιουργία πράσινων εγκαταστάσεων. Καλύπτει βασικές πτυχές της διαχείρισης εγκαταστάσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στη βιωσιμότητα. Περιλαμβάνει ενότητες σχετικά με τη διαχείριση της ενέργειας, τις βιώσιμες προμήθειες και τη συνεχή βελτίωση. Εξετάζονται επίσης θέματα όπως η κατανόηση των ενδιαφερομένων μερών, η ασφάλεια στο χώρο εργασίας, τα επικίνδυνα υλικά και η ποιότητα του αέρα εσωτερικών χώρων, διασφαλίζοντας ότι οι διαχειριστές εγκαταστάσεων είναι εξοπλισμένοι για την αποτελεσματική εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών.</p>
	<p>Το πτυχίο Οπτικοακουστικών Τεχνών που παρέχεται από το RITCS προσφέρει μαθήματα σχετικά με τα ψηφιακά εργαλεία και την προηγμένη τεχνολογία και δίνει επίσης έμφαση στην επιχειρηματικότητα με ένα μάθημα 4 ECTS</p>
	<p>Το επαγγελματικό πτυχίο Εσωτερική Διακόσμηση που προσφέρεται από το Thomas More εστιάζει σε βιώσιμες ιδέες. Το πρόγραμμα διαφημίζεται ως βασισμένο σε βιώσιμες ιδέες και ασυνήθιστες αντιλήψεις, διευκολύνοντας τη δημιουργία ατμοσφαιρικών, ευχάριστων, βιώσιμων, λειτουργικών χώρων και αντικειμένων..</p>
	<p>Το πτυχίο Σκηνογραφίας που παρέχεται από το La Cambre παρέχει ένα μάθημα για τις ψηφιακές τέχνες και τη συνολική ψηφιακή κουλτούρα με σκοπό τη δημιουργία αυτονομίας στις τεχνικές, καλλιτεχνικές και πολιτιστικές γνώσεις κατά τη χρήση ενός υπολογιστή και του λειτουργικού του συστήματος.</p>
	<p>Το Ινστιτούτο Ραδιοτηλεοπτικών Τεχνών (Institut des Arts de Diffusion) προσφέρει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στη Δραματική Ερμηνεία που περιλαμβάνει μαθήματα καλλιτεχνικής επιχειρηματικότητας που καλύπτουν το δίκαιο που εφαρμόζεται στις παραστατικές τέχνες, την παραγωγή και τη διαχείριση παραστάσεων, καθώς και την οργάνωση και τη διαχείριση πολιτιστικών οργανισμών.</p>
	<p>Η πρακτική άσκηση και η έκθεση στο επαγγελματικό περιβάλλον, όπως προσφέρεται στο Master in Performing Arts στο UCLouvain, μπορεί να υποστηρίξει την ανακάλυψη της τρέχουσας και μελλοντικής επαγγελματικής πρακτικής του φοιτητή.</p>
	<p>Τα μαθήματα που προσφέρονται για τη Γενική Ψυχολογία, την Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία και τη Φωνητική Διαμόρφωση μπορούν να βελτιώσουν τις δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας εκτός από πολλές άλλες κοινωνικές δεξιότητες που βασίζονται στην παρατήρηση και τη μάθηση της Ιστορίας της Τέχνης. Αυτά τα μαθήματα προσφέρονται, για παράδειγμα, στο Πτυχίο Δράματος στην Ακαδημία Τεχνών (ARTS², École Supérieure des Arts) και στο Βασιλικό Ωδείο της</p>

	<p>Λιέγης μεταξύ άλλων.</p>
	<p>Συνδεδεμένο πτυχίο στις τεχνικές σκηνής και εκδηλώσεων - RITCS ¹²</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιωσιμότητα <p>Πρόγραμμα σπουδών που επικεντρώνεται στην βιωσιμότητα, για παράδειγμα το μάθημα «Ηλεκτρισμός» ενσωματώνει το Μαθησιακό Αποτέλεσμα (LO)1: Ασφάλεια, ευημερία και βιωσιμότητα, το οποίο εφιστά την προσοχή στην βιωσιμότητα και τους ισχύοντες κανονισμούς.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιοποίηση <p>Τα μαθήματα δίνουν έμφαση στη γνώση και την ικανότητα χρήσης τεχνικού και ψηφιακού εξοπλισμού στον ήχο, την εικόνα και το φως, αναφέροντας μεταξύ των στόχων, για παράδειγμα το LD14.5 Προγράμματα ηχητικών λειτουργιών και πρακτικών πριν ή κατά τη διάρκεια της πρόβας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιχειρηματικότητα <p>Το πρόγραμμα σπουδών ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα στα μαθήματα, για παράδειγμα μέσω του μαθήματος Μάθηση στον εργασιακό χώρο, το οποίο περιλαμβάνει το LO11: Επιχειρηματικότητα. Χρησιμοποιεί σχετικές επαγγελματικές, επιχειρηματικές και προσανατολισμένες στην αγορά δεξιότητες για να διατηρήσει κανείς τον εαυτό του ως επαγγελματία τεχνικό εκδηλώσεων και τεκμηριώνει τα ολοκληρωμένα έργα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανθεκτικότητα/ήπιες δεξιότητες <p>Το πρόγραμμα σπουδών ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα στις τάξεις, για παράδειγμα μέσω του μαθήματος Μάθηση στο χώρο εργασίας, το οποίο περιλαμβάνει το LO2: Επικοινωνία- μπορεί κανείς να επικοινωνεί σωστά και να διαβουλεύεται με καλλιτέχνες, συναδέλφους και άλλα σχετικά μέρη λαμβάνοντας υπόψη ένα συγκεκριμένο πλαίσιο- και το LO3: Συνεργασία- το να συνεργάζεται εποικοδομητικά με διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη σε ένα διεπιστημονικό, διαπολιτισμικό ή/και διεθνές δημιουργικό πλαίσιο.</p>
<p>Ελλάδα</p>	<p>Το Polygreen Culture & Art Initiative (PCAI), προσφέρει ένα πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών αφιερωμένο στην καλλιτεχνική δημιουργικότητα και τις εναλλακτικές πρακτικές που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία, τη βιωσιμότητα, την ανακύκλωση και την περιβαλλοντική τέχνη. Το πρόγραμμα αυτό παρέχει εκπαίδευση και ευκαιρίες στους καλλιτεχνικούς διευθυντές να εξερευνήσουν βιώσιμες πρακτικές στο έργο τους (PCAI, 2024).</p> <p>Το μουσείο Vorres προσφέρει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα με την ονομασία EMPACT, το οποίο επικεντρώνεται στην ενσυναίσθηση και τις οδούς βιωσιμότητας για τις τέχνες. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει εργαστήρια και συζητήσεις σχετικά με τη βιωσιμότητα και τις εφαρμογές της στις τέχνες, παρέχοντας κατάρτιση στους καλλιτεχνικούς διευθυντές (Μουσείο Vorres, 2024).</p>

¹² <https://ects.ehb.be/#/trajectory/2/12114>

	<p>Ο κύκλος μαθημάτων «Βιώσιμη πολιτιστική διαχείριση», που διοργανώνεται από το mitos21, το Julie's Bicycle και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, επικεντρώνεται στην ανταλλαγή βέλτιστων περιβαλλοντικών πρακτικών στις παραστατικές τέχνες και στη διερεύνηση δράσεων για να γίνουν πιο οικολογικές στη διακυβέρνηση, τη διαχείριση των κτιρίων, την παραγωγή και τη συμμετοχή του κοινού (Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης, 2024). Το Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης, προσφέρει ένα εντατικό μάθημα για τη βιώσιμη πολιτιστική διαχείριση, εστιάζοντας στις βέλτιστες περιβαλλοντικές πρακτικές στις παραστατικές τέχνες και διερευνώντας δράσεις για την προώθηση της βιωσιμότητας.</p>
	<p>Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα MA in Design στον ΑΚΤΟ, με τίτλο «Βιωσιμότητα & Καινοτομία Προϊόντος», είναι ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα που επικεντρώνεται στη διασταύρωση της βιωσιμότητας και του σχεδιασμού προϊόντων. Το πρόγραμμα καλύπτει διάφορες πτυχές του σχεδιασμού, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού προϊόντων, της σχεδιαστικής καινοτομίας, του βιομηχανικού σχεδιασμού προϊόντων, του εννοιολογικού σχεδιασμού προϊόντων και του σχεδιασμού μόδας, όλα με έμφαση στη βιωσιμότητα και την καινοτομία (ΑΚΤΟ, 2024).</p> <p>Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών στο σχεδιασμό στο ΑΚΤΟ: Το πρόγραμμα Μεταπτυχιακό στο Σχέδιο (Master of Arts in Design) προσφέρει μια ειδίκευση στους ψηφιακούς χώρους και τα διαδραστικά μέσα, η οποία περιλαμβάνει μαθήματα σχετικά με τον ψηφιακό σχεδιασμό, τα διαδραστικά μέσα, την εικονική πραγματικότητα και την επαυξημένη πραγματικότητα. Αυτή η εξειδίκευση μπορεί να παρέχει στους σκηνογράφους τις δεξιότητες για να προσαρμόσουν το έργο τους σε ψηφιακά πλαίσια (ΑΚΤΟ, 2024)</p>
	<p>Η Ελληνοαμερικανική Ένωση (HAU) προσφέρει ένα σεμινάριο με θέμα «Πολιτιστική επιχειρηματικότητα: Σχεδιάζοντας επιχειρηματικά μοντέλα για πολιτιστικούς οργανισμούς». Αυτό το διαδικτυακό πρόγραμμα αυτοδύναμης παρακολούθησης εξοπλίζει τους συμμετέχοντες με εργαλεία για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη ισχυρών επιχειρηματικών σχεδίων για πολιτιστικούς οργανισμούς, καλύπτοντας θέματα όπως η επιχειρηματικότητα, οι στρατηγικές συγκέντρωσης κεφαλαίων, το ψηφιακό μάρκετινγκ και η διαχείριση κρίσεων (Ελληνοαμερικανική Ένωση, 2024)</p>
	<p>Το Ινστιτούτο KPMG προσφέρει ένα σεμινάριο για την Ανθεκτικότητα, το οποίο καλύπτει θέματα όπως η προσωπική και επαγγελματική διαχείριση του άγχους, οι σχέσεις στο χώρο εργασίας, η διαχείριση καριέρας, η οικοδόμηση ανθεκτικότητας, η συναισθηματική νοημοσύνη, η διαχείριση του χρόνου, η οικοδόμηση αυτοπεποίθησης και θετικής στάσης και η ενσυναίσθηση. Το πρόγραμμα αυτό μπορεί να βοηθήσει τους Διαχειριστές Εγκαταστάσεων των παραστατικών τεχνών να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες ανθεκτικότητας για την αποτελεσματική διαχείριση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν στο ρόλο τους (KPMG, 2024).</p>
	<p>Από τα προαναφερθέντα προγράμματα, αυτό που θα μπορούσε να παραπέμψει σε δεξιότητες ψηφιοποίησης είναι το Δίπλωμα στην ΕΚΕ, τη βιώσιμη επένδυση και τη συμμόρφωση, καθώς παρέχει ένα χρήσιμο εκπαιδευτικό εργαλείο που απευθύνεται σε όλους τους επαγγελματίες που</p>

	<p>αναλαμβάνουν την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τη βιωσιμότητα της επιχείρησης (Epsilon College, 2024).</p>
Ιταλία	<p>Οι ακόλουθες πρακτικές δεν αντιπροσωπεύουν εκπαιδευτικές εμπειρίες που απευθύνονται σε ανάγκες φορέων (δια βίου μάθησης) ή φοιτητών μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Δεν παρέχεται συγκεκριμένη πιστοποίηση, παρά μόνο ο συνολικός βαθμός πτυχίου που προβλέπεται από το συνολικό πρόγραμμα στο οποίο εντάσσονται. Συγκεκριμένα, στην πρώτη περίπτωση η ενότητα ενσωματώνεται σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα επιπέδου I.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Climate Emergency, Environmental Transformation & Sustainability Strategies In The Performing Arts - Master Executive in Sponsoring and Fundraising per arte e spettacolo, Accademia Teatro Alla Scala- Σεμινάριο και εργαστήριο από τον Nicolás Conde
	<p>Change: Decarbonising Culture</p> <p>Το CHANGE είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που παρέχεται από το Fondazione Santagata για την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων που προέκυψαν από την ανάγκη αντιμετώπισης ζητημάτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών (CCI). Η ιδέα αυτή προέκυψε ως απάντηση στην αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο περιβάλλον και το CHANGE αποσκοπεί στην προώθηση της απαραίτητης μετάβασης προς την απαλλαγή από τον άνθρακα μεταξύ των πολιτιστικών φορέων μέσω ενός δομημένου προγράμματος ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, μελετών περιπτώσεων, εργαλείων και σκιαγράφηση θέσεων απασχόλησης. 10 διαδικτυακά μαθήματα αφιερωμένα στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των CCI και 2 εβδομάδες σκιαγράφησης θέσεων απασχόλησης σε πολιτιστικά ιδρύματα υποδοχής για την εφαρμογή στην πράξη όσων διδάχθηκαν κατά τη διάρκεια της κατάρτισης και την ανάπτυξη ενός έργου.</p> <p>https://www.fondazionesantagata.it/wp-content/uploads/programme-Change-Decarbonising-Culture-EN.pdf</p>
Ισπανία	<p>Μάθημα ECO PLUS (οικολογικά πολιτιστικό) (αναφέρεται επίσης στην ιταλική έκθεση):</p> <p>Αν και δεν αφορά ειδικά το προφίλ των παραστατικών τεχνών, αυτό το μάθημα διάρκειας 60 ωρών που χρηματοδοτείται από την ΕΕ, το οποίο διοργανώνεται σε των Fondazione Ecosistmeni, PROMOPA Fondazione, A SUD και του 4 FORM, επικεντρώνεται στην βιωσιμότητα στον πολιτισμό. Προσφέρει κατάρτιση σχετικά με τον τρόπο ενσωμάτωσης βιώσιμων πρακτικών σε διάφορους πολιτιστικούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένων των παραστατικών τεχνών, και ασχολείται με θέματα όπως η μείωση των εκπομπών και η βιώσιμη διαχείριση των πόρων.</p> <p>Μάθημα για την βιωσιμότητα στις παραστατικές τέχνες στο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης:</p> <p>Το Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης προσφέρει ένα εξειδικευμένο μάθημα βιωσιμότητας για επαγγελματίες στον τομέα των παραστατικών τεχνών. Το μάθημα αυτό ασχολείται τόσο με τη θεωρία όσο και με την πρακτική της βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης των πόρων, της μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα στις θεατρικές παραγωγές και</p>

	<p>της εφαρμογής βιώσιμων πολιτικών σε καλλιτεχνικούς οργανισμούς. Οι φοιτητές μαθαίνουν πώς να ενσωματώνουν βιώσιμες πρακτικές σε όλες τις πτυχές της θεατρικής παραγωγής και των ζωντανών εκδηλώσεων.</p>
	<p>Το El Matadero, ένα από τα κυριότερα πολιτιστικά κέντρα της Μαδρίτης, εφάρμοσε ένα πρόγραμμα κατάρτισης στην οικολογική σκηνογραφία. Το πρόγραμμα αυτό εκπαιδεύει τους συμμετέχοντες στη χρήση βιώσιμων υλικών και τεχνικών σχεδιασμού που ελαχιστοποιούν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Τα εργαστήρια περιλαμβάνουν ενότητες σχετικά με την ανακύκλωση της σκηνογραφίας, τη χρήση βιοδιασπώμενων υλικών και την ενεργειακή αποδοτικότητα στη θεατρική παραγωγή.</p>
	<p>Πρόγραμμα «Βιώσιμο Θέατρο» της Ένωσης Καλλιτεχνών Παραστατικών Τεχνών της Καταλονίας (AAEC):</p> <p>Το AAEC έχει αναπτύξει το πρόγραμμα «Βιώσιμο Θέατρο», το οποίο περιλαμβάνει μια σειρά εργαστηρίων και σεμιναρίων που απευθύνονται σε επαγγελματίες του θεάτρου. Αυτά τα εκπαιδευτικά προγράμματα επικεντρώνονται στην εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών στην παραγωγή θεατρικών παραστάσεων, στη διαχείριση των αποβλήτων και στη χρήση πράσινων τεχνολογιών. Επιπλέον, το πρόγραμμα προωθεί τη δημιουργία συνεργατικών δικτύων μεταξύ θεάτρων και εταιρειών για την ανταλλαγή πόρων και γνώσεων σχετικά με τη βιωσιμότητα.</p>
	<p>Σεμινάριο και εργαστήριο βιωσιμότητας στην Accademia Teatro Alla Scala (Μαδρίτη):</p> <p>Η Accademia Teatro Alla Scala προσφέρει ένα σεμινάριο και εργαστήριο που επικεντρώνεται στη βιωσιμότητα στις παραστατικές τέχνες, με διδάσκοντες εμπειρογνώμονες όπως ο Nicolás Conde. Τα εργαστήρια αυτά περιλαμβάνουν ενότητες σχετικά με τον περιβαλλοντικό μετασχηματισμό και τις στρατηγικές βιωσιμότητας, παρέχοντας στους συμμετέχοντες πρακτικά εργαλεία για την εφαρμογή βιώσιμων αλλαγών στις παραγωγές και τις καθημερινές τους λειτουργίες.</p>

Επιπλέον, όπως αναφέραμε στην ενότητα «μεθοδολογία», συγκεντρώθηκε υλικό και από τη Γερμανία, όπου εντοπίστηκαν ορισμένες βέλτιστες πρακτικές. Περιλαμβάνουμε ορισμένες από αυτές εδώ και το υπόλοιπο της έκθεσης μπορείτε να το βρείτε στα παραρτήματα.

<p>Γερμανία</p>	<p>Βέλτιστες πρακτικές από τομείς που βρίσκονται κοντά στις παραστατικές τέχνες</p> <p>Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην Δημιουργική Διεύθυνση που προσφέρεται από το Πανεπιστήμιο του Pforzheim περιλαμβάνει διεπιστημονικότητα και έννοιες με προοπτική για το μέλλον που σχετίζονται με τις αναδυόμενες αγορές και τις κοινωνικές τάσεις. Παρά το γεγονός ότι οι όροι «βιωσιμότητα», «ψηφιοποίηση», «επιχειρηματικότητα» και «ανθεκτικότητα» δεν αναφέρονται ρητά στους τίτλους των μαθημάτων, τα μαθήματα ««Δημιουργική ηγεσία», «Πολυθεματικός σχεδιασμός/διαπολιτισμικός σχεδιασμός», «Σχεδιασμός και καινοτομία» και «Νέα μέσα/καινοτόμος ολοκλήρωση» μπορεί να θεωρηθεί ότι κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση.</p> <p>Το Μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στον Σχέδιο και τη Δημιουργία του μέλλοντος, που</p>
------------------------	--

	<p>προσφέρεται από το Πανεπιστήμιο του Pforzheim περιλαμβάνει μια κριτική και προσανατολισμένη στην πράξη προσέγγιση για τη σύνδεση της χειροτεχνίας με τις ψηφιακές τεχνολογίες. Το πρόγραμμα σπουδών εστιάζει στις επαφές μεταξύ παραδοσιακής και ψηφιακής παραγωγής, επιτρέποντας στους φοιτητές να πειραματιστούν με υποσχόμενες τεχνολογίες και υλικά. Όσον αφορά τις κοινωνικές δεξιότητες, δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη των προσωπικών πεποιθήσεων, της περιέργειας, της φαντασίας και της αμφισβήτησης των διαδικασιών.</p> <p>Το Μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στη Δημιουργική Επικοινωνία και τη Διαχείριση Μάρκας που προσφέρει το Πανεπιστήμιο του Pforzheim περιλαμβάνει διεπιστημονικότητα και έννοιες με προοπτική για το μέλλον που σχετίζονται με τις αναδυόμενες αγορές και τις κοινωνικές τάσεις. Παρά το γεγονός ότι οι όροι «βιωσιμότητα» και «ανθεκτικότητα» δεν αναφέρονται ρητά στους τίτλους των μαθημάτων, τα μαθήματα «Ψηφιακό μάρκετινγκ», «Διαπολιτισμικό σχέδιο σχεδιασμού μάρκας», «Διεπιστημονική εισαγωγή», «Τεχνητή νοημοσύνη και δημιουργικότητα», «Επιχειρηματικότητα 4.0», «Ψηφιακός μετασχηματισμός μάρκας», «Διαχείριση συγκρούσεων και ηγεσία» ενδυναμώνουν τις ψηφιοποιημένες και επιχειρηματικές δεξιότητες των φοιτητών και αναπτύσσουν διαπροσωπικές δεξιότητες που απαιτούνται για την απόδοση στην ψηφιακή και διεπιστημονική αγορά.</p> <p>Το Μεταπτυχιακό δίπλωμα στο Επικοινωνιακό Σχέδιο και τις Δημιουργικές Στρατηγικές που προσφέρεται από την HMKW Hochschule für Medien, Kommunikation und Wirtschaft προσφέρει μεταξύ άλλων μαθήματα σχετικά με την «Διαπολιτισμική διαχείριση», την «Κριτική και δημιουργική σκέψη», την «Διαφημιστική τεχνολογία» και τη «Δημιουργική ηγεσία», αλλά κανένα μάθημα δεν αναφέρεται ρητά στη βιωσιμότητα, την επιχειρηματικότητα ή την ανθεκτικότητα.</p>
	<p>Το πρόγραμμα σπουδών Διαχείριση παραγωγής κινηματογραφικών και τηλεοπτικών ταινιών που προσφέρει το Hochschule Ansbach είναι ένα πρόγραμμα σπουδών συνεργασίας με εμπειρισταωμένη πρακτική εξάσκηση. Τα σχετικά μαθήματα με την «βιωσιμότητα», την «ψηφιοποίηση», την «επιχειρηματικότητα» και την «ανθεκτικότητα/ήπιες δεξιότητες» περιλαμβάνουν το μάθημα «Διαχείριση σεναρίου-συνεκτικότητας & δεδομένων» (διαφορές μεταξύ της ψηφιακής ροής εργασίας και της κλασικής προηγούμενης διαδικασίας με κινηματογραφικό υλικό), το μάθημα «Ηγεσία» περιλαμβάνει έννοιες της βιωσιμότητας και οι φοιτητές αναμένεται να αποκτήσουν βαθιά κατανόηση της κινηματογραφικής παραγωγής στην ψηφιακή εποχή. Ένα ειδικό μάθημα είναι αφιερωμένο στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων. Οι σπουδαστές εξοικειώνονται με τις διάφορες στρατηγικές για τη δημιουργία ομάδων και την παρακίνηση των εργαζομένων, καθώς και με τις διάφορες μεθόδους διαχείρισης των εργαζομένων και επίλυσης συγκρούσεων.</p>
	<p>Το σεμινάριο στη «Σκηνοθεσία θεάτρου» που προσφέρεται από το Διεθνές Ινστιτούτο Παραστατικών Τεχνών - NIPAI στο Βερολίνο, περιλαμβάνει εξ αποστάσεως διδασκαλία και διαζώσης συνεδρίες συνολικής διάρκειας 500 ωρών σε διάστημα 18 μηνών. Το πρόγραμμα δίνει έμφαση σε πρακτικές εμπειρίες, ζωντανά διαδραστικά έργα, ψηφιακούς πόρους και διαδικτυακή συνεργασία. Η συμμετοχή στην κοινότητα, η εμπορική επιτυχία και η προσωπική ανάπτυξη βρίσκονται στο επίκεντρο του προγράμματος.</p>

	<p>Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση: Η Διοικούσα Επιτροπή (Hauptausschuss) του Ομοσπονδιακού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (BIBB) αποφάσισε τον Νοέμβριο του 2020 δεσμευτικές αλλαγές στην «Εφαρμογή των τυποποιημένων θέσεων επαγγελματικού προφίλ στην πρακτική κατάρτιση» με τίτλο «Τέσσερις είναι το μέλλον»: ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ. ΑΣΦΑΛΕΙΑ». Αυτές περιλαμβάνονται στον κατάλογο των επαγγελματικών ικανοτήτων και των κοινωνικών δεξιοτήτων στις κατευθυντήριες γραμμές των κανονισμών κατάρτισης για όλα τα επίσημα αναγνωρισμένα επαγγέλματα στη Γερμανία. Αρκετά σύνολα ικανοτήτων περιλαμβάνονται στα μαθησιακά αποτελέσματα «Προστασία του περιβάλλοντος και βιωσιμότητα», καθώς και στα μαθησιακά αποτελέσματα «Ψηφιοποιημένος κόσμος της εργασίας». Αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα, μαζί με τα συναφή σύνολα ικανοτήτων που είχαν αρχικά συμπεριληφθεί στις θέσεις επαγγελματικού προφίλ στην πρακτική άσκηση κατάρτισης, επηρέασαν άμεσα την κατάρτιση και τις δεξιότητες του «Διαχειριστή εκδηλώσεων» και του «Ειδικού τεχνολογίας εκδηλώσεων». Και οι δύο αυτές πιστοποιήσεις αναγνωρίζονται από το Europass.</p>
--	--

9. Συμπεράσματα και προτάσεις

9.1. Συμπεράσματα

Η παρούσα τελική ευρωπαϊκή έκθεση, προσπάθησε να οργανώσει με συνοχή ένα σύνολο πληροφοριών όσον αφορά την ανάλυση των αναγκών στον κλάδο, η σύνθεση των οποίων αναφέρθηκε πρώτα στις εθνικές εκθέσεις. Είναι εμφανές ότι εξαιτίας αυτής της σύνθεσης, χάνονται ορισμένα δεδομένα από την τελική έκθεση, αλλά μας επιτρέπει να κατανοήσουμε τα κυριότερα σημεία.

- **Πράσινες δεξιότητες**

Υπάρχει ενδιαφέρον από τον τομέα και από επαγγελματίες **διαφόρων γενεών**, για την ανάπτυξη τέτοιων δεξιοτήτων και ικανοτήτων στον τομέα των παραστατικών τεχνών. Παρατηρούμε ένα υψηλό επίπεδο ανησυχίας μεταξύ των νεότερων γενεών που θεωρούν ότι αυτό το στοιχείο πρέπει να γίνει μέρος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σπουδών και της δια βίου κατάρτισης και των πρακτικών τους. Παραδόξως όμως, παρατηρούμε ότι οι επαγγελματίες δεν θεωρούν απαραίτητα ότι οι ίδιοι προσωπικά πρέπει να αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες. Αποδίδουν περισσότερο μεγάλο βαθμό ευθύνης στην **ανώτατη διοίκηση** των οργανισμών παραστατικών τεχνών και στην ικανότητά τους να εισάγουν αλλαγές στην οργανωτική κουλτούρα. Γίνεται επίσης διάκριση μεταξύ της επιχειρησιακής πλευράς των φιλικών προς το περιβάλλον προσεγγίσεων που απαιτούν συγκεκριμένες τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες (π.χ. εκτιμήσεις επιπτώσεων στο ανθρακικό αποτύπωμα, ενεργειακή απόδοση, διαχείριση αποβλήτων) και της ανάγκης ενός οικολογικού ήθους που πρέπει να αποτελεί μέρος της συνείδησης και της συμπεριφοράς όλων των επαγγελματιών του τομέα. Οι **κανονισμοί και οι πολιτικές** συμβάλλουν στην αλλαγή των υφιστάμενων παραδειγμάτων στον τομέα, αλλά οι επαγγελματίες χρειάζονται γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες για να κινηθούν γύρω από αυτά.

Ο **περιβαλλοντικός αλφαριθμητισμός** θεωρείται απαραίτητος από τους επαγγελματίες του τομέα, αλλά εκφράζουν τις ανησυχίες τους ότι αυτό μπορεί να εξελιχθεί σε μια λίστα υποχρεώσεων που θα πρέπει να εφαρμόσουν λειτουργικά. Πολλοί υπογράμμισαν ότι η ύπαρξη κανονισμών και η συμμόρφωση ειδικά για τον τομέα των παραστατικών τεχνών σε εθνικό τους επίπεδο, τους βοήθησε να αναπτύξουν δεξιότητες και ικανότητες, αλλά είναι πρόκληση να καλλιεργηθεί αυτή η περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένη στάση σε όλο το προσωπικό. Δεδομένων των ιδιαιτεροτήτων του τομέα, η ανάγκη να απευθυνθούν οι περιβαλλοντικοί κανόνες τόσο στο μόνιμο προσωπικό των

οργανισμών παραστατικών τεχνών όσο και στους ελεύθερους επαγγελματίες αποτελεί επίσης μια πρόσθετη πρόκληση. Το ίδιο ισχύει και για τις περιοδείες, όπου ορισμένοι από τους ανθρώπους που ερωτήθηκαν τόνισαν ότι δεν έχουν τη δύναμη να επιβάλουν διαδικασίες στις περιοδεύουσες παραγωγές.

Οι ερωτηθέντες επισημαίνουν επίσης τη βιώσιμη δέσμευση του κοινού και την ευθύνη του τομέα να δώσει το παράδειγμα και να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση του εκάστοτε ακροατηρίου.

Η μεγάλη πλειοψηφία των επαγγελματιών που ερωτήθηκαν υπογράμμισε τη σημασία της ύπαρξης ενός **προφίλ υπεύθυνου βιωσιμότητας** εντός των οργανισμών, ιδίως σε χώρες όπου οι κανονισμοί και τα πλαίσια πολιτικής βρίσκονται ακόμη υπό ανάπτυξη (π.χ. Ελλάδα και Ισπανία). Οι επαγγελματίες υπογράμμισαν ότι ένα τέτοιο προφίλ θα συνέβαλε στην ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων εντός των οργανισμών παραστατικών τεχνών, θα ενθάρρυνε μια κουλτούρα συνεργασίας για την αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων και θα παρείχε υποστήριξη σε άλλους συναδέλφους με συμβουλές και καθοδήγηση. Το προφίλ αυτό θα πρέπει να λειτουργεί ως παράγοντας συνεργασίας και όχι ως εμπόδιο στη δημιουργικότητα των άλλων μελών της ομάδας και θα πρέπει να γνωρίζει καλά τις ιδιαιτερότητες του τομέα των παραστατικών τεχνών. Ωστόσο, πολλοί υπογράμμισαν ότι, αν και ένα τέτοιο προφίλ είναι πολύ αναγκαίο στην αρχή του σχεδιασμού στρατηγικών και διαδικασιών στους οργανισμούς παραστατικών τεχνών, αυτό δεν θα πρέπει να θεωρείται ένα επάγγελμα με μέλλον και ότι οι δεξιότητες και οι ικανότητες θα πρέπει να ενσωματώνονται σε όλους τους επαγγελματίες του τομέα και να καλλιεργούνται από την ανώτατη διοίκηση.

Τέλος, η έρευνα έδειξε ότι η ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με το άλλο σύνολο δεξιοτήτων που φιλοδοξεί να καλύψει το έργο INSPIRE. Οι πράσινες δεξιότητες συνδέονται πολύ συχνά με τις **ψηφιακές δεξιότητες**, καθώς η ψηφιοποίηση σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί επίσης να αποτελέσει λύση για την αναζήτηση πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον. Αλλά το πιο σημαντικό, συνδέθηκαν με την ικανότητα των επαγγελματιών να σκέφτονται στρατηγικά και με καινοτόμους τρόπους και να καλλιεργούν μια κουλτούρα συνεργασίας εντός των δομών τους και των συνεργατών τους στο ευρύτερο οικοσύστημα.

Οι **διαδικτυακές, σπονδυλωτές και κατά παραγγελία μορφές κατάρτισης** θεωρήθηκαν οι πλέον κατάλληλες για την αντιμετώπιση των κενών σε δεξιότητες στον τομέα. Επί του παρόντος, ο εκπαιδευτικός τομέας και οι πάροχοι επαγγελματικής/δια βίου μάθησης δεν ασχολούνται επαρκώς με τις πράσινες δεξιότητες και υπάρχει μεγάλη ανάγκη να εκπαιδευτούν και οι εκπαιδευτές. Τα ευρωπαϊκά προγράμματα έχουν συμβάλει πολύ στη δημιουργία περιεχομένου και υλικού για το θέμα, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλο κενό στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην ικανότητα εφαρμογής τους.

Μακροπρόθεσμα, θα πρέπει να γίνουν πολύ περισσότερες δράσεις από το να προστεθούν «πράσινες δεξιότητες» στις υπάρχουσες ικανότητες και δεξιότητες και στην κατάρτιση. Από την επικύρωση και την έναρξη της εφαρμογής της νέας **οικονομικής στρατηγικής «Πράσινη Συμφωνία»**, υπήρξαν παρανοήσεις σχετικά με την πολυπλοκότητα και τις διαλυτικές επιπτώσεις της σε όλα τα τμήματα των υφιστάμενων οικονομικών και κοινωνικών δομών. Τα ιδρύματα παραστατικών τεχνών θα πρέπει να εφαρμόσουν πλαίσια επιχειρηματικών περιπτώσεων που χαρτογραφούν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τις τοποθετούν παράλληλα με τα οικονομικά, κοινωνικά και καλλιτεχνικά οφέλη. Σε ένα πρόσφατο Δελτίο Πολιτικής του Cedefop, συνιστάται μια «διεπιστημονική και πολυεπιστημονική προσέγγιση» των δεξιοτήτων. Η κατάρτιση πρέπει να αναπτυχθεί για «διατομεακές μεταβάσεις» που απαιτούν δια βίου μάθηση. Οι αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο η οικονομία πρέπει να ανταποκρίνεται στα περιβαλλοντικά κριτήρια αναφοράς θα οδηγήσουν συχνά στην προσαρμογή των επαγγελματικών προφίλ ώστε να ανταποκρίνονται στη βιωσιμότητα.

- **Ψηφιακές δεξιότητες**

Οι ψηφιακές δεξιότητες έχουν μεγάλη ζήτηση στον τομέα. Η ζήτηση είναι ιδιαίτερα υψηλή για εξειδικευμένες δεξιότητες που είναι ιδιαίτερες για τον τομέα (π.χ. σχεδιασμός σκηνικών πολυμέσων, εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα σε παραστάσεις, παραγωγή ειδικών εφέ και προηγμένων βίντεο ή διαδραστικά και βιωματικά μέσα)

και είναι ζωτικής σημασίας τόσο για την προσαρμογή στις σύγχρονες τεχνολογίες όσο και για την προσέγγιση ευρύτερου κοινού. Η έρευνα έδειξε ότι υπάρχουν υψηλές προσδοκίες από τους επαγγελματίες να κατέχουν τέτοιες δεξιότητες, αλλά πολύ λίγοι επαγγελματίες μπορούν να εξειδικευτούν σε συγκεκριμένες νέες τεχνολογίες προσαρμοσμένες στον τομέα των παραστατικών τεχνών. Αυτοί οι επαγγελματίες πρέπει να αναπτύξουν τις ικανότητες **να βελτιώνουν συστηματικά τις ψηφιακές τους δεξιότητες και να ενημερώνονται για τις τελευταίες ψηφιακές τάσεις**, επιτρέποντάς τους να αξιοποιούν αποτελεσματικά την τεχνολογία στην καριέρα και τις παραγωγές τους.

Το πιο σημαντικό είναι ότι οι ψηφιακές δεξιότητες απαιτούνται από όλα τα επαγγελματικά προφίλ του τομέα όσον αφορά **τα βασικά εργαλεία γραφείου και ψηφιακής επικοινωνίας και τη χρήση ψηφιακών πλατφορμών επικοινωνίας**. Καθώς οι αποδόσεις του τομέα βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στη συνεργασία, θεωρούνται βασικές δεξιότητες που πρέπει να ενισχυθούν και να αναπτυχθούν περαιτέρω. Οι επαγγελματίες που ερωτήθηκαν υπογράμμισαν ότι, αν και η εξοικείωση με αυτά τα εργαλεία μπορεί να επηρεάζεται από το χάσμα γενεών, οι περισσότεροι επαγγελματίες πρέπει να αναπτύξουν την ικανότητα να εξετάζουν αυτή την πτυχή από την άποψη της δια βίου μάθησης, αναπτύσσοντας την περιέργεια και την ικανότητα να πλοηγούνται στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις. Η απόκτηση ικανοτήτων σε αυτόν τον τομέα είναι επομένως αλληλένδετη με τα άλλα σύνολα δεξιοτήτων που επιθυμεί να καλύψει το έργο INSPIRE, ιδίως την επιχειρηματικότητα/ανθεκτικότητα και τις ήπιες δεξιότητες. Η ανάγκη ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων συνδέθηκε επίσης με τις πράσινες δεξιότητες. Τέλος, **οι διαδικτυακές, αρθρωτές και κατά παραγγελία μορφές κατάρτισης** θεωρήθηκαν οι πλέον κατάλληλες για την αντιμετώπιση των κενών σε δεξιότητες στον τομέα

Πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δρομολογήσει διάφορες πρωτοβουλίες με στόχο τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων σε όλους τους τομείς. Το «Πλαίσιο ψηφιακών ικανοτήτων (DigComp)» είναι ίσως η πιο γνωστή. Το πλαίσιο DigComp ευθυγραμμίζεται με το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027 και θα πρέπει να αναφέρεται κατά την ανάπτυξη συνόλων ικανοτήτων και κατάρτισης για όλα τα επαγγέλματα.¹³

• Δεξιότητες επιχειρηματικότητας/ανθεκτικότητας

Οι επαγγελματίες στον τομέα των παραστατικών τεχνών δίνουν μεγάλη σημασία στις επιχειρηματικές δεξιότητες και υπογράμμισαν το ενδιαφέρον τους για κατάρτιση σε αυτά τα θέματα. Η έρευνά μας έδειξε ότι δεν λαμβάνουν εξειδικευμένη κατάρτιση σε αυτόν τον τομέα, προσαρμοσμένη στον τομέα των παραστατικών τεχνών, και πρέπει να λάβουν υποστήριξη για την ανάπτυξη τέτοιων ικανοτήτων. Παρόλο που ορισμένες από τις δεξιότητες και ικανότητες που προσδιορίστηκαν κατανοούνται ως εγγενείς στον τομέα των παραστατικών τεχνών από τους επαγγελματίες που ερωτήθηκαν, υπάρχει σαφής ένδειξη ότι ο χρόνος, οι οικονομικοί περιορισμοί αλλά κυρίως οι άκαμπτες διοικητικές δομές και το μικρό περιθώριο πρωτοβουλίας λόγω των σχέσεων εξουσίας εμποδίζουν τους επαγγελματίες να αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες. Σύντομα διαδικτυακά εργαστήρια και σεμινάρια, καθώς και σπονδυλωτή κατάρτιση κατά παραγγελία σε συγκεκριμένα θέματα ήταν οι τύποι κατάρτισης που θα εκτιμούσαν περισσότερο οι επαγγελματίες, ακολουθούμενοι από τη δια ζώσης κατάρτιση και τα συνεργατικά έργα και πρωτοβουλίες.

• Ήπιες δεξιότητες

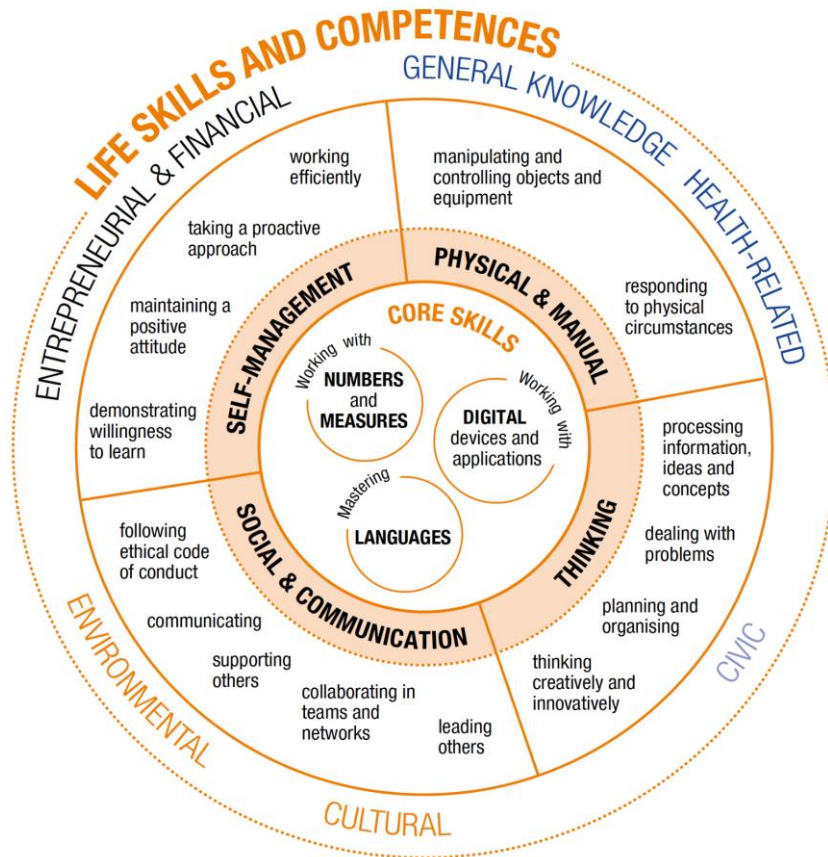
Οι επαγγελματίες στον τομέα των παραστατικών τεχνών αξιολογούν **πολύ υψηλά τη σημασία όλων των ήπιων δεξιοτήτων**. Ωστόσο, θεωρούν ότι σε πολύ μεγάλο βαθμό, οι κοινωνικές δεξιότητες δεν συγκαταλέγονται στις δεξιότητες των συναδέλφων τους στον χώρο εργασίας και το επίπεδο κατάκτησής τους είναι μέτριο. Από την άλλη πλευρά, οι περισσότεροι από αυτούς θεωρούν ότι έχουν οι ίδιοι ένα καλό επίπεδο ήπιων δεξιοτήτων, ωστόσο θα

¹³ Cedefop και ΟΟΣΑ. (2024). Μαθητεία και ψηφιακή μετάβαση: εκσυγχρονισμός της μαθητείας για την κάλυψη των αναγκών σε ψηφιακές δεξιότητες. Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σειρά αναφοράς του Cedefop. 125. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/074640>, (λήφθηκε υπόψη 22.07.2024)

τους ενδιέφερε πολύ να παρακολουθήσουν σχετική κατάρτιση. Και πάλι, οι άκαμπτες διοικητικές δομές και οι σχέσεις εξουσίας ήταν από τους κύριους λόγους που εμπόδιζαν τους επαγγελματίες να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους. Για το θέμα αυτό -σε αντίθεση με το υπόλοιπο σύνολο δεξιοτήτων- η **δια ζώσης εκπαίδευση, τα συνεργατικά έργα και πρωτοβουλίες και η ενδοεπιχειρησιακή καθοδήγηση** ήταν από τα πιο πολύτιμα είδη κατάρτισης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων στον τομέα αυτό.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Cedefop έχουν αναπτύξει ένα «Οριζόντιο μοντέλο δεξιοτήτων και ικανοτήτων» που περιλαμβάνει «βασικές δεξιότητες» και «δεξιότητες και ικανότητες ζωής». Η ομάδα εργασίας των κρατών μελών του ESCO και η συμβουλευτική ομάδα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, ανέθεσαν σε εμπειρογνώμονες να βελτιώσουν και να δομήσουν την υπάρχουσα ορολογία του ESCO σχετικά με τις εγκάρσιες δεξιότητες και ικανότητες. Καθώς πρόκειται για σαφείς κατευθυντήριες γραμμές που αναπτύχθηκαν από τους φορείς χάραξης πολιτικής για την αγορά εργασίας (ESCO) και την εκπαίδευση (Cedefop/EAHE), θα πρέπει να διαδραματίσουν ρόλο στον καθορισμό των συνόλων ικανοτήτων και δεξιοτήτων.

Figure 5. **The transversal skills and competences model**

Source: European Commission and Cedefop, 2021.

Σχήμα 40 Το οριζόντιο μοντέλο δεξιοτήτων και ικανοτήτων

9.2. Συστάσεις

Ορισμένες τελικές συστάσεις, οι οποίες προέκυψαν από την έρευνα που διεξήχθη μέσω της ανάλυσης αναγκών σε όλες τις χώρες εταίρους και τις διαβουλεύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι είναι

απαραίτητο από τον τομέα να επικεντρωθούμε τόσο σε νέες εξειδικευμένες δεξιότητες (ιδίως όσον αφορά τις πράσινες προσεγγίσεις και τις απαιτήσεις του ψηφιακού μετασχηματισμού), αλλά ταυτόχρονα απαιτούνται επιχειρηματικές/ανθεκτικές και ήπιες δεξιότητες για την προετοιμασία των επαγγελματιών ώστε να προσαρμοστούν στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές αλλαγές που βιώνει ο τομέας και η κοινωνία.

Πιο συγκεκριμένα, ορισμένες από τις συστάσεις που προκύπτουν από την έρευνα συνοψίζονται παρακάτω:

- Η προσέγγιση της κατάρτισης που πρέπει να προσφερθεί μέσω της αυστηρής αντιμετώπισης των διαφορετικών προφίλ ESCO μπορεί να αποτελέσει πρόκληση, καθώς οι ρόλοι στις παραστατικές τέχνες είναι συχνά **υβριδικοί και οι επαγγελματίες συχνά μετακινούνται από τον ένα ρόλο στον άλλο**. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στους επαγγελματίες που είναι ελεύθεροι επαγγελματίες ή εργάζονται ως εξωτερικοί συνεργάτες σε διαφορετικούς οργανισμούς.
- Η εκπαίδευση που θα πρέπει να προσφέρει το έργο INSPIRE μπορεί να επικεντρωθεί περισσότερο στις **δεξιότητες που επιτρέπουν τη μάθηση για μάθηση** και να αντιμετωπίσει την προσωπική ανάπτυξη και την περιέργεια για περαιτέρω εξειδικευμένη κατάρτιση, όπου χρειάζεται.
- Υπάρχει **έλλειψη καλά εκπαιδευμένων εκπαιδευτών** για τις δεξιότητες που εξετάζει το έργο INSPIRE, γεγονός που θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη κατά τη δημιουργία των συνιστωσών κατάρτισης του έργου.
- Οι επαγγελματίες πρέπει να λάβουν εκπαίδευση και καθοδήγηση που θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν τις βασικές αρχές της βιωσιμότητας και τη σημασία τους για τον τομέα των παραστατικών τεχνών. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην κατανόηση του **περιβαλλοντικού αντίκτυπου** των παραστατικών τεχνών και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και των εργαλείων για τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων αντίκτυπου (π.χ. αποτύπωμα άνθρακα και διαχείριση αποβλήτων σε παραγωγές). Θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην εκμάθηση του τρόπου προμήθειας υλικών και βιώσιμης διαχείρισης των αλυσίδων εφοδιασμού. Επί του παρόντος οι επαγγελματίες ανησυχούν για το πως ολόκληρη η αλυσίδα αξίας στις παραστατικές τέχνες μπορεί να προσαρμοστεί σε αυτή τη μετάβαση.
- Οι επαγγελματίες θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις των ευρωπαϊκών κανονισμών, όπως η οδηγία για την εταιρική κοινωνική έκθεση στο κοντινό μέλλον. Το πιο σημαντικό είναι ότι η απαιτούμενη κατάρτιση θα πρέπει να αφορά τον τρόπο καλλιέργειας ενός **οικολογικού ήθους** τόσο στα άτομα όσο και στην ανώτατη διοίκηση.
- Ένα **ειδικό προφίλ για τη βιωσιμότητα** δεν θα πρέπει να αντικαταστήσει την ανάγκη παροχής κατάρτισης σε πράσινες δεξιότητες σε όλους τους επαγγελματίες του χώρου
- Η κατάρτιση σε **ψηφιακές δεξιότητες** θα πρέπει να περιλαμβάνει τόσο βασικά εργαλεία επικοινωνίας και συνεργασίας όσο και πιο εξειδικευμένα, ειδική κατάρτιση για τις παραστατικές τέχνες.
- Οι **επιχειρηματικές δεξιότητες/ανθεκτικότητα** και οι **ήπιες δεξιότητες** έχουν μεγάλη ζήτηση και υπάρχει ελάχιστη ή σχεδόν καθόλου διαθέσιμη κατάρτιση ειδικά για τους επαγγελματίες των παραστατικών τεχνών.
- Η **κατάρτιση σε μορφή ενοτήτων και κατά περίπτωση (on-demand)** σε συγκεκριμένα θέματα είναι ο κύριος τύπος κατάρτισης που θα εκτιμούσαν οι επαγγελματίες του τομέα των παραστατικών τεχνών. Για τις ήπιες δεξιότητες, απαιτείται επίσης δια ζώσης εκπαίδευση. Υπάρχει ανάγκη να επενδύσουμε σε υψηλής ποιότητας ψηφιακά/υβριδικά εργαλεία μάθησης: και να εξασφαλίσουμε πιο σύγχρονες και κατάλληλες υπηρεσίες για όλους.
- Ενώ τα επαγγέλματα της μελέτης βρίσκονται ως επί το πλείστον στα επίπεδα 6 και 7 του EQF (εκτός από τους τεχνικούς σκηνης που βρίσκονται στο EQF 3 ή 4), υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ των σχετικών ικανοτήτων ως τέτοιων επιπέδων και της ανάγκης που εκφράστηκε στην έρευνα και από τις ομάδες εστίασης. Υπάρχει ανάγκη προσαρμογής της τυπικής εκπαίδευσης για την απόκτηση ενός ευρύτερου συνόλου δεξιοτήτων.
- Υπάρχει σαφής έλλειψη ειδικών μαθημάτων κατάρτισης για τα επαγγέλματα που ερευνηθήκαν, τα οποία φαίνεται να αποτελούν περισσότερο μια λειτουργία σε έναν οργανισμό παρά ένα πραγματικό επάγγελμα.

Από την άλλη πλευρά, από την έρευνα και τις συζητήσεις με τις ομάδες εστίασης προκύπτει ότι μια ειδική κατάρτιση, ενδεχομένως με τη μορφή ενός εξειδικευμένου κύκλου μαθημάτων μετά την απόκτηση ενός γενικού πτυχίου, θα επέτρεπε την εστίαση στις δεξιότητες που περιγράφονται στην παρούσα έρευνα. Οι πάροχοι εκπαίδευσης θα μπορούσαν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να οργανώσουν ειδικά μαθήματα προσανατολισμένα σε αυτά τα επαγγέλματα.

- Οι δεξιότητες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται **οριζόντια**, καθώς όλες συνδέονται μεταξύ τους με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.
- Θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων του έργου στους **παρόχους εκπαίδευσης/κατάρτισης** και τη συνεργασία μαζί τους για την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών τους καθώς και για την προετοιμασία των μελλοντικών γενεών.
- Οι ευρωπαϊκές πολιτικές και κατευθυντήριες γραμμές για την ΕΕΚ και τα ΑΕΙ θα πρέπει να συμβουλευτούν και να αποτελέσουν τη βάση για τη δημιουργία συνόλων ικανοτήτων και δεξιοτήτων που θα εγγυώνται την αποδοχή των μαθησιακών αποτελεσμάτων σε όλα τα κράτη μέλη και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Αυτό θα εξασφάλιζε επίσης την κινητικότητα στην αγορά εργασίας.
- Το **έργο INSPIRE** μπορεί να αποτελέσει μια καλή βάση για πειραματισμό, διότι προτείνει μια συνεκτική προσέγγιση για την αναβάθμιση των ικανοτήτων των επαγγελματιών των παραστατικών τεχνών στην Ευρώπη.

10. Παραπομπές

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κανονισμός του Συμβουλίου της 10ης Φεβρουαρίου 1975 για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) ΕΟΚ αριθ. 337/75, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, L 39, 13.2.1975, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό ΕΚ αριθ. 2051/2004 του Συμβουλίου. Το 2019, ο ιδρυτικός κανονισμός του Cedefop αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 2019/128. <https://www.cedefop.europa.eu/en/about-cedefop/what-we-do/cedefop-regulation> , [ημερομηνία διαβούλευσης 22.07.2024].

Σύσταση του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2012, σχετικά με την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, (2012/C 398/01) <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF> , [ανατρέχει στις 22.07.2024]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015). , Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού, ECTS user' guide 2015, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης <https://data.europa.eu/doi/10.2766/87192>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018), Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων, Δεξιοτήτων και Κινητικότητας του Εργατικού Δυναμικού, Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων: υποστήριξη της μάθησης, της εργασίας και της διασυνοριακής κινητικότητας, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης <https://europass.europa.eu/system/files/2020-05/EQF%20Brochure-EN.pdf>

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2021) Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στόχο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030) 2021/C 66/01 (ΕΕ C, C/66, 26.02.2021, σ. 1, CELEX: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021G0226(01))) , [διαβούλευση 22.07.2024]

Ευρωπαϊκός Χώρος Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, https://ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/Budapest_Vienna_Declaration_598640.pdf , [παραπομπή 22.07.2024].

European Parliament resolution of 28 April 2015 on follow-up on the implementation of the Bologna Process (2015/2039(INI)), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015IP0107> , [consulted 22.07.2024]

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 28ης Απριλίου 2015 σχετικά με την παρακολούθηση της εφαρμογής της διαδικασίας της Μπολόνια (2015/2039(INI)), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015IP0107> , [ανατρέχει στις 22.07.2024].

Eurostat (2023) Πολιτιστικές στατιστικές https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Culture_statistics_-_cultural_employment [συμβουλευόμενη 22.07.2024]

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027, Επανεκκίνηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την ψηφιακή εποχή, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0624> , [συμβουλευόμενη 22.07.2024].

Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη δια βίου μάθηση (ΕΕ C 111 της 6.5.2008, σ. 1-7), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506(01)) , [συμβουλευόμενη 22.07.2024].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή / EACEA / Ευρυδίκη, 2024. Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης το 2024: Έκθεση

υλοποίησης της διαδικασίας της Μπολόνια. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Cedefop (2015). Συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ευρώπη: η πορεία προς το μέλλον. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σειρά αναφοράς του Cedefop.

Chris Van Goethem, Peter Sommerauer, Έργο στρατηγικής εταιρικής σχέσης Erasmus+ KA2 2017-1-LI01-KA202-000087, From ESCO to LAAR (white paper), Ένας προβληματισμός σχετικά με τη χρήση της επαυξημένης πραγματικότητας και της μαθησιακής ανάλυσης, 2019, <https://www.podiumtechnieken.be/wp-content/uploads/2020/06/From-ESCO-to-LAAR-white-paper.pdf>, [ανακτήθηκε 22.07.2024]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, ECTS User's Guide, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2009, https://ehea.info/media.ehea.info/file/ECTS_Guide/77/4/ects-guide_en_595774.pdf, [consulted 22.07.2024]

Παγκόσμιος κατάλογος των εθνικών και περιφερειακών πλαισίων επαγγελματικών προσόντων 2022, Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό, 7, place de Fontenoy, 75352 Παρίσι 07 SP, Γαλλία, Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Viale Settimio Severo, 65, 10133 Τορίνο TO, Ιταλία, και το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP), Service Post, Europe 123, 570 01 Θέρμι, Ελλάδα, © UNESCO, ETF and CEDEFOP 2023

Το μέλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη: 50 διαστάσεις της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης: Το αναλυτικό πλαίσιο του Cedefop για τη σύγκριση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων. Ερευνητικό έγγραφο του Cedefop, αριθ. 92, Cedefop 2023, <http://data.europa.eu/doi/10.2801/57908>, [ανακτήθηκε στις 22.07.2024].

QF-Europass project group, European guidelines for the development and writing of short, learning-outcomes-based descriptions of qualifications. Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σειρά εγγράφων εργασίας του Cedefop, 21., 2024, <http://data.europa.eu/doi/10.2801/838553>, [ανακτήθηκε 22.07.2024].

Pabst, Christopher; Schütt-Sayed, Sören; Hecker, Kristin; Hemkes, Barbara: Τρόποι μέτρησης της εταιρικής εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη. Βόνη 2024. URL: <https://www.bibb.de/dienst/publikationen/de/19368>, [consulted 22.07.2024]

Cedefop. Παρακολούθηση και αξιολόγηση των συστημάτων δια βίου προσανατολισμού σε όλη την Ευρώπη: Ενημερωτικό σημείωμα - 9196 EN, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Μάιος 2024, https://www.cedefop.europa.eu/files/9196_en.pdf, [ανακτήθηκε 22.07.2024].

Cedefop και ΟΟΣΑ. (2024). Μαθητεία και ψηφιακή μετάβαση: εκσυγχρονισμός της μαθητείας για την κάλυψη των αναγκών σε ψηφιακές δεξιότητες. Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σειρά αναφοράς Cedefop- 125. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/074640>, [ανακτήθηκε 22.07.2024]

Vuorikari, R., Kluzer, S. και Punie, Y., DigComp 2.2: Το πλαίσιο ψηφιακών ικανοτήτων για τους πολίτες - Με νέα παραδείγματα γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων, EUR 31006 EN, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2022, ISBN 978-92-76-48882-8, doi:10.2760/115376, JRC128415, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415>, [ανακτήθηκε 22.07.2024]

Cedefop, John Hart, Martin Noack, Claudia Plaimauer (Εξωτερικοί εμπειρογνώμονες) and Jens Bjørnåvold, Προς μια δομημένη και συνεκτική ορολογία για τις οριζόντιες δεξιότητες και ικανότητες, 3η έκθεση προς την ομάδα εργασίας των κρατών μελών της ESCO για μια ορολογία για τις οριζόντιες δεξιότητες και ικανότητες (TSCs), 02 Ιουνίου 2021, <https://esco.ec.europa.eu/system/files/2022-05/MSWG%2014-04%20Report%20of%20the%20expert%20group%20on%20transversal%20skills%20and%20competences.pdf>,

[ανακτήθηκε 22.07.2024]

Cedefop, Από τη γραμμική σκέψη στη νοοτροπία της πράσινης ανάπτυξης Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και οι δεξιότητες ως εφαλτήριο για την κυκλική οικονομία, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8fcaddaa-0073-11ee-87ec-01aa75ed71a1/language-en>, [ανακτήθηκε 22.07.2024]

Cedefop, Ενημερωτικό δελτίο πολιτικής Από τη γραμμική σκέψη στη νοοτροπία της πράσινης ανάπτυξης: η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και οι δεξιότητες ως εφαλτήριο για την κυκλική οικονομία, 2023, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1b44cf81-5826-11ee-9220-01aa75ed71a1/language-en>, [ανακτήθηκε 22.07.2024]

11. Παραρτήματα

Παράρτημα I – Μεθοδολογικά εργαλεία (ερωτηματολόγιο, σενάριο για τις ομάδες εστίασης, κατευθυντήριες γραμμές για την δευτερογενή έρευνα και οδηγός προτύπων εθνικών εκθέσεων)

Παράρτημα II – Εθνική έκθεση για την Αυστρία

Παράρτημα III – Εθνική έκθεση για το Βέλγιο

Παράρτημα IV – Εθνική έκθεση για την Ελλάδα

Παράρτημα V – Εθνική έκθεση για την Ιταλία

Παράρτημα VI – Εθνική έκθεση για την Ισπανία

Παράρτημα VII – Δευτερογενής έρευνα από τη Γερμανία

Παράρτημα VIII – Ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων / προσόντων